

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۰۷/۲۰

سؤالات آزمون دفترچه شماره (۱) دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم انسانی

شماره داوطلبی:	نام و نام خانوادگی:
مدت پاسخگویی: ۱۰۰ دقیقه	تعداد سؤال: ۹۰

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

مدت پاسخگویی	شماره سؤال		وضعیت پاسخگویی	تعداد سؤال	مواد امتحانی	ردیف
	از	تا				
۳۵ دقیقه	۱	۱۵	اجباری	۱۵	ریاضی و آمار ۳	۱
	۱۶	۲۵	زوج کتاب	۱۰	ریاضی و آمار ۱	
	۲۶	۳۵		۱۰	ریاضی و آمار ۲	
۲۵ دقیقه	۳۶	۵۰	اجباری	۱۵	علوم و فنون ادبی ۳	۲
	۵۱	۶۰	زوج کتاب	۱۰	علوم و فنون ادبی ۱	
	۶۱	۷۰		۱۰	علوم و فنون ادبی ۲	
۳۰ دقیقه	۷۱	۸۰	اجباری	۱۰	جامعه‌شناسی ۳	۳
	۸۱	۹۰		۱۰	جامعه‌شناسی ۱	
	۹۱	۱۰۰		۱۰	جامعه‌شناسی ۲	
۱۰ دقیقه	۱۰۱	۱۱۰	اجباری	۱۰	روان‌شناسی	۴

ریاضیات

- ۱- هرگاه بر طبق نقشه راه زیر برای رفتن از شهر A به شهر C، ۲۷ طریق مختلف (همه مسیرها به غیر از مسیر D به E یک طرفه‌اند) امکان‌پذیر باشد، حاصل $2x+y$ کدام است؟ (x تعداد مسیر از A به E و y تعداد مسیر از A به B می‌باشد.)
- ۴ (۱)
 ۵ (۲)
 ۱۰ (۳)
 ۲۰ (۴)
- ۲- تاسی را پرتاب می‌کنیم؛ اگر زوج آمد دو سکه و در صورت فرد آمدن، تاس را بار دیگر پرتاب می‌کنیم. تعداد حالات ممکن در این آزمایش کدام است؟
- ۱۲ (۱)
 ۲۴ (۲)
 ۳۰ (۳)
 ۶۰ (۴)
- ۳- هرگاه $A = \frac{10!+11!+12!}{12!-11!-10!}$ باشد، حاصل $(5A-1)!$ کدام است؟
- ۴۰۳۲۰ (۱)
 ۵۰۴۰ (۲)
 ۷۲۰ (۳)
 ۱۲۰ (۴)
- ۴- هرگاه معادله $\frac{(x-3)!}{(x-1)!} = \frac{1}{72}$ برقرار باشد، مجموع مقادیر m در معادله $(x-m)! = 1$ کدام است؟
- ۱۰ (۱)
 ۱ (۲)
 ۹ (۳)
 ۱۹ (۴)
- ۵- در معادله $(n+1)! = 16 \times 21 \times 120$ ، مقدار n کدام است؟
- ۵ (۱)
 ۶ (۲)
 ۷ (۳)
 ۸ (۴)
- ۶- با حروف کلمه (سازانینان) چند کلمه هشت حرفی می‌توان نوشت؟
- ۳۳۶۰ (۱)
 ۱۶۸۰ (۲)
 ۴۰۳۲۰ (۳)
 ۸۴۰ (۴)
- ۷- با ارقام ۱، ۲، ۵، ۸، ۹، چند عدد پنج‌رقمی فرد بزرگ‌تر از ۶۰۰۰۰ می‌توان نوشت؟ (تکرار ارقام مجاز نیست.)
- ۱۲ (۱)
 ۱۸ (۲)
 ۳۰ (۳)
 ۱۲۰ (۴)
- ۸- خانواده‌ای شامل والدین، دو دختر و سه پسر به چند طریق می‌توانند کنار یک‌دیگر بنشینند به طوری که والدین کنار هم و دخترها نیز کنار هم باشند، ولی پسرها کنار یک‌دیگر نباشند؟
- ۱۲ (۱)
 ۳۶ (۲)
 ۲۴ (۳)
 ۴۸ (۴)
- ۹- پنج نفر دوست به چند طریق می‌توانند دور یک میز گرد بنشینند به طوری که دو فرد مشخص همواره کنار یک‌دیگر باشند؟
- ۱۲ (۱)
 ۲۴ (۲)
 ۳۶ (۳)
 ۶۰ (۴)
- ۱۰- با حروف کلمه (NEGİN) چند کلمه پنج‌حرفی می‌توان نوشت که حرف G همواره وسط قرار گیرد؟
- ۶ (۱)
 ۱۰ (۲)
 ۱۲ (۳)
 ۱۸ (۴)
- ۱۱- ارقام ۱، ۲، ۲، ۳، ۴، ۵ را بر روی شش کارت یکسان نوشته‌ایم. با کنار هم قرار دادن این کارت‌ها چند عدد شش‌رقمی می‌توان نوشت که با رقم زوج شروع و به رقم زوج ختم شود؟
- ۲۴ (۱)
 ۴۸ (۲)
 ۷۲ (۳)
 ۹۶ (۴)
- ۱۲- پنج دانش‌آموز و دو دبیر به چند طریق می‌توانند عکس یادگاری بگیرند به طوری که همواره دو دانش‌آموز بین دبیرها قرار گیرند؟
- ۹۶۰ (۱)
 ۶۸۰ (۲)
 ۷۲۰ (۳)
 ۴۸۰ (۴)
- ۱۳- پنج واگن متوالی قطار را با استفاده از رنگ‌های سفید، قرمز، سبز و آبی به چند طریق می‌توانیم رنگ کنیم به شرطی که هیچ دو واگن مجاور هم رنگ نباشند؟
- ۲۴ (۲)
 ۱۰۲۴ (۳)
 ۳۲۴ (۴)
- ۱۴- با حروف کلمه (ABADAN) چند کلمه شش‌حرفی می‌توان نوشت به طوری که حروف A یک در میان باشند؟
- ۶ (۱)
 ۱۲ (۲)
 ۲۴ (۳)
 ۳۶ (۴)
- ۱۵- با حروف کلمه (SAMAN) چند کلمه پنج‌حرفی می‌توان نوشت به طوری که همواره یک حرف بین دو حرف A قرار داشته باشد؟
- ۶ (۱)
 ۱۲ (۲)
 ۱۸ (۳)
 ۲۴ (۴)

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سؤالات زوج درس ۱ (ریاضی و آمار (۱)، شماره ۱۶ تا ۲۵) و زوج درس ۲ (ریاضی و آمار (۲)، شماره ۲۶ تا ۳۵)، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

ریاضی و آمار (۱) (سؤالات ۱۶ تا ۲۵)

زوج درس ۱

- ۱۶- طول یک مستطیل سه برابر عرض آن است. اگر محیط آن برابر ۲۴ واحد باشد، مساحت آن چقدر است؟
 (۱) ۳۰ (۲) ۲۷ (۳) ۲۵ (۴) ۲۸
- ۱۷- سن زهرا سه سال بیشتر از سن خواهرش زهره است. اگر حاصل ضرب سن آن‌ها برابر ۱۸۰ باشد، سن زهرا چقدر است؟
 (۱) ۲۰ (۲) ۱۸ (۳) ۱۵ (۴) ۱۲
- ۱۸- اگر به عددی ۲۰ واحد اضافه کنیم، مجذور آن حاصل می‌شود. آن عدد کدام می‌تواند باشد؟
 (۱) ۴ (۲) ۵ (۳) ۶ (۴) ۷
- ۱۹- در حل معادله $3x^2 + 8x = 1$ به روش مربع کامل، پس از آن که ضریب x^2 برابر ۱ شد، چه عددی را باید به طرفین معادله اضافه کنیم؟
 (۱) $-\frac{16}{9}$ (۲) $\frac{64}{9}$ (۳) $\frac{16}{9}$ (۴) $-\frac{64}{9}$
- ۲۰- در حل معادله $2x^2 - 5x - 7 = 0$ به روش مربع کامل، در نهایت از کدام معادله زیر جذر می‌گیریم؟
 (۱) $(x + \frac{5}{4})^2 = \frac{81}{16}$ (۲) $(x - \frac{5}{4})^2 = \frac{81}{16}$ (۳) $(x + \frac{5}{2})^2 = \frac{81}{16}$ (۴) $(x - \frac{5}{2})^2 = \frac{81}{16}$
- ۲۱- در معادله $ax^2 + bx + c = 0$ می‌دانیم یکی از ریشه‌ها برابر $x = 1$ است. ریشه دیگر کدام است؟
 (۱) $\frac{c}{a}$ (۲) $-\frac{c}{a}$ (۳) $\frac{b}{a}$ (۴) $-\frac{b}{a}$
- ۲۲- اگر $x = 2$ یکی از ریشه‌های معادله $\frac{x+a}{2x+a} + \frac{a}{x} = \frac{5(x+a)+6}{3x+2a+2}$ باشد، مقدار a کدام است؟
 (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) -۴
- ۲۳- مجموع مربعات جواب‌های معادله $1 + \frac{1}{3x+1} = \frac{2x+7}{x+1}$ کدام است؟
 (۱) ۱۷ (۲) ۱۴ (۳) ۱۰ (۴) ۲۶
- ۲۴- استخری با دو شیر A و B پر از آب می‌شود. مدت زمان لازم برای پر شدن استخر با شیر A از ۲ برابر مدت زمان پر شدن استخر به کمک شیر B چهار ساعت بیشتر است. اگر هر دو شیر هم زمان باز شوند، استخر در سه ساعت پر می‌شود، مدت زمان لازم برای پر شدن استخر با شیر A چند ساعت است؟
 (۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۶ (۴) ۱۲
- ۲۵- گلدانی نقره‌ای داریم که نسبت وزن نقره خالص به وزن مس خالص آن برابر ۵ است. استاد قلمکار آن را ذوب و ۱۵۰ گرم مس به آن اضافه کرد و گلدان جدیدی ساخت. می‌دانیم $\frac{5}{7}$ وزن گلدان جدید نقره است. این گلدان قبل از ذوب شدن چه وزنی داشت؟
 (۱) ۷۰۰ (۲) ۸۰۰ (۳) ۹۰۰ (۴) ۱۰۰۰

ریاضی و آمار (۲) (سؤالات ۲۶ تا ۳۵)

زوج درس ۲

- ۲۶- اگر T گزاره همیشه درست، F گزاره همیشه نادرست باشد و p گزاره‌ای دلخواه، کدام عبارت همواره برقرار نیست؟
 (۱) $p \wedge T \equiv p$ (۲) $p \vee T \equiv p$ (۳) $T \vee F \equiv T$ (۴) $T \wedge F \equiv F$
- ۲۷- ارزش گزاره $(p \wedge q) \vee \sim [(p \vee \sim q) \wedge q]$ برابر ارزش کدام گزاره است؟
 (۱) $\sim q$ (۲) $\sim p$ (۳) F (۴) T
- ۲۸- گزاره $\sim (q \vee \sim p)$ در کدام حالت درست است؟
 (۱) p درست و q نادرست (۲) p نادرست و q درست (۳) p و q هر دو درست (۴) p و q هر دو نادرست

- ۲۹- هم ارز منطقی گزاره $[q \Rightarrow \sim(p \Rightarrow \sim q)]$ کدام است؟
 (۱) همیشه درست (۲) همیشه نادرست
 $p \Rightarrow q$ (۳) $\sim p \Rightarrow q$ (۴)
- ۳۰- تعداد حالت‌های ارزشی برای ۶ گزاره چند برابر تعداد حالت‌های ارزشی برای ۳ گزاره است؟
 (۱) ۲ (۲) ۴ (۳) ۸ (۴) ۱۶
- ۳۱- اگر گزاره‌های p و q هر دو نادرست باشند، کدام گزاره دارای ارزش درست است؟
 (۱) $\sim p \wedge \sim q$ (۲) $p \wedge \sim q$ (۳) $\sim p \wedge q$ (۴) $p \wedge q$
- ۳۲- اگر $(p \wedge q) \Rightarrow r$ نادرست باشد، کدام گزاره نادرست است؟
 (۱) $(q \vee r) \Leftrightarrow (p \vee r)$ (۲) $(p \wedge r) \Leftrightarrow (q \vee r)$ (۳) $(p \wedge r) \Leftrightarrow (q \wedge r)$ (۴) $(q \Rightarrow p) \Leftrightarrow (r \Rightarrow p)$
- ۳۳- کدام عبارت صحیح است؟
 (۱) بعضی از گزاره‌ها جمله خبری نیستند.
 (۲) هر گزاره یک جمله خبری درست است.
 (۳) هر جمله خبری یک گزاره درست است.
 (۴) بعضی از جملات خبری گزاره نیستند.
- ۳۴- عکس نقیض ترکیب شرطی $p \Rightarrow \sim(p \wedge q)$ برابر کدام است؟
 (۱) $p \Rightarrow p \vee q$ (۲) $p \Rightarrow p \wedge q$ (۳) $\sim p \Rightarrow p \wedge q$ (۴) $p \Rightarrow (\sim p \vee \sim q)$
- ۳۵- اگر گزاره‌های $p, q, p \vee r, p \Rightarrow q, \sim q$ درست باشند، کدام گزاره زیر درست است؟
 (۱) p (۲) q (۳) r (۴) $p \wedge \sim q$

علوم و فنون ادبی

- ۳۶- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب، معرّف چه کسی است؟
 الف) او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت.
 ب) او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل‌های لطیف، به سبک گلستان سعدی نوشت.
 ج) شاعر، روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه‌اش «قرن بیستم»، به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت.
 د) به «نسیم شمال» معروف بود. در بیداری مردم بسیار مؤثر بود. از نمونه‌های اشعار انتقادی او شعر «ای قلم» است.
 (۱) علی‌اکبر دهخدا - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی - سید اشرف‌الدین گیلانی
 (۲) علی‌اکبر دهخدا - قائم‌مقام فراهانی - میرزاده عشقی - عارف قزوینی
 (۳) محمدتقی بهار - ادیب‌الممالک فراهانی - فرخی یزدی - سید اشرف‌الدین گیلانی
 (۴) علی‌اکبر دهخدا - قائم‌مقام فراهانی - میرزاده عشقی - سید اشرف‌الدین گیلانی
- ۳۷- شرح کدام گزینه از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی نادرست است؟
 (۱) یکی از عوامل ایجاد نهضت بازگشت ادبی «تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری» است.
 (۲) گروهی از شاعران دوره بازگشت به قصیده‌سرایی به سبک شاعران خراسانی و عهد سلجوقی پرداختند؛ افرادی مانند قآنی شیرازی و صبای کاشانی از این گروه‌اند.
 (۳) مشتاق اصفهانی در زمان نادرشاه و کریم‌خان زند، با همراهی چند تن دیگر از ادیبان، انجمن ادبی اصفهان را اداره می‌کرد.
 (۴) هدف انجمن ادبی خاقان رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی و انحطاط اواخر دوره قاجار و بعد از آن بود.
- ۳۸- کدام بیت با توضیح مقابل آن مغایرت دارد؟
 (۱) جنگ ننگ است در شریعت من
 (۲) به نام خداوند بینش‌نگار
 (۳) هوای خود چو نهادم، رضای او چو گزیدم
 (۴) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی
- جز پی پاس دین و حفظ وطن : (ادیب‌الممالک فراهانی - دوره بیداری)
 خردآفرین، آفرینش‌نگار : (صبای کاشانی - دوره بیداری)
 جهان و هر چه در او، جز به کام خویش ندیدم : (نشاط اصفهانی - دوره بازگشت)
 دست خود ز جان شستم از برای آزادی : (فرخی یزدی - دوره بیداری)

- ۳۹- جاهای خالی متن زیر به ترتیب، با واژه‌های کدام گزینه به درستی کامل می‌شود؟
- «در دوره بیداری، ادبیات - به ویژه شعر - برای آن‌که بتواند با توده مردم ارتباط برقرار کند، زبان ..... را برگزید تا قابل فهم‌تر باشد و مفاهیم جدید را با زبانی ساده انتقال دهد، به این ترتیب نهضت ..... شکل گرفت. نویسندگان و شاعران مظاهر استبداد و استعمار را نقد می‌کردند و برای بیان دیدگاه خود زبان ..... را برگزیدند. از نظر آنان بیان هنرمندانه واقعیات و وسیله‌ای برای بهبود زندگی بود که از طریق ..... و مطبوعات در اختیار مردم قرار گرفت.»
- (۱) محاوره - ساده‌نویسی - ادبی - شعر - روزنامه
(۲) ادبی - پیچیده‌نویسی - محاوره - شعر - جرأید
(۳) محاوره - نثر تلگرافی - هنر - نثر ادبی - روزنامه
(۴) عامیانه - ساده‌نویسی - ادبی - نثر - روزنامه
- ۴۰- کدام گزینه در مورد نثر قرن‌های دوازدهم و سیزدهم نادرست است؟
- (۱) کسانی مثل ناصرالدین شاه قاجار، عبدالرحیم طالبوف، میرزا آقا کرمانی و ... از پیشگامان نثر ساده این دوره بوده‌اند.
(۲) از مهم‌ترین روزنامه‌های این دوره می‌توان «صوراسرافیل» و «نسیم شمال» را نام برد. مجله «بهار» در سال‌های مشروطه به وسیله ملک‌الشعرا بهار منتشر شد.
(۳) بیشترین رویکرد نویسندگان به رمان‌های تاریخی بود. از این رمان‌ها می‌توان به «شمس و طغرا» اثر محمدباقر میرزا خسروی و «شمس‌الدین و قمر» اثر میرزا حسن خان بدیع اشاره کرد.
(۴) کتاب «سرگذشت حاجی‌بابا اصفهانی» اثر جیمز موریه از نمونه‌های ترجمه این دوره است.
- ۴۱- از دیدگاه تاریخ ادبیات کدام مورد درست است؟
- (۱) میرزا محمدصادق امیری فراهانی که بعدها از جانب ناصرالدین شاه به ادیب‌الممالک ملقب شد، فعالیت اصلی‌اش روزنامه‌نگاری بود.
(۲) ملک‌الشعرا بهار علاوه بر تحقیق و تدریس در دانشگاه، در حوزه سیاست و جامعه‌شناسی نیز فعالیت داشت. دیوان اشعار و تصحیح‌های ارزشمند و مقالات علمی بسیاری از او بر جا مانده است.
(۳) ایرج میرزا از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منشور پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود؛ قطعه «قلب مادر» یکی از آن نمونه‌ها است.
(۴) فرخی یزدی به سبب آزادی‌خواهی، به زندان افتاد. تحت تأثیر شاعران گذشته، به ویژه مسعود سعد و ناصرخسرو بود. وی در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد شد.
- ۴۲- کدام گزینه در مورد شعر و نثر دوره مشروطه درست نیست؟
- (۱) به دلیل تمرکز عمده فعالیت‌های سیاسی و مطبوعاتی در تهران، شعر و ادب هم در پایتخت جلوه بیشتری داشت.
(۲) محمدتقی بهار در سبک خراسانی با زبانی حماسی شعر می‌سرود. وی از مسائل روز جامعه نیز آگاهی داشت و این شناخت را در خدمت آزادی و وطن‌خواهی درآورد.
(۳) رواج روزنامه‌نگاری، روی آوردن به ترجمه و ادبیات داستانی باعث می‌شود نثر مشروطه به سمت سادگی و بی‌پیرایگی سوق یابد.
(۴) تحقیقات ادبی و تاریخی در محدوده تاریخی مشروطه به علت اشتغال اهل قلم جاذبه‌ای نداشت. تنها اثر قابل توجه «تاریخ بیداری ایرانیان» تألیف میرزا آقا کرمانی با موضوع مشروطه است.
- ۴۳- کدام مورد، مربوط به وضعیت عمومی زبان و ادبیات در دوره بیداری نیست؟
- (۱) در این دوره شعرای آزادی‌خواه و گروهی از روشنفکران به نقد شرایط موجود پرداختند که با مخالفت دولت همراه بود؛ افرادی مانند میرزا فتحعلی آخوندزاده و عبدالرحیم طالبوف از آن دسته بودند.
(۲) شاعران این دوره به سبب فقر فرهنگی و سستی و رخوت حاکم بر ادبیات، به پیروی از اسلوب کهن پرداختند و در سطوح زبانی، ادبی و فکری سبک‌های خراسانی و عراقی را مورد توجه قرار دادند.
(۳) ادبیات بیداری با ظهور مفاهیمی نو؛ مثل آزادی، وطن، قانون‌خواهی، مبارزه با استبداد و استعمار شکل گرفت.
(۴) بحث از حقوق اجتماعی، برانگیختن احساسات ملی و میهنی، توجه به فراگیری علوم جدید، پیکار با بیگانه، نفی خرافات و سخن از حقوق زنان نیز از موضوعات ادبیات بیداری است.

۴۴- همه گزینه‌ها از نظر تاریخ ادبیات درست هستند به جز: .....

- (۱) فتحعلی خان صبای کاشانی، پرچمدار بازگشت ادبی و شاخص‌ترین شاعر این دوره است.
- (۲) عبدالوهاب نشاط قصاید بلندی دارد و به ویژه از نظر مثنوی‌سرایی در بین هم‌روزگاران خود تا حدی کم‌نظیر است.
- (۳) در دوره بازگشت گروهی از شاعران غزل‌سرایی به سبک حافظ، سعدی و دیگر شاعران سبک عراقی را پیش گرفتند از جمله مجمر اصفهانی.
- (۴) کتاب «خداوندنامه» حماسه‌ای مذهبی در بیان معجزات پیامبر(ص) و دلیری‌های حضرت علی(ع)، سروده صبای کاشانی است.

۲- ز دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی در متن زیر چند خطا به چشم می‌خورد؟

«در دوره قاجار، رشد و شکوفایی قابل توجهی در تاریخ ادبیات ایران دیده نمی‌شود. در این دوره شاعران به سبک هندی گرایش داشتند و تأثیراتی از مکتب وقوع در آثارشان مشاهده می‌شود. با روی کار آمدن سلسله قاجار و تثبیت حکومت مرکزی در ایران، بازگشت به شیوه و الگوی گذشتگان در ادبیات، از رونق افتاد. عبدالوهاب نشاط، انجمن ادبی نشاط را تأسیس کرد. پس از آن انجمن ادبی خاقان به ریاست آغا محمدخان در تهران تشکیل شد. سبک بازگشت را باید حد واسط سبک هندی و دوره بیداری دانست. زبان، تخیل و اندیشه در این سبک، نوآورانه است. هاتف اصفهانی از معروف‌ترین شاعران این عهد است.»

(۴) شش

(۳) پنج

(۲) چهار

(۱) سه

۴۶- کدام گزینه از دیدگاه سبک‌شناسی و تاریخ ادبیات درست است؟

- (۱) شعر عارف قزوینی ساده و دور از پیچیدگی بود. وی مضامین وطن‌دوستی و ستیز با نادانی را با آوازی زیبا و پرشور می‌خواند؛ این بیت از سروده‌های اوست: «غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم»
- (۲) مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی - اجتماعی علامه علی‌اکبر دهخدا با عنوان «چرند و پرند» در روزنامه «سروش» در استانبول منتشر می‌شد.
- (۳) تاریخ مختصر احزاب سیاسی، سبک‌شناسی، تاریخ تطوّر نظم فارسی، برخی از آثار محمدتقی بهار هستند و «امثال و حکم» از دیگر آثار است.
- (۴) مهم‌ترین اثر میرزاده عشقی نمایشنامه منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» است. بیت مقابل از سروده‌های اوست: «گر این چنین به خاک وطن شب سحر کنم / خاک وطن چو رفت، چه خاکی به سر کنم؟»

۴۷- چند مورد از موارد زیر، از عوامل بیداری جامعه ایران در قرن سیزدهم است؟

- تأسیس مدرسه دارالفنون به فرمان امیرکبیر و آموزش دانش‌های نوین در آن
- رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی و ترجمه و نشر کتاب‌های غربی
- اعزام دانشجویان ایرانی به خارج از کشور برای تحصیل
- توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شعر و شاعری و مدح شاهان
- کوشش‌های عباس میرزا، ولیعهد فتحعلی شاه، در روی آوردن به دانش و فنون نوین
- توجه مردم به واقعیات و امکانات فنی دنیای جدید
- سفرهای شاهان قاجار به فرنگ
- تأثیر جنگ‌های نافرجام ایران و روس

(۴) پنج

(۳) شش

(۲) هفت

(۱) هشت

۴۸- همه گزینه‌ها با بیت زیر تناسب معنایی دارند به جز: .....

- «در کم‌ترین صنع تو مدهوش مانده‌ایم
 (۱) نتوان به شرح دادن با صد جریده گل
 نه مرا زهره آن کز تو بپرسم کان چیست
 (۲) تک و تاز وهم و گمان ما به جنون گسسته عنان ما
 از آینه و آب شود حسن دوچندان
 (۴) ما خود کجا و وصف خداوند آن کجا؟
 حسنی ز وصف رویت، وصفی ز شرح پیشت
 نه گمانی که کند گرد ضمیرت پرواز
 تویی آن‌که هم تو رسیده‌ای به سواد فهم یقینی‌ات
 در چهره خوبان بنگر صنع خدا را

۴۹- همه ابیات با بیت زیر ارتباط معنایی دارند به جز: .....

- «هوای خود چو نهادم، رضای او چو گزیدم»
 (۱) هر آن نماز که کردی به کنج صومعه خواجه
 (۲) سوی آن حضرت نویسد هیچ دل با آرزو
 (۳) در مذهب درویشان کذب است حدیث آن
 (۴) رسید بید به وصل نبات آخر کار

۵۰- در چند بیت از ابیات زیر، از مفاهیم نوظهور ادبیات بیداری، مذکور در درس یکم به چشم می خورد؟

- (الف) بین بر میزبان تنگ است منزل بس فرود آمد
 (ب) گر که تأمین شود از دست غم آزادی ما
 (ج) هوای کوی تو از سر نمی رود آری
 (د) هزار پرده ز ایران درید استبداد
 (ه) حقوق خویش ز مردان اگر زنان گیرند
 (و) پافشاری کن، حقوق زندگان آور به دست

(۱) سه (۲) چهار (۳) پنج (۴) شش

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سوالات زوج درس ۱ (علوم و فنون ادبی ۱، شماره ۵۱ تا ۶۰) و زوج درس ۲ (علوم و فنون ادبی ۲، شماره ۶۱ تا ۷۰)، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

علوم و فنون ادبی ۱ (سوالات ۵۱ تا ۶۰)

زوج درس ۱

۵۱- با توجه به متن زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«با خود گفتم که: اگر بر دین اسلاف، بی ایقان و تقین، ثبات کنم، هم چون آن جادو باشم که بر نابکاری مواظبت نمی نماید و به تبع سلف رستگاری طمع می دارد؛ و اگر دیگر بار در طلب ایستم عمر بدان وفا نکند، که اجل نزدیک است. و اگر در حیرت روزگار گذارم فرصت فایست گردد و ناساخته رحلت باید کرد»

(۱) به کارگیری واژه «جادو» در معنی «کافر» و «ایستم» در معنی «آغاز کردن» (قلمرو زبانی)

(۲) بهره گیری از گذر عمر برای سعادت آن جهانی (قلمرو ادبی)

(۳) تضاد میان واژه های «اجل و عمر» (قلمرو ادبی)

(۴) کاربرد فعل مضارع اخباری با نشانه «همی» (قلمرو زبانی)

۵۲- کدام گزینه برای پر کردن جاهای خالی متن زیر مناسب است؟

«هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، ..... است. از قرار گرفتن قافیه در پایان هر دو مصراع یک بیت، می فهمیم که قالب شعر ..... است.

قدیم ترین طبقه بندی انواع ادبی در ..... صورت گرفته است. شاعر برای انتقال عاطفه خود به دیگران از ..... کمک می گیرد»

(۱) متن - مثنوی - یونان باستان - زبان (۲) ادبیات - قصیده - یونان باستان - زبان

(۳) متن - مثنوی - ایران باستان - ادبیات (۴) ادبیات - غزل - روم باستان - متن

۵۳- از دیدگاه قلمرو زبانی در هر بیت یک نکته برجسته موجود در شعر عطار (نشر یافته در درس یکم) به چشم می خورد به جز: .....

(۱) الا تا در مه نیسان به بار آید همی بستان

(۲) ماه رؤیت چو ز رخ درتابد

(۳) جوازش داد گازر کای شهنشاه

(۴) چنین من سخت کوش از حيله سازی

الا تا در مه کانون به کار آید همی کانون

ذره را با فلک انباز کند

تو را کرباس ده گز بس در این راه

تو این را سست می گیری به بازی

- ۵۴- از دیدگاه «سازه‌ها و عوامل تأثیرگذار در شعر فارسی» در متن زیر چند نادرستی وجود دارد؟
 «اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، وزن است. شاعر برای انتقال عاطفه خود به دیگران از زبان کمک می‌گیرد. وزن و آهنگ، به انتقال بهتر احساس و عاطفه کمک می‌کند. بدون وزن، کم‌تر می‌توان عواطف را برانگیخت. وزن در شعر جنبه تزئینی دارد. وسیله ادراک وزن، ذهن ما است.»
- (۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار
- ۵۵- از نظر «تفاوت عواطف و حس و حال حاکم بر فضای شعر» کدام گزینه متفاوت است؟
 (۱) سنگ بدگوهر اگر کاسه زرین بشکست
 (۲) بر هم نزنند دست خزان برگ ریاحین
 (۳) به خواب در نرود چشم بخت من همه عمر
 (۴) آن پری‌زاده مه‌پاره که دل‌بند من است
- ۵۶- همه آرایه‌های «کنایه - تشخیص - مثل - مراعات‌النظیر» در کدام بیت وجود دارد؟
 (۱) تو نداری سر آزادی از این بندگران
 (۲) پیوسته در این باغ، دلم چون گل رعنا
 (۳) حسن را جبهه وا کرده به تاراج دهد
 (۴) خاکی که نصیب آمد از جور فلک ما را
- ۵۷- مفهوم کلی شعر زیر با کدام بیت تناسب دارد؟
 «نهنگی بچه خود را چه خوش گفت:
 به موج آویز و از ساحل بهره‌یز
 (۱) درین ره شود پایمال حوادث
 (۲) اهل غیرت نیست ممکن بازی دنیا خورد
 (۳) خون در تلاش جامه الوان نمی‌خورم
 (۴) گر تو را بخشند از دست سلیمان پایتخت
- ۵۸- ابیات همه گزینه‌ها دارای وزن و آهنگ کوبنده و کوتاه است که بار حماسی فضای شعر را غنی‌تر ساخته است به جز: .....
 (۱) ورا باارگی باش و گیتی بکوب
 (۲) گر مرد رهی ز رهروان باش
 (۳) ز ایران یکی لشکر آرد به کین
 (۴) بدو گفت رستم که چنگال شیر
- ۵۹- مفهوم بیت زیر از کدام گزینه دریافت می‌شود؟
 «تا خار غم عشقت، آویخته در دامن
 (۱) غم عشقت بیابان پرورم کرد
 (۲) با وجود حیرتم صورت نبست آسودگی
 (۳) شیر در بادیه عشق تو روباه شود
 (۴) خوش‌تر ز تماشای خیابان بهشت است
- ۶۰- مفهوم عبارت «گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته‌اند، اما لگد کم خورده است» از کدام بیت برداشت می‌شود؟
 (۱) هر دمش حسن دگر بخشد مشاطه صفت
 (۲) تربیت را در نهاد سخت رو تأثیر نیست
 (۳) گر تقویت کنی ز ملک بگذرد بشر
 (۴) حسن از تربیت عشق شود عالم‌سوز
- بیمت سنگ نیفزاید و زر کم نشود
 گر باد به بستان برد از زلف تو بویی
 گرش به خواب ببینم که در کنار من است
 کس ندانم که به جان در طلبش پویان نیست
- ور نه هر موج این بحر بلا سوهان است
 رویی به بهار و رخ دیگر به خزان داشت
 خنده گل سبب جرأت گلچین باشد
 آن خاک به چنگ آرید بر فرق فلک ریزید
- به دین ما حرام آمد کرانه
 همه دریاست ما را آشیانه
 چو نقش قدم هر که خوابیده باشد
 شیر چون گردن گذارد حیلۀ روباه را؟
 سالی بس است کعبه‌صفت یک قبا مرا
 در تلاش گوشه ویران خود چون مور باش
- چنان چون سر مار افعی به چوب
 در پرده سر خون نهان باش
 پر آشوب گردد سراسر زمین
 نیم‌وده‌ای زان شدستی دلیبر
- کوتاه نظری باشد، رفتن به گلستان‌ها
 فراقست مرغ بی‌بال و پررم کرد
 خانه بر دوش تماشای تو چون آینه‌ام
 آه از این راه که در وی خطری نیست که نیست
 هر جلوهای از قامت رعنا ی تو ما را
- هر که را تربیت عشق بود جلوه‌گرش
 زردی از آینه فولاد بردن مشکل است
 و تربیت کنی به ثریا رسد ثری (ثری: خاک)
 سرخی روی گل از نغمه رنگین من است

زوج درس ۲

علوم و فنون ادبی ۲ (سؤالات ۶۱ تا ۷۰)

۶۱- هر یک از عبارات‌های زیر به ترتیب، معرّف چه کسی است؟

(الف) مردی دهقان‌پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است.

(ب) از موزّخان مشهور ایران و نویسنده کتاب تاریخ گزیده است.

(ج) وی در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و قصایدی نیز در سبک عراقی دارد.

(د) از شاعران قرن نهم و سرسلسله صوفیان نعمت‌اللهی به شمار می‌رود.

(۱) دولت‌شاه سمرقندی - فخرالدین عراقی - شاه نعمت‌الله ولی - مولانا جلال‌الدین

(۲) ابن‌یمین - حمدالله مستوفی - سلمان ساوجی - مولانا جلال‌الدین

(۳) جامی - دولت‌شاه سمرقندی - فخرالدین عراقی - شاه نعمت‌الله ولی

(۴) ابن‌یمین - حمدالله مستوفی - سلمان ساوجی - شاه نعمت‌الله ولی

۶۲- کدام گزینه از دیدگاه تاریخ ادبیات نادرست است؟

(۱) مهم‌ترین کتاب خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، «جامع‌التواریخ» نام دارد که به نثر عالمانه و پخته نوشته شده است.

(۲) عبید زاکانی در منظومه «موش و گربه» ناهنجاری‌های اجتماعی را به شیوه طنز و تمثیل بیان کرده است.

(۳) خواجه‌ی کرمانی از غزل‌پردازان برجسته قرن هفتم است که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.

(۴) جامی در کتاب نفحات‌الانس خود شیوه تذکرة‌الاولیای عطار را در بیان حقایق عرفانی و ذکر احوال عارفان به کار برد.

۶۳- از دیدگاه تاریخ ادبیات در متن زیر چند خطا به چشم می‌خورد؟

«سبک عراقی از اوایل قرن هفتم تا اوایل قرن یازدهم سبک غالب متون ادب فارسی بود. عطار در مورد قتل عام سال ۶۳۲ ه.ق. در اصفهان می‌گوید:

کس نیست که تا بر وطن خود گرید / بر حال تباه مردم بد گرید

دی بر سر مرده‌ای دو صد شیون بود / امروز یکی نیست که بر صد گرید

در اواخر دوره مغول، بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی، المستعصم بالله، برچیده شد و زبان عربی رونق بیشتری یافت. در قرن هفتم قصیده که

پیش از این در خدمت ستایش فرمانروایان بود، رونق گرفت و البته مثنوی نیز برای ظهور عاطفه، اخلاق و عرفان میدان فراخی پدید آورد.»

(۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴) پنج

۶۴- از دیدگاه تاریخ ادبیات کدام موارد درست است؟

(الف) فیه‌ما فیه و مجالس سبعة را مولانا گفته و شاگردان نوشته‌اند و مکاتیب، مجموعه اشعار او است.

(ب) فرمانروای ملک سخن، گلستان را به نثر مسجع و بوستان را در قالب مثنوی پدید آورد؛ استاد سخن در سرودن غزل‌های عاشقانه نیز

سرآمد است.

(ج) کتاب تاریخ جهانگشا در شرح ظهور چنگیز، احوال و فتوحات او، تاریخ خوارزمشاهیان، فتح قلعه‌های اسماعیلیه و حکومت جانشینان

حسن صباح نوشته شده است. نثر این کتاب ساده و روان است.

(د) فخرالدین عراقی در هر فصل از کتاب عشاق‌نامه، به یکی از مباحث عرفانی پرداخته و در کتاب لمعات خود سیر و سلوک عارفانه را در

قالب نظم و نثر بیان کرده است.

(ه) بایسنقر میرزا، فرزند شاهرخ، هنرمند و هنردوست بود و در زمان او هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاهاشتند.

(۱) «ب» - «ج» - «د» (۲) «ب» - «د» - «ه» (۳) «الف» - «د» - «ه» (۴) «الف» - «ج» - «ه»

۶۵- کدام گزینه از پیامدهای حمله مغولان در قرن هفتم نیست؟

(۱) خراسان که کانون فرهنگی ایران بود، ویران شد و بسیاری از مدارس، که مهد علم و فرهنگ بودند، از بین رفتند و کانون‌های فرهنگی از خراسان به

عراق عجم منتقل شد.

(۲) دوستداران فرهنگ و اخلاق که سرخورده و مأیوس شده بودند، اغلب منزوی شدند و به تصوّف پناه بردند تا به آرامش برسند.

(۳) دوستداران فرهنگ و اخلاق برای تسکین خود به ادبیاتی روی آوردند که بر عواطف انسانی، ترویج روحیه تسامح و تساهل، خدمت به خلق،

آزادگی و اعتقاد به بی‌ثباتی دنیا تکیه داشت.

(۴) علاوه بر گسترش هنرهای چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز ادامه یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت، کسانی مانند جامی و دولت‌شاه

کتاب‌های ارزشمندی نوشتند.

۶۶- در متن زیر کدام مورد نادرست است؟

«شعر قرن هفتم نرم و دلنشین و برخوردار از معانی عمیق انسانی شد و اکثر شاعران از حاکمان روی برتافتند.»

۲

۱

قهرمان مثنوی معنوی مولوی انسان پاک‌نهاد و خداجویی است که به نبرد با هوای نفس می‌پردازد. نثر قرن هفتم

۳

به دو جریان گرایش پیدا کرد: یکی ساده‌نویسی در آثاری مثل تاریخ و صاف و دیگری پیچیده‌نویسی.»

۴

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

۶۷- نظم موسیقایی و آهنگ خوانش بیت زیر، در کدام گزینه تکرار شده است؟

کز عشق آن سرو روان، گویی روانم می‌رود
سر نتواند کشید پای به زنجیر او
زان که من دم در کشیدم تا به دانایی زدم
نه درد ساکن می‌شود نه ره به درمان می‌برم
چاره ما هیچ نیست جز سپر انداختن

«محمل بدار ای ساروان، تندى مکن با کاروان»
(۱) صید بیابان عشق گر بچشد تیر او
(۲) گر کسی را رغبت دانش بود گو دم مزین
(۳) درمان درد عاشقان صبر است و من بیچاره‌ام
(۴) گر تو به شمشیر و تیر حمله بیاری رواست

۶۸- تعداد پایه‌های آوایی (ارکان) در کدام ابیات برابر است؟

ور درآید عاشقی صد مرحبا
آن های و هوی و نعره مستانم آرزوست
یارب تو در آن نظر چه داری
پس وای بر فقیران چون ذوالفقار گشتی
در دولت تجلی از طعن لن ترانی
کان نشود تر ز هزاران فرات

الف) گر درآید عاقلی گو راه نیست
ب) زین خلق پرشکایت گریان شدم ملول
ج) از یک نظرت قیامتی خاست
د) آنکه فقیر بودی بس خرقه‌ها ربودی
ه) شد ذره آفتابی از خوردن شرابی
و) در هوس بحر تو دارم لبی

(۱) «ب» - «د» - «ه»
(۲) «الف» - «ه» - «و»

(۴) «د» - «ه» - «و»

(۳) «ب» - «ج» - «د»

۶۹- مفهوم بیت زیر از کدام گزینه دریافت می‌شود؟

کی طمع در گردش گیتی دون پرور کنم
کسی کز در خلعت و افسر است
در ره آزادگان بسیار ویرانی مکن
هر که را سد رمق هست سکندر باشد
آسمان است و زمین است گدای دل من

«من که دارم در گدایی گنج سلطانی به دست»
(۱) دهد پادشاهی که را در خور است
(۲) ای دل ار مولای عشقی یاد سلطانی مکن
(۳) پادشاهی نه به سیم و زر و گوهر باشد
(۴) دل من بازگه سلطنت فقر و فناست

۷۰- شعر زیر با کدام بیت تناسب معنایی دارد؟

گر چه خوش خو و عاقل و دانا است
که از ایشان به مالش استغناست
آن که محتاج خلق نیست خداست
چه سود افسونگری ای دل که در دلبر نمی‌گیرد
زینت آزاده‌مردان غیر روی تازه نیست
نم اگر در قلزم (دریا) اخضر نباشد گو میباش

«مرد آزاده در میان گروه
محترم آنگهی تواند بود»
(۱) خلق را از هم است حاجت و خواست
(۲) سخن در احتیاج ما و استغناى معشوق است
(۳) سرو را چون لاله و گل احتیاج غازه نیست
(۴) در عقیق بی‌نیازی هست آب صد محیط

جامعه‌شناسی

جامعه‌شناسی (۲)

۷۱- در رابطه با «ذخیره دانشی» کدام عبارت درست نیست؟

- ۱) هر آن چه افراد از تجربه‌های فردی و اجتماعی خود می‌آموزند.
  - ۲) راهنمای زندگی افراد است.
  - ۳) افراد، گروه‌ها، اقوام، جوامع و امت ذخیره دانشی مشترکی دارند.
  - ۴) هر آن چه افراد از مطالعات مدرسه‌ای، دانشگاهی و ... می‌آموزند.
- ۷۲- موارد نادرست در بین عبارتهای زیر، کدام است؟

- الف) آدمی از همان ابتدای تولد صداها را می‌شنود و به مرور اشیا و افراد را از هم تشخیص می‌دهد.
- ب) با دیدن و شنیدن، روند آگاه شدن انسان از جهان اطرافش سرعتی شگرف می‌یابد.
- ج) انسان تا قبل از این که بتواند سخن بگوید، از راه حس (لمس کردن، شنیدن، دیدن و ...) می‌فهمد.
- د) انسان وقتی زبان می‌گشاید، به دریافت‌های حسی خود بسنده کرده و راه جدیدی برای ارتباط با جهان و فهم آن، پیش رویش باز می‌شود.
- ه) انسان از راه حس، تفکر و تعقل، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خوانده‌هایش فراتر رفته و معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند.

۱) الف - ب - ه   ۲) ب - د - ه   ۳) ج - د - ه   ۴) الف - ب - د

۷۳- پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب چیست؟

- انسان از چه راهی به آگاهی گسترده‌تر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد؟

- ویژگی کنش آدمی چیست؟

- نتیجه عدم وجود آگاهی‌ها و دانش‌هایی که به سبب عادت از نظر ما پنهان شده‌اند، چیست؟

۱) تفکر و تعقل - وابسته به آگاهی است - مختل شدن زندگی اجتماعی

۲) حس - بدون آگاهی انجام نمی‌شود - فروپاشی جهان اجتماعی

۳) تفکر و تعقل - وابسته به آگاهی نیست - فروپاشی جهان اجتماعی

۴) حس - بدون آگاهی انجام می‌شود - مختل شدن زندگی اجتماعی

۷۴- کدام گزینه به ترتیب در رابطه با «دانش عمومی» درست نیست ولی در رابطه با «دانش علمی» درست است؟

۱) انسان‌ها در طول زندگی خود به دست می‌آورند - گسترده‌ترین بخش ذخیره دانشی ماست.

۲) حاصل از زندگی است - در تعامل با یکدیگر آن را به کار می‌بریم.

۳) سهیم و شریک شدن انسان‌ها با دیگران در مجموعه‌ای از آگاهی‌ها و دانش‌ها - برای زندگی اجتماعی مانند هوا برای انسان است.

۴) درباره آن بیشتر می‌اندیشیم و کم‌تر از آن استفاده می‌کنیم - با تأمل و اندیشه در دانش عمومی به دست می‌آید.

۷۵- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

الف) ما اغلب از آگاهی و دانشی که درباره کنش‌های خود داریم و اهمیت و نقشی که این آگاهی در زندگی ما دارد، غافلیم.

ب) کنش‌های روزمره مانند راه رفتن، خرید کردن و احوالپرسی از دیگران بدون آگاهی و دانش خاصی انجام می‌شوند.

ج) فردی که تصمیم می‌گیرد به تنهایی و بیرون از جامعه زندگی کند، در موقعیت‌هایی که از آن‌ها آگاهی ندارد، با مشکل مواجه می‌شود.

د) هر چند که ما انسان‌ها با هم زندگی می‌کنیم، اما مجبوریم خودمان به تنهایی و جداگانه، دانش لازم را برای تک‌تک کنش‌هایمان را تولید کنیم.

۱) ص - ص - غ - غ   ۲) ص - غ - ص - غ   ۳) ص - غ - ص - ص   ۴) غ - غ - ص - غ

۷۶- کدام عبارت در رابطه با کسی که دانش علمی دارد، درست نیست؟

- (۱) به درک عمیقی از دانش عمومی جهان اجتماعی خود می‌رسد.
- (۲) آسیب‌ها و اشکالاتی را که به دانش عمومی راه پیدا کرده‌اند، شناسایی می‌کند.
- (۳) قدرت پیدا می‌کند که از حقایق موجود در دانش عمومی دفاع کند.
- (۴) جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کند، دانش لازم برای زندگی یا همان دانش علمی را در اختیار او قرار می‌دهد.

۷۷- به ترتیب «علت غنی‌تر شدن دانش عمومی»، «چگونگی حل شدن تعارض‌های میان دانش علمی و دانش عمومی یک جهان اجتماعی» و «علت شکل‌گیری و پیشرفت دانش علمی» در کدام گزینه بیان شده است؟

- (۱) تلاش‌های علمی - رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی
- (۲) افزایش ذخیره دانش عمومی - طرح ایده‌های جدید - تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی
- (۳) افزایش ذخیره دانش عمومی - رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر - تأمل و اندیشه در دانش عمومی
- (۴) تلاش‌های علمی - طرح ایده‌های جدید - قطع شدن رابطه دانش عمومی و دانش علمی

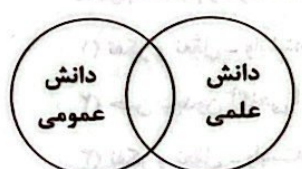
۷۸- پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب در کدام گزینه بیان شده است؟

- جهان متجدد براساس هویت دنیوی خود، کدام علوم را دانش علمی می‌داند؟
- وقتی رویکرد جهان متجدد به جوامعی که دانش علمی را به دانش تجربی منحصر و محدود نمی‌بینند، سرایت می‌کند، ارتباط بین دانش عمومی و علمی چگونه می‌شود؟

- دانش بومی (اسلامی - ایرانی) دارای کدام ویژگی است؟

- (۱) تجربی - ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی مستحکم‌تر می‌شود - ناظر به حل مسائل جامعه
- (۲) عقلانی - دانش عمومی به طور همه‌جانبه از دانش علمی حمایت نمی‌کند - داشتن دغدغه کشف واقعیت
- (۳) تجربی - ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود - همسو با هویت فرهنگی خودمان
- (۴) وحیانی - دانش علمی از رشد و رونق لازم باز می‌ماند، و توان لازم برای حل مشکلات دانش عمومی را از دست می‌دهد - تشخیص درست و غلط

۷۹- نمودار زیر، مربوط به کدام یک از دیدگاه‌های رابطه دانش عمومی با دانش علمی است و ویژگی این دیدگاه کدام است؟

- (۱) دیدگاه سوم - دانش علمی برای حفظ هویت خود باید از ورود دانش عمومی به قلمرو علم جلوگیری کند.
- (۲) دیدگاه دوم - دانش‌های فراتجربی مانند دانش‌های عقلانی و وحیانی را شامل می‌شود.
- (۳) دیدگاه دوم - دانش عمومی را پایه و اساس هرگونه دانشی از جمله دانش تجربی می‌داند.
- (۴) دیدگاه سوم - دانش علمی به دانش تجربی محدود نمی‌شود.

۸۰- در مورد دیدگاه اول درباره رابطه دانش عمومی با دانش علمی، کدام عبارت درست است؟

- (۱) تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در موضوع آن‌هاست.
- (۲) دانش عمومی تنها از راه حس و تجربه و جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.
- (۳) دانش علمی (تجربی) راه کشف واقعیت و تنها دانش معتبر است.
- (۴) دانش علمی، دانش حاصل از زندگی است که به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.

چهارم‌شناسی (۱)

۸۱- کدام یک از فعالیت‌های «ضربان قلب»، «درس دادن»، «گردش خون» و «قدم زدن» کنش محسوب می‌شوند؟

- (۱) ضربان قلب و درس دادن
- (۲) درس دادن و قدم زدن
- (۳) گردش خون و قدم زدن
- (۴) ضربان قلب و گردش خون

۸۲- هر یک از موارد «قرار گرفتن بر سر دوراهی» و «پرسش چرا چنین کاری کردی؟» به ترتیب به کدام یک از ویژگی‌های کنش انسانی اشاره دارد؟

- (۱) آگاهانه بودن - معنادار بودن
- (۲) ارادی بودن - معنادار بودن
- (۳) آگاهانه بودن - هدفدار بودن
- (۴) ارادی بودن - هدفدار بودن

۸۳- کدام گزینه به ترتیب در رابطه با «پیامدهای ارادی کنش» درست نیست ولی در رابطه با «پیامدهای طبیعی کنش» درست است؟

- (۱) احتمالی است یعنی ممکن است انجام بشود یا نشود - به اراده خود کنشگر یا افراد انسانی وابسته است.
- (۲) نتیجه طبیعی کنش هستند - اگر افراد آن را اراده کنند، انجام می‌شود.
- (۳) خودشان کنش هستند و باید کنشگری آن‌ها را انجام دهد - لازم نیست کنشگری آن‌ها را انجام دهد.
- (۴) قطعی هستند یعنی حتماً انجام می‌شوند - به اراده افراد انسانی بستگی ندارند.

۸۴- هر یک از عبارتهای زیر، به ترتیب به کدام ویژگی کنش انسان اشاره دارد؟

- امیر تصمیم دارد در مسابقات اتومبیلرانی کشوری شرکت کند.
- بهزاد که به زبان اسپانیایی تسلط ندارد، نمی‌تواند به آن زبان سخن بگوید.
- تشکیل حلقه اتحاد توسط بازیکنان فوتبال قبل از شروع مسابقه به نشانه همدلی است.

(۱) آگاهانه بودن - ارادی بودن - هدفدار بودن - معنادار بودن

(۲) آگاهانه بودن - معنادار بودن - ارادی بودن - هدفدار بودن

۸۵- «سینا سال‌هاست که در تعطیلات آخر هفته با دوستانش به جنگل می‌رود و قلیان می‌کشد و خانواده‌اش، او را به خاطر قلیان کشیدن مورد نکوهش قرار می‌دهند. اخیراً و پس از مراجعه به پزشک متوجه شده که ریه‌اش به شدت آسیب دیده است. وی تصمیم به ترک کردن قلیان کشیدن گرفته است و تصمیم خود را عملی کرده است» در عبارت داده‌شده یک پیامد غیرارادی و یک پیامد ارادی کنش قلیان کشیدن سینا به ترتیب کدام‌اند؟

(۱) مورد نکوهش خانواده قرار گرفتن - به جنگل رفتن

(۲) ترک کردن قلیان کشیدن - آسیب شدید به ریه

(۳) مراجعه به دکتر - مورد نکوهش خانواده قرار گرفتن

(۴) آسیب شدید به ریه - ترک کردن قلیان کشیدن

۸۶- نوع هر یک از کنش‌های زیر، به ترتیب کدام است؟

- فکر کردن به شغل آینده

- ورزش کردن

- تدریس معلم

(۱) درونی و فردی - درونی و فردی - بیرونی و اجتماعی

(۲) بیرونی و فردی - بیرونی و فردی - بیرونی و اجتماعی

(۳) بیرونی و فردی - بیرونی و اجتماعی - بیرونی و فردی

(۴) درونی و فردی - بیرونی و فردی - بیرونی و اجتماعی

۸۷- کدام گزینه به پرسش‌های زیر در ارتباط با «ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی» به درستی پاسخ می‌دهد؟ (به ترتیب)

الف) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی چه پدیده‌هایی را ضروری می‌سازند؟

ب) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از چه راهی تحقق می‌یابند؟

ج) از چه طریقی ارزش‌ها و هنجارها به افراد منتقل می‌شوند؟

(۱) جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - ساختارهای اجتماعی - فرهنگ

(۲) نظارت اجتماعی و فرهنگ‌پذیری - نهادهای اجتماعی - وراثت

(۳) نظارت اجتماعی و فرهنگ‌پذیری - پدیده‌های اجتماعی - تشویق و تنبیه

(۴) جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی - کنش‌های اجتماعی - تعلیم و تربیت

۸۸- گزینه درست درباره «کنش اجتماعی» کدام است؟

(۱) نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود - ایستادن راننده پشت چراغ قرمز برای رعایت مقررات کنش اجتماعی محسوب نمی‌شود.

(۲) تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت می‌گیرد - شیوه انجام کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه است، هنجار محسوب می‌شود.

(۳) آگاهی و اراده کنشگر ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست - رعایت قوانین رانندگی در نیمه‌شب و به دور از چشم دیگران، کنش اجتماعی است.

(۴) خردترین پدیده اجتماعی محسوب می‌شود - اگر هنجارها نباشند، هیچ کنش اجتماعی شکل نمی‌گیرد.

۸۹- در ارتباط با «پدیده‌های اجتماعی» کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) پدیده‌های اجتماعی به مرور از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند.
- (۲) پدیده‌های اجتماعی فرصت‌ها و نه محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان ایجاد می‌کنند.
- (۳) این روند تا جایی ادامه دارد که افراد احساس می‌کنند پدیده‌های اجتماعی همان پدیده‌های طبیعی هستند.
- (۴) پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه کنش افرادند، ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نمی‌کنند.

۹۰- در بین عبارات‌های زیر، کدام موارد نادرست است؟

- (الف) هنجارها از جنس هدف و مقصود هستند و ارزش‌ها از جنس وسیله و روش رسیدن به هنجارها.
- (ب) ارزش‌های اجتماعی، پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد پذیرش افراد جامعه هستند.
- (ج) تندرستی پیامد ارادی کنش ورزش کردن محسوب می‌شود.
- (د) در بسیاری موارد، آدمیان کنش‌های خود را براساس پیامدهای ارادی و غیرارادی آن انجام می‌دهند.

(۴) ب - د

(۳) ج - د

(۲) الف - ج

(۱) الف - ب

جامعه‌شناسی (۲)

۹۱- به ترتیب «آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود؟»، «آیا تنها راه شناخت، حس و تجربه است؟» و «آیا انسان موجودی

مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟» مربوط به کدام دسته از پرسش‌های بنیادی هستند؟

- (۱) هستی‌شناسانه - انسان‌شناسانه - معرفت‌شناسانه
- (۲) معرفت‌شناسانه - هستی‌شناسانه - انسان‌شناسانه
- (۳) هستی‌شناسانه - معرفت‌شناسانه - انسان‌شناسانه
- (۴) معرفت‌شناسانه - انسان‌شناسانه - هستی‌شناسانه

۹۲- موارد نادرست در بین عبارات‌های زیر، کدام‌اند؟

- (الف) پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادی، همان عقاید اساسی یا تصاویر بنیادی هر فرهنگ را از انسان و جهان می‌سازند.
- (ب) هر فرهنگی در عمیق‌ترین و سطحی‌ترین لایه‌های خود، به بنیادی‌ترین پرسش‌های بشر پاسخ می‌دهد.
- (ج) پاسخ‌های متفاوت به پرسش‌های اساسی، جهان‌های فرهنگی یکسانی را پدید می‌آورد.
- (د) پرسش‌ها و پاسخ‌های بنیادی به مثابه روح و شالوده فرهنگ عمل می‌کنند.
- (ه) هویت جهان اجتماعی از عقاید و هنجارها بیشتر از نمادها و ارزش‌ها تأثیر می‌گیرد.

(۴) ب - د - ه

(۳) الف - ج - د

(۲) ب - ج - ه

(۱) ج - د - ه

۹۳- در رابطه با «جهان انسانی» کدام گزینه درست است؟

- (۱) محصول زندگی انسان است - ابعاد اخلاقی و روانی انسان‌ها به بخش اجتماعی این جهان تعلق دارد.
- (۲) هر چه با اندیشه و عمل انسان پدید می‌آید، به این جهان تعلق دارد - بخش فردی این جهان، هویت فرهنگی دارد.
- (۳) به دو بخش فردی و اجتماعی تقسیم می‌شود - بُعد ذهنی انسان‌ها به بخش اجتماعی این جهان تعلق دارد.
- (۴) بخش فردی آن به زندگی شخصی و فردی انسان‌ها بازمی‌گردد - بخش اجتماعی این جهان، زندگی اجتماعی انسان‌ها را دربر می‌گیرد.

۹۴- پاسخ پرسش‌های زیر، به ترتیب چیست؟

بخش اجتماعی جهان انسانی را چه می‌نامند؟

وقتی فردی اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند، به کدام جهان وارد می‌شود؟

بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی، چه رابطه‌ای وجود دارد؟

- (۱) جهان فرهنگی - جهان فرهنگی - تناسب
- (۲) جهان ذهنی - جهان فرهنگی - هماهنگی
- (۳) جهان فرهنگی - جهان ذهنی - ناهماهنگی
- (۴) جهان ذهنی - جهان ذهنی - عدم تناسب

۹۵- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارات‌های زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) وقتی فردی به دیگری مهر می‌ورزد، از جهان فرهنگی به جهان فردی وارد می‌شود.

(ب) هر فرهنگی، نوع خاصی از عقاید و خصوصیات ذهنی را در افراد به وجود می‌آورد و به همان نوع از عقاید و خصوصیات، اجازه بروز می‌دهد.

(ج) فرهنگ، شیوه زندگی اجتماعی انسان‌ها را شکل می‌دهد و خود نیز محصول آگاهی و عمل مشترک انسان‌ها است.

(د) وقتی فردی درباره موضوعی خاص می‌اندیشد، در محدوده جهان فرهنگی خود قرار دارد.

(۴) غ - ص - ص - غ

(۳) ص - ص - غ - غ

(۲) غ - غ - ص - غ

(۱) غ - ص - ص - ص

۹۶- در رابطه با «جهان تکوینی» کدام گزینه درست است؟

- (۱) در مقابل جهان انسانی وجود دارد - متفکران مسلمان، این جهان را به جهان طبیعت محدود نمی‌دانند.
- (۲) این جهان، پیش از انسان هم وجود داشته است - از نظر متفکران مسلمان، جهان تکوینی بخشی از جهان طبیعت است.
- (۳) کسانی که این جهان را به طبیعت محدود می‌کنند، طبیعت را در کنار جهان انسانی قرار می‌دهند - متفکران مسلمان، جهان تکوینی را به دو جهان طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌کنند.
- (۴) وجود این جهان وابسته به خواست و اراده انسان است - کسانی که جهان تکوینی را به طبیعت محدود می‌کنند، از وجود سه جهان طبیعت، جهان ذهن و جهان فرهنگ سخن می‌گویند.

۹۷- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب با کدام موضوع ارتباط دارد؟

- باورها و اعمال مؤثر در عدم درک انسان از حقیقت خویش و جهان هستی از منظر قرآن
- علت باز ماندن انسان از تعامل صحیح با جهان هستی و عدم توانایی در پرورش استعدادهايش
- نتیجه داشتن اخلاق الهی انسان از منظر قرآن

- (۱) اغلال و سلاسل - پنهان شدن ظرفیت‌های الهی و آسمانی از انسان - برخورداري جامعه از فرهنگ توحیدی
- (۲) فردیت مجرد از اجتماع - عدم شناخت درست انسان از خود و جهان هستی - برخورداري جامعه از فرهنگ توحیدی
- (۳) اغلال و سلاسل - عدم شناخت درست انسان از خود و جهان هستی - گشایش درهای برکات جهان تکوینی به روی انسان
- (۴) فردیت مجرد از اجتماع - پنهان شدن ظرفیت‌های الهی و آسمانی از انسان - گشایش درهای برکات جهان تکوینی به روی انسان

۹۸- نمودار زیر، مربوط به کدام دیدگاه درباره تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی است و نظر این دیدگاه چیست؟

- (۱) دیدگاه دوم - جهان طبیعت مهم‌تر از جهان ذهنی و جهان فرهنگی است.
- (۲) دیدگاه اول - جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند.
- (۳) دیدگاه دوم - جهان ذهنی و فردی افراد تابع فرهنگ آن‌ها است.
- (۴) دیدگاه اول - جهان تکوینی به جهان طبیعت محدود می‌شود.

۹۹- کدام یک در رابطه با «دیدگاه دوم» درباره تعامل جهان‌های ذهنی، فرهنگی و تکوینی درست نیست و در رابطه با «دیدگاه سوم» مربوط به این تعامل درست است؟

- (۱) جهان فرهنگی را مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی می‌داند - جهان تکوینی، ماده خامی است که فرهنگ‌ها و جوامع مختلف در آن دخل و تصرف می‌کنند.
- (۲) ذهن افراد و فرهنگ، هویتی طبیعی و مادی دارند - جهان فرهنگی، جهان ذهنی و جهان تکوینی مهم و در تعامل با یک‌دیگرند.
- (۳) طرفداران آن بین علوم طبیعی و علوم انسانی تفاوتی قائل نیستند - جهان ذهنی و جهان تکوینی اهمیتی ندارند.
- (۴) جهان ذهنی و جهان تکوینی، استقلال خود را در برابر جهان فرهنگی از دست می‌دهند - نادیده گرفتن تفاوت علوم انسانی با علوم طبیعی، ظرفیت‌ها و قابلیت‌هایی را از علوم انسانی و اجتماعی سلب می‌کند.

۱۰۰- کدام عبارت در رابطه با دیدگاه قرآن درباره جهان تکوینی و جامعه و فرهنگ درست نیست؟

- (۱) جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت است و ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود.
- (۲) جهان تکوینی براساس حکمت و خواست خداوند سبحان با افراد و جوامع انسانی، رفتاری حکیمانه دارد.
- (۳) قرآن برای جامعه و فرهنگ جایگاه ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید.
- (۴) جهان فردی اشخاص را نادیده نمی‌گیرد و بر مسئولیت فرد در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند.

روان‌شناسی

۱۰۱- به ترتیب هر یک از عبارات‌های زیر به کدام اهداف روان‌شناسی مربوط می‌شود؟

- یکی از ویژگی‌های افراد بااراده، شکست‌ناپذیری آن‌هاست.
- یکی از دلایل ابتلا به کرونا، نزدن ماسک در محیط‌های شلوغ بوده است.
- اگر وسواس حل نشود، می‌تواند در آینده عواقب و پیامدهای مخرب خانوادگی و شغلی برای فرد داشته باشد.

- (۱) تبیین - توصیف - پیش‌بینی (۲) تبیین - کنترول (۳) توصیف - کنترول (۴) توصیف - تبیین - پیش‌بینی

۱۰۲- در صورت تأیید کدام گزینه زیر، یک اصل یا قانون داریم؟

- (۱) بین عزت نفس و پیشرفت تحصیلی، چه رابطه‌ای وجود دارد.
- (۲) ممکن است بین شادکامی و امید به زندگی، رابطه وجود داشته باشد.
- (۳) احتمالاً دلزدگی زناشویی باعث طلاق می‌شود.
- (۴) بین اضطراب و عدم تمرکز در درس خواندن، رابطه وجود دارد.

۱۰۳- کدام گزینه به ترتیب درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را نشان می‌دهد؟

- اگر بگوییم افسردگی، نمره‌ای است که از آزمون «بک» به دست می‌آید، می‌توانیم افسردگی را قابل اندازه‌گیری کنیم.
- عبارت بررسی رابطه بین پیشرفت تحصیلی و نگرش مثبت تحصیلی با یادگیری مستقل در دانش‌آموزان کلاس چهارم شهر تهران دارای پنج متغیر قابل اندازه‌گیری است.

- روان‌شناسی به اندازه سایر علوم دارای یافته‌های قابل تکرار است.

- (۱) غ - ص - ص - ص - ص   (۲) ص - غ - غ   (۳) غ - غ - غ   (۴) ص - ص - ص - ص

۱۰۴- کدام فعالیت زیر با بقیه متفاوت است؟

- (۱) زهرا به راحتی، دوستان خود را مورد قضاوت قرار می‌دهد.
  - (۲) احسان تصمیم دارد که رشته تحصیلی روان‌شناسی را برای ادامه تحصیل انتخاب کند.
  - (۳) میثم وقتی دوست خود را بعد از مدت‌ها دید، اشک شوق از چشمانش سرازیر شد.
  - (۴) مصطفی فکر می‌کند که مدیرش به ادامه همکاری با او علاقه‌ای ندارد.
- ۱۰۵- به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر به کدام مفهوم در تعریف روش علمی مربوط می‌شود؟

- جریان رسیدن به هدف

- باعث می‌شود تا روش علمی هدفمند باشد.

- همانند نور در شب تاریک است.

- (۱) فرآیند - در جست‌وجوی چیزی بودن - موقعیت نامعین (ابهام‌زدایی)
- (۲) در جست‌وجوی چیزی بودن - فرآیند - موقعیت نامعین (ابهام‌زدایی)
- (۳) فرآیند - موقعیت نامعین (ابهام‌زدایی) - در جست‌وجوی چیزی بودن
- (۴) در جست‌وجوی چیزی بودن - نظام‌دار بودن - فرآیند

۱۰۶- کدام گزینه زیر صحیح است؟

- (۱) خرید کتاب براساس محتوای آن ← پردازش ادراکی
- (۲) تقسیم‌بندی حیوانات به دو دسته دم‌دار و بدون دم ← پردازش مفهومی
- (۳) خرید ماشین براساس قدرت موتور ← پردازش ادراکی
- (۴) خرید عروسک براساس بزرگی آن ← پردازش ادراکی

۱۰۷- به ترتیب شناخت «پایه - پایه - عالی» در کدام گزینه، به کار رفته است؟

- (۱) ادراک - قضاوت - توجه - حافظه
- (۲) حل مسئله - استدلال - قضاوت - ادراک
- (۳) ادراک - استدلال - توجه - تصمیم‌گیری
- (۴) حل مسئله - توجه - تصمیم‌گیری - ادراک

۱۰۸- اگر روان‌شناسی بخواهد اسکیزوفرنی را بررسی کند، چهارمین هدف او کدام است؟

- (۱) باید ویژگی‌های فرد دارای اسکیزوفرنی را بیان کند.
- (۲) باید آینده افراد مبتلا به اسکیزوفرنی را شناسایی کند.
- (۳) باید علل اسکیزوفرنی را بررسی کند.
- (۴) باید راهکارهایی برای کنترل اسکیزوفرنی ارائه دهد.

۱۰۹- تعبیر و تفسیر کردن صدایی که از خیابان شنیده می‌شود به صدای بلند، معرف کدام مفهوم زیر است؟

- (۱) توجه
- (۲) تفکر
- (۳) ادراک
- (۴) حافظه

۱۱۰- اگر محققى بخواهد اثر مصرف مواد مخدر بر نوجوانان عادى را بررسى کند، پژوهش او با کدام محدودیت روبه‌رو خواهد بود؟

- (۱) نمی‌تواند متغیرهای خود را تعریف عملیاتی کند.
- (۲) نمی‌تواند برای تحقیق خود، فرضیه و مسئله مطرح کند.
- (۳) نمی‌تواند پژوهش خود را به صورت مکرر، تکرار کند.
- (۴) نمی‌تواند اهداف تحقیق خود را مشخص کند.

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۰۷/۲۰

سؤالات آزمون دفترچه شماره (۲) دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم انسانی

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سوال: ۱۰۰	مدت پاسخگویی: ۱۰۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	وضعیت پاسخگویی	شماره سوال		مدت پاسخگویی
				از	تا	
۱	زبان عربی (اختصاصی)	۲۰	اجباری	۱۱۱	۱۳۰	۲۰ دقیقه
۲	تاریخ ۳	۱۰	اجباری	۱۳۱	۱۴۰	۲۰ دقیقه
	تاریخ ۱	۱۰	زوج کتاب	۱۴۱	۱۵۰	
	تاریخ ۲	۱۰		۱۵۱	۱۶۰	
۳	جغرافیا ۳	۱۰	اجباری	۱۶۱	۱۷۰	۲۰ دقیقه
	جغرافیای ایران	۱۰	زوج کتاب	۱۷۱	۱۸۰	
	جغرافیا ۲	۱۰		۱۸۱	۱۹۰	
۴	فلسفه ۲	۱۰	اجباری	۱۹۱	۲۰۰	۳۰ دقیقه
	منطق	۱۰		۲۰۱	۲۱۰	
	فلسفه ۱	۱۰		۲۱۱	۲۲۰	
۵	اقتصاد	۱۰	اجباری	۲۲۱	۲۳۰	۱۰ دقیقه

زبان عربی (اختصاصی)

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ أَوْ الْمَفْهُومِ (۱۱۹ - ۱۱۱):

- ۱۱۱- (يا أيها الذين آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون): ای کسانی که ایمان آورده‌اید .....:
- (۱) «نگویید چیزی را که انجام نمی‌دهید»
(۲) «برای چه می‌گویید آن چه را که انجام نمی‌دهید»
(۳) «نباید بگویید آن چه را که انجام نمی‌دهید»
(۴) «چرا می‌گویید چیزی را که انجام می‌دهید»
- ۱۱۲- «لحدیقتنا شجرات ذات غصون نضرة حينما أنظر إليها أشكر الله على أنعمه»:
- (۱) در باغ ما درختانی دارای شاخه‌هایی زیبا و تازه است، وقتی به آن‌ها نگاه می‌کنم خدا را بابت نعمت او شکر می‌نمایم!
(۲) برای باغمان درختانی هست که شاخه‌هایش تر و تازه‌اند، خداوند را به خاطر نعمت‌هایش شکر می‌کنم در حالی که به آن‌ها می‌نگرم!
(۳) باغمان درختانی دارد که شاخه‌های آن زیبا و تازه است که وقتی به آن‌ها نگاه می‌کنم، شکرگزار خداوند هستم بابت نعمتش!
(۴) باغ ما درختانی دارای شاخه‌هایی تر و تازه دارد که زمانی که به آن‌ها می‌نگرم، از خداوند بابت نعمت‌هایش سپاسگزاری می‌کنم!
- ۱۱۳- «من يفتخر بنسبه جهلاً فليعلم أنما الناس من أم وأب»:
- (۱) آنکه نابخردانه به نسبش افتخار می‌کند، باید بداند که مردم، تنها از یک مادر و پدرند!
(۲) هر کس از روی نادانی به نسب خویش افتخار می‌کند، بداند که مردم، قطعاً از یک پدر و مادرند!
(۳) کسی که جاهلانه به اصل و نسبش افتخار می‌نماید، باید بداند که مردم یک پدر و مادر دارند!
(۴) هر کسی که از روی جهل به اصل و نسب خود افتخار کرد، باید می‌دانست که مردم، تنها از مادر و پدرند!
- ۱۱۴- «فوزوا بالعلم ولا تطلبوا به بدلاً فالناس يشبهون الموتى وأهل العلم هم الأحياء»:
- (۱) با دانش رستگار گردید و جایگزینی برای آن طلب نکنید که مردم به مردگان شباهت دارند و اهل دانش، زندگان‌اند!
(۲) علم را به دست بیاورید و برای آن جایگزینی نخواهید که مردم شبیه مردگان هستند و اهل علم همان زندگان‌اند!
(۳) به وسیله دانش رستگار شوید و به دنبال جایگزینی برای آن نباشید، چرا که مردم شبیه مردگان هستند و اهل دانش زنده‌اند!
(۴) علم را بجوید و جایگزین آن را نخواهید، زیرا مردم شبیه مرده هستند و اهل علم همان زندگان‌اند!
- ۱۱۵- «من ذا الذي خلق السماوات والأرض وزان السماوات بأنجم كالدرر المنتشرة»:
- (۱) این چه کسی است که آسمان‌ها و زمین را آفرید و آسمان‌ها را با ستارگانی به‌سان مرواریدهای پخش‌شده زینت داده است!
(۲) این کیست که خالق آسمان‌ها و زمین می‌باشد و آن آسمان‌ها را با ستارگانی همچون مرواریدهای پراکنده مزین کرده است!
(۳) او کسی است که آسمان‌ها و زمین را خلق نموده و آن‌ها را با ستارگانی مثل مرواریدهای پخش‌شده زیبا ساخته است!
(۴) اوست کسی که آسمان‌ها و زمین را خلق کرد و آن‌ها را به وسیله ستارگانی چون مرواریدهای پخش‌شده زینت داد!
- ۱۱۶- عَيْنُ الْخَطَأِ:
- (۱) قِيمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يَحْسَنُهُ: ارزش هر انسانی به آن چیزی است که آن را به خوبی انجام می‌دهد!
(۲) لَيْسَ الْإِنْسَانُ سَوِيًّا لِحَمِّهِ وَعَظْمِهِ وَعَصَبِهِ: انسان نیست مگر گوشت و استخوان و پی!
(۳) الداء والدواء كلاهما في الإنسان ولكن لا يبصر: بیماری و درمان، هر دو شان در انسان است اما آگاه نیست!
(۴) هل يحسب الإنسان أنه خلق من شيء غير طينة: آیا انسان می‌پندارد که او از چیزی غیر از گل آفریده شده؟
- ۱۱۷- عَيْنُ الصَّحِيحِ:
- (۱) اللَّهُ الَّذِي يَصِيرُ الْأَرْضَ خَضْرَاءَ بَعْدَ اغْبَارِهَا: خداوند کسی است که زمین را پس از خشکسالی، سرسبز می‌گرداند!
(۲) نَذِبْ إِلَى الْمَكْتَبَةِ لِلْمَطَالَعَةِ فِي السَّاعَةِ الْخَامِسَةِ وَالرَّبْعِ: در ساعت یک ربع به پنج برای مطالعه به کتابخانه می‌رویم!
(۳) هَاتَانِ بَنَاتَانِ تُسَاعِدَانِ جَارَهُمَا فِي بَعْضِ الْأُمُورِ: این دو دختر به یکی از همسایگان‌شان در برخی کارها کمک می‌کنند!
(۴) صَبَّحَ الْكَسَلُ جَانِبًا وَوَأَصَلَ طَرِيقَ التَّوْفِيقِ بِجَهْدٍ: تنبلی را کنار بگذار و با تلاش راه موفقیت را ادامه بده!
- ۱۱۸- «هر کس دشمنی بکارد، زیان درو می‌کند»: عَيْنُ الصَّحِيحِ:
- (۱) مَنْ زَرَعَ الْعَدَوَانَ حَصَدَ الْخُسْرَانَ!
(۲) إِنْ زَرَعَ أَحَدٌ عَدَوَانَ حَصَدَ خُسْرَانَ!
(۳) مَنْ زَرَعَ عَدْوًا حَصَدَ خَاسِرًا!
(۴) إِذَا زَرَعَ الْعَدَوَانَ حَصَدَ خَاسِرًا!
- ۱۱۹- «الكلام كاللحاء قليله ينفع وكثيره قاتل»: عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْمَفْهُومِ:
- (۱) هر سخن جایی و هر نکته مکانی دارد!
(۲) زبان سرخ سر سبز می‌دهد بر باد!
(۳) اول اندیشه وانگهی گفتار!

■ **إقرأ النص التالي بدقة ثم أجب عن الأسئلة التالية بما يناسب النص (١٢٤ - ١٢٥):**

على كل شخص أن يقوم بهيئة قائمة من ميزات يحبها ويتخذ أصدقاء لنفسه وفقاً لها فالصديق يؤثر على الإنسان أكثر مما يتصور. ويقال إن المرء يصحب شبيهه خمسة أفراد يجالسهم دائماً فمن الأفضل أن نختار أصدقاء لا يتركونا في الحرج ونشاورهم في المشاكل ويصحبون فرحين بسرونا وأما هيئات هيات من صديق سوء فهو في أفضل حالة يريد أن ينفعنا فيضرتنا ويقرب علينا البعيد ويبعد علينا القريب.

١٢٥- «المرء يتأثر بمن .....»؛ عيّن الصحيح:

- (١) يُريد أن ينفعه فيضرتها (٢) يُشاوره و يجالسه. (٣) يتركه وحيداً في الصعاب (٤) يقرب عليه البعيداً

١٢١- العاقل من ..... :

- (١) يتخذ صديق سوء للفرار من الوحدة

- (٣) لا يعلم ميزات من يريد أن يجالسه

- (٢) يكون بلا صديق لأن اختيار الصديق المناسب صعب جداً

- (٤) يتخذ صديقاً يضيف إليه علماً و خلقاً و إيماناً

١٢٢- عيّن ما لا يرتبط بمفهوم النص:

- (١) عدو عاقل خير من صديق جاهل!

- (٣) الصديق الحقيقي هو من نبكي و نضحك معه

- (٢) المرء يعرف بإخوانه

- (٤) يتخذ ألف صديق و الألف قليل

■ **عيّن الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (١٢٣ و ١٢٤):**

١٢٣- «شخص - أصدقاء - يؤثر - يصبح»:

- (١) يصبح: مضارع - مزيد ثلاثي (باب إفعال) - للمفرد الغائب / من الأفعال الناقصة، مرادفه في المعنى: يصير

- (٢) يؤثر: فعل مضارع - معلوم - بزيادة حرف واحد / خبر للمبتدأ

- (٣) أصدقاء: اسم - جمع مكسر (مفردة مذكرة) - مبني - نكرة / مفعول (= مفعول به) و منصوب

- (٤) شخص: مفرد مذكرة - نكرة - معرب / مضاف إليه و مجرور

١٢٤- «نشاور - فرحين - أفضل - القريب»:

- (١) فرحين: اسم - جمع سالم للمذكر - نكرة / مفعول و منصوب

- (٢) نشاور: مضارع - مزيد ثلاثي - متعدّد - للمتكلم مع الغير / مفعوله ضمير متصل

- (٣) أفضل: مفرد مذكرة - نكرة - اسم تفضيل / في أفضل: جارّ و مجرور

- (٤) القريب: اسم - معرفة - معرب / مفعول و منصوب

■ **عيّن الصحيح عن الأسئلة التالية (١٣٥ - ١٢٥):**

١٢٥- عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) إذا ملك الأراذل هللك الأفاضل!

- (٣) موضوع الجوار التعازف في قاعة المطار!

١٢٦- عيّن الخطأ:

- (١) أنت (إسمع - لا تسمع - يسمع)

- (٣) همّ (جلسوا - يجلسون - جالسين)

- (٤) ذو حكمة بالية و قدرة مقتدرة!

- (٢) تحنّ (سوف تفعل - فعلنا - فاعلون)

- (٤) هيّ (تنجح - ناجحة - نجحت)

١٢٧- عيّن الفعل المناسب للفرغ:

« ..... إلى ما قال و لا تنظر إلى من قال! »

- (١) أنظر (٢) أنظر

- (٣) لا تنظر (٤) أنظري

١٢٨- عيّن ما ليس فيه اسم مثنى:

- (١) ذهبت الأختان إلى مساعدة الجدّة

- (٣) الفلاحان يجمعان محصول القمح في المزرعة

- (٢) علاج النسيان هو تمارين ذهنية متواصلة

- (٤) غرفة السائحين مملوءة بالحقائب

١٢٩- «هؤلاء .....!»؛ عيّن الصحيح للفرغ:

- (١) نساء مجاهدون!

- (٢) رجال مجاهدات!

- (٣) صور المجاهدين!

- (٤) نساء المجاهدين!

١٣٥- عيّن الخطأ عن الحروف الأصلية:

- (١) استخرج ← خ ج

- (٢) أحكام ← ح ك م

- (٣) ينزلون ← ن ز ل

- (٤) معاملة ← ع ل م

تاریخ

- ۱۳۱- کدام موارد درباره تاریخ‌نگاری مسلمانان تا پیش از قرن سیزدهم میلادی، درست هستند؟
 الف) موضوع اکثر کتاب‌های تاریخی این دوره، اوضاع اجتماعی و سیاسی جامعه هر مؤلف بود.
 ب) به موضوعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگ و شرح احوال فرمانروایان توجه نشان داده می‌شد.
 ج) برخی مورخان به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشتند و از آن‌ها برای گزارشات خود بهره می‌بردند.
 د) سبک نگارش در بسیاری موارد، سخت بود و زبان نوشتاری، مصنوع و متکلف بود.
 (۱) الف - ب (۲) ج - د (۳) الف - ج (۴) ب - د
- ۱۳۲- کدام گزینه درباره وضعیت سیاسی و اجتماعی ایران در دوره فتحعلی شاه قاجار درست است؟
 الف) بروز جنگ‌های ایران و روسیه
 ب) تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی
 ج) آغاز تدریجی ترجمه کتاب‌های اروپایی
 د) روی کار آمدن محمدحسن خان اعتمادالسلطنه به عنوان رئیس دارالترجمه همایونی
 (۱) الف - ج (۲) الف - د (۳) ب - ج (۴) ب - د
- ۱۳۳- کدام یک از «علت» معلول‌های ذکر شده در زیر درست است؟
 الف) گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان ← خواننده شدن کتیبه‌های بیستون و طاق بستان
 ب) جنگ‌های ایران و روسیه ← توجه بیشتر مورخان به شرح احوال شاهان در کتاب‌ها
 ج) انتشار روزنامه کاغذ اخبار ← رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعه فکری
 د) گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران ← ایجاد تحولی عمیق و اساسی در تاریخ‌نگاری
 (۱) الف - ج (۲) الف - د (۳) ب - ج (۴) ب - د
- ۱۳۴- با توجه به گزاره‌های زیر، کدام گزینه درباره سه مؤلف دوره قاجار؛ خاوری شیرازی (۱)، محمدجعفر خورموجی (۲) و اعتمادالسلطنه (۳) درست است؟
 الف) اشاره به واقعیت قتل امیرکبیر
 ب) ستایش امیرکبیر
 ج) انتقاد به تاریخ‌نگاری سنتی
 د) مورخ دوره فتحعلی شاه قاجار
 (۱) «ج» و «د» مربوط به (۲) و «الف» از وجوه مشترک (۱)، (۲) و (۳) است.
 (۲) «الف» و «ب» از وجوه یکسان (۱) است و «ج» فقط به (۳) اختصاص دارد.
 (۳) «د» از ویژگی‌های یکسان (۲) و (۳) و «الف» و «ب» مربوط به (۱) است.
 (۴) «ج» از وجوه اشتراک آثار (۱)، (۲) و (۳) و «الف» از ویژگی اثر (۲) است.
- ۱۳۵- یک محقق فرضی قصد دارد تا درباره شیوه کار رضاقلی خان هدایت، تحقیق کند. وی با تکیه بر کدام مورد با توجه به ویژگی‌های آن، می‌تواند منبع مناسب خود را انتخاب کند؟
 الف) مؤلف، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی خان هدایت را به دلیل استفاده او از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داده است.
 ب) مؤلف، توجه صرف رضاقلی خان هدایت به رویدادهای سیاسی و شرح حال فرمانروای هم‌عصرش را نکوهش کرده و طریق درست تاریخ‌نویسی را متذکر شده است.
 (۱) الف: (۱) (۲) الف: (۱) و (۲) (۳) ب: (۱) (۴) ب: (۱) و (۲)
- ۱۳۶- با توجه به واقعیات تاریخی، اگر بیهقی، اثر خود (تاریخ بیهقی) را امروزه می‌نوشت، کدام ویژگی‌های زیر در آن قابل مشاهده بود؟
 الف) سعی می‌کرد تا زبان و بیان اخبار و گزارشات خود را به صنایع ادبی نزدیک‌تر کند.
 ب) از نتایج تحقیقات سایر علوم مثل باستان‌شناسی در مطالعات خود بهره می‌برد.
 ج) به شرح احوال فرمانروایان و رویدادهای سیاسی و حکومتی بیشتر توجه می‌کرد.
 د) با استفاده از روش تحقیق علمی، رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کرد.
 (۱) الف - ج (۲) الف - د (۳) ب - ج (۴) ب - د
- ۱۳۷- کدام مورد درباره کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» اثر ناظم‌الاسلام کرمانی، درست است؟
 (۱) نویسنده این کتاب، ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است.
 (۲) مؤلف سعی کرده تا با استفاده از زبان ساده و به دور از تکلف، به بیان حوادث دوران فتحعلی شاه و ولیعهدش بپردازد.
 (۳) نویسنده این کتاب از جمله دانشجویان اعزامی به اروپا بود که در آن‌جا با شیوه‌های جدید تاریخ‌نگاری آشنا گردید.
 (۴) وی نخستین کسی است که برای اثبات گفته‌ها و نوشته‌های خود از منابع و علوم دیگری کمک گرفته است.

۱۳۸- کدام موارد دربارهٔ وضعیت تاریخ‌نویسی و کتاب‌های تاریخی از دورهٔ قاجار به بعد درست است؟

(الف) تعدادی از کتاب‌های تاریخی با موضوع ایران را، آثار اروپایی تشکیل داده است.

(ب) تاریخ‌نویسی به صورت تاریخ‌های عمومی تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت.

(ج) مقاومت‌هایی در برابر نوشتن تاریخ به سبک و شیوهٔ جدید بروز داده شده است.

(د) تاریخ‌نویسی به شیوهٔ تحلیلی در این دوره افول کرد و بیشتر تاریخ‌روایی رواج داشت.

(۱) الف - ب (۲) ج - د (۳) الف - ج (۴) ب - د

۱۳۹- به ترتیب، منظور از «تراجم» چیست و در زمرهٔ کدام دسته از منابع تاریخی دورهٔ معاصر قرار می‌گیرند؟

(۱) سفرنامه‌ها - منابع آرشیوی (۲) زندگی‌نامه‌ها - کتاب‌ها (۳) نامه‌های اداری - اسناد (۴) خاطرات - نشریات

۱۴۰- کدام موارد دربارهٔ سفرنامه به عنوان یکی از منابع نوشتاری تاریخ اسلام و ایران اسلامی درست است؟

(الف) در عصر صفوی، برخی از رجال سیاسی سفرنامه‌های جالبی نوشتند.

(ب) اروپاییان مبدع این سبک از نوشتن منابع تاریخی بودند.

(ج) در بررسی آن‌ها باید از نقد راوی و روایت بهره برد.

(د) در عصر قاجار، سفرنامه‌نویسی گسترش فراوانی یافت.

(۱) الف - ب (۲) ج - د (۳) الف - ج (۴) ب - د

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سؤالات زوج درس ۱ (تاریخ (۱)، شمارهٔ ۱۴۱ تا ۱۵۰) و زوج درس ۲ (تاریخ (۲)، شمارهٔ ۱۵۱ تا ۱۶۰)، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

تاریخ (۱) (سؤالات ۱۴۱ تا ۱۵۰)

زوج درس ۱

۱۴۱- کدام موارد دربارهٔ پیشینهٔ تاریخ‌نگاری درست است؟

(الف) توسعهٔ چشمگیر علم تاریخ در یونان باستان، علت رونق ادبیات در آن دوره بوده است.

(ب) توجه به ثبت رویدادهای تاریخی، معلول اختراع خط بوده است.

(ج) پس از آغاز تاریخ‌نگاری با ظهور هرودت در روم، با مساعدت نویسندگان یونانی، فن تاریخ‌نویسی تکامل بخشیده شد.

(د) مورخان ایرانی در توسعهٔ تاریخ‌نگاری دوران اسلامی نقش مؤثری داشتند.

(۱) الف - د (۲) الف - ج (۳) ب - د (۴) ب - ج

۱۴۲- در رابطه با مراحل یک پژوهش تاریخی، موارد زیر مطرح شده است. در این میان، کدام گزینه به مطالب درستی اشاره دارد؟

(الف) مورخ، گرایش سیاسی نویسندهٔ منابع تاریخی را بررسی کرده است.

(ب) مورخ به دنبال شواهد و مدارک جهت بازسازی گذشته است.

(۱) در صورتی که «الف» و «ب» به ترتیب مربوط به تنظیم اطلاعات و تفسیر اطلاعات باشد، در حد فاصل این دو گام، دسته‌بندی اطلاعات است.

(۲) در صورتی که «الف» و «ب» به ترتیب مربوط به شناسایی منابع و تحلیل اطلاعات باشد، در حد فاصل این دو گام، گردآوری اطلاعات است.

(۳) در صورتی که «ب» و «الف» به ترتیب مربوط به شناسایی منابع و گردآوری اطلاعات باشد، در حد فاصل این دو گام، بررسی اصالت سند است.

(۴) در صورتی که «ب» و «الف» به ترتیب مربوط به تفسیر اطلاعات و شناسایی منابع باشد؛ در حد فاصل این دو گام، گزارش یافته‌های پژوهش است.

۱۴۳- هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام کارکرد مطالعهٔ تاریخ اشاره دارد؟

(الف) یگانگی بیشتر افراد جامعه در نتیجهٔ آگاهی از گذشتهٔ مشترک

(ب) ارزیابی شرایط کنونی جامعه

(ج) تحت فرمان درآوردن تاریخ حاضر

(۱) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده - منبع شناخت و تفکر - منبع شناخت و تفکر

(۲) تقویت حس میهن‌دوستی - بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده - تقویت حس میهن‌دوستی

(۳) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده - منبع شناخت و تفکر - تقویت حس میهن‌دوستی

(۴) تقویت هویت ملی - بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده - منبع شناخت و تفکر

۱۴۴- هر یک از موارد زیر از ویژگی‌های کدام گاه‌شماری در جهان است؟

(الف) هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند.

(ب) هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند.

(۱) بابلی - اوستایی - هجری قمری - مصریان

(۲) خورشیدی قمری - مصری - هجری قمری - اوستایی

(۳) بابلی - مصری - هجری شمسی - اوستایی

(۴) خورشیدی قمری - رومی - هجری شمسی - مصریان

۱۴۵- به ترتیب هر یک از گاه‌شماری‌های زیر مربوط به کدام دوره تاریخی در ایران است؟

«بابلی - اوستایی - سلوکی - خورشیدی قمری بابلی»

- (۲) ساسانیان - اشکانیان - هخامنشیان - سلوکیان
(۴) اشکانیان - ساسانیان - هخامنشیان - سلوکیان

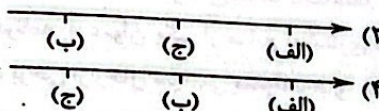
- (۱) ساسانیان - اشکانیان - هخامنشیان
(۳) اشکانیان - ساسانیان - هخامنشیان

۱۴۶- در کدام نمودار زمان، تقدم و تاخر وقوع رویدادها به درستی نشان داده شده است؟

(الف) اصلاح گاه‌شماری رومی به کمک منجمان

(ب) اصلاح گاه‌شماری رومی براساس گاه‌شماری مصری

(ج) تعیین تولد حضرت مسیح (ع) به عنوان مبدأ گاه‌شماری مسیحیان

(۱) (ب) (ج) (الف)

(۳) (الف) (ب) (ج)

۱۴۷- هر یک از موارد زیر به ترتیب مربوط به کدام مرحله از مراحل کار باستان‌شناسان است؟

- (ب) بررسی قدمت و مصالح به کار رفته در بنا
(د) ثبت دقیق تمامی مشخصات بنا

(الف) استفاده از عکس‌های هوایی و تصاویر ماهواره‌ای

(ج) مشخص کردن نقشه بنا

(۱) استخراج و تنظیم اطلاعات - حفاری - استخراج و تنظیم اطلاعات - شناسایی و کشف

(۲) شناسایی و کشف - استخراج و تنظیم اطلاعات - شناسایی و کشف - حفاری

(۳) استخراج و تنظیم اطلاعات - حفاری - شناسایی و کشف - حفاری

(۴) شناسایی و کشف - استخراج و تنظیم اطلاعات - حفاری - حفاری

۱۴۸- کدام یک از موارد زیر صحیح است؟

(۱) استفاده از روش سنتی «پتاسیم - آرگون» در تعیین سن آثار باستانی، بسیار رایج است.

(۲) استفاده از کاوش‌های باستان‌شناسی برای تحقیقات مورخان، از مقدمات ارتباط متقابل باستان‌شناسی و علم تاریخ است.

(۳) مهم‌ترین نقش باستان‌شناسی، کشف و معرفی میراث فرهنگی بشر است.

(۴) بسیاری از آثار باستانی گرانبهای ایران زینت‌بخش موزه‌های آرمنیاز در پاریس و متروپولیتن در روسیه هستند.

۱۴۹- کدام گزینه به «هدف هرودت از سفر به مصر و فینیقیه» نزدیک‌تر است؟

(۱) تمام تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ می‌دهند.

(۲) اهمیت نقشه در مطالعه تاریخ معلول ارتباط جغرافیا و تاریخ است.

(۳) اشیای کشف‌شده از غارها منبع ارزشمندی برای شناخت زندگی مردمان به شمار می‌روند.

(۴) از نقشه‌های تاریخی برای ارائه جلوه‌های حیات اجتماعی انسان در گذشته استفاده می‌شود.

۱۵۰- آیه «فَاقْصِصْ الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ» در راستای موضوع کدام گزینه است؟

(۱) مطالعه تاریخ ما را در ارزیابی و شناخت درست شرایط کنونی جامعه خویش یاری می‌کند.

(۲) جست‌وجوی شواهد تاریخی و تحلیل علل و آثار آن، مهارت اندیشه‌ورزی را افزایش می‌دهد.

(۳) دامنه شناخت و آگاهی تاریخی فقط به گذشته محدود نمی‌شود.

(۴) آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی بیشتر می‌شود.

زوج درس ۲

تاریخ (۲) (سوالات ۱۵۱ تا ۱۶۰)

۱۵۱- کدام گزینه از ویژگی‌های مربوط به تاریخ‌های محلی است؟

(۱) شامل تاریخ اساطیری ایران از کیومرث تا پایان دوره ساسانیان است.

(۲) مؤلفان به دستور فرمانروا، تاریخ زندگی او را توصیف و ثبت می‌کنند.

(۳) منابع بسیار ارزشمندی از اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی هستند.

(۴) در ایران از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار ادامه یافت.

۱۵۲- هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام دسته از منابع تاریخی مربوط است؟

«تاریخ بیهقی - تاریخ طبری - تاریخ سیستان - عجائب‌المقدور فی نواب تيمور»

(۲) عمومی - سلسله‌ای - محلی - تک‌نگاری

(۴) سلسله‌ای - عمومی - محلی - تک‌نگاری

(۱) سلسله‌ای - عمومی - تک‌نگاری - محلی

(۳) عمومی - سلسله‌ای - تک‌نگاری - محلی

۱۵۳- کدام یک از منابع زیر، جزء کتاب‌های تاریخی نیست؟

(۱) عجائب‌المقدور فی نواب تيمور

(۲) المسالك و الممالک

(۴) تاریخ بیهقی

(۳) شاهنامه

- ۱۵۴- کدام گزینه در نوع روش تاریخ‌نگاری با عبارت زیر مطابقت دارد؟
 «نویسنده این روش تاریخ‌نگاری با وجود رنج فراوان برای جمع‌آوری اخبار، تعیین درستی یا نادرستی مطالب را به خواننده واگذار کرده است.»
 (۱) مورخ در این روش با مطالعه و مطابقت دادن همه روایات، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.
 (۲) تاریخ‌نگار بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایات‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کند.
 (۳) مورخ، اخبار مربوط به یک رویداد را بررسی و علل و آثار و پیامد آن‌ها را تحلیل و تفسیر می‌کند.
 (۴) مورخ ناچار به گزینش و انتخاب است و ممکن است برخی جنبه‌های خبر از چشمش دور بماند.
- ۱۵۵- کدام گزینه به صورت صحیح عبارت زیر را تکمیل می‌کند؟
 «نقد یک خبر تاریخی همان اعتبارسنجی خبر است که .....»
 (۱) در مرحله اول، مطابقت یا عدم مطابقت آن با عقل سنجیده می‌شود.
 (۲) در مرحله دوم، فاصله مکانی و زمانی بین راوی و خبر معلوم می‌شود.
 (۳) در مرحله اول، انگیزه‌های راوی در بیان خبر کشف می‌شود.
 (۴) در مرحله دوم، مشاهده مستقیم رویداد توسط راوی بررسی می‌شود.
- ۱۵۶- کدام گزینه به ترتیب با موارد «الف» تا «ج» مطابقت دارد؟
 الف) نتایج تحقیقات این علم، معیاری مناسب برای سنجش اعتبار اخبار تاریخی است.
 ب) پرسشی مرتبط با مهم‌ترین ارکان یک رویداد تاریخی
 ج) معیار ابن‌مسکویه برای بطلان یک روایت تاریخی
 (۱) جامعه‌شناسی - چه زمانی؟ - تطبیق با سایر منابع
 (۲) باستان‌شناسی - چه زمانی؟ - عدم مطابقت با عقل
 (۳) جامعه‌شناسی - چگونه؟ - تطبیق با سایر منابع
 (۴) باستان‌شناسی - چگونه؟ - مطابقت با عقل
- ۱۵۷- در عبارت‌های زیر، زمینه مرتبط با هر یک از ویژگی‌های عربستان پیش از اسلام در روبه‌روی آن‌ها مشخص شده است. کدام گزینه درست است؟
 الف) مردم به مهمان‌نوازی، شجاعت و سخاوت و استقامت در برابر سختی‌ها معروف بودند. (علم و فرهنگ)
 ب) ساکنان شبه‌جزیره عربستان، قربانی‌ها و نذرهای بسیاری به بت‌های سنگی تقدیم می‌کردند. (فرهنگ و علم)
 ج) در برخی از مناطق آن مانند طائف، کشاورزی وجود داشت. (اقتصاد و معیشت)
 د) اطاعت بی‌چون و چرا از رئیس قبیله در هر شرایطی حاکم بود. (نظام اجتماعی و سیاسی)
 (۱) ص - غ - غ (۲) غ - ص - غ (۳) ص - غ - غ (۴) غ - ص - ص
- ۱۵۸- در آستانه ظهور اسلام، معدودی از عرب‌های شبه‌جزیره عربستان که به «خَنَفَاء» معروف بودند، به پیروی از کدام پیامبر، از پرستش بت‌ها کناره‌گیری می‌کردند؟
 (۱) یوسف (ع) (۲) موسی (ع) (۳) ابراهیم (ع) (۴) عیسی (ع)
- ۱۵۹- کدام گزینه درباره اقدامات پیامبر و مشرکان مکه درست است؟
 (۱) در ابتدا نظر رسول خدا (ص) بر این بود که مردم طائف آمادگی بیشتری برای پذیرش اسلام داشتند.
 (۲) هجرت تاریخی پیامبر (ص) زمینه‌ساز پذیرش دعوت پیامبر (ص) توسط مردم یثرب در مراسم حج شد.
 (۳) اندیشه هجرت از مکه در ذهن پیامبر (ص) معلول استقبال مردم طائف از ایشان بود.
 (۴) بنی‌هاشم برای کاهش آثار مخرب معاهده سران قریش، حدود دو سال در شعب ابی‌طالب ساکن شدند.
- ۱۶۰- در کدام نمودار زمان، تقدم و تأخر وقوع رویدادها به درستی نشان داده شده است؟
 الف) وفات حضرت خدیجه (س)
 ج) آغاز دعوت عمومی
 (۱) (ب) (الف) (ج)
 (۲) (ب) (الف) (ج)
 (۳) (الف) (ب) (ج)
 (۴) (ب) (الف) (ج)

جغرافیا

- ۱۶۱- در متن زیر، به ترتیب به کدام مفاهیم سکونتگاهی درباره شهر تهران اشاره شده است؟
 «شهر تهران به عنوان پایتخت سیاسی و اداری ایران، در محدوده ۵۱ درجه طول شرقی و ۳۵ درجه عرض شمالی و در میان دو وادی کوه و کویر و در دامنه‌های جنوبی رشته‌کوه البرز گسترده شده است.»
 (۱) جایگاه - مکان - مقر
 (۲) موقعیت - مکان - موقعیت
 (۳) مقر - جایگاه - موقعیت
 (۴) مکان - موقعیت - مقر

۱۶۲- چه تعداد از گزاره‌های داده‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«منظور از هسته اولیه سکونتگاه، مکانی است که .....»

(الف) مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده‌اند.

(ج) در محل تقاطع راه‌ها و در نزدیکی آب‌ها قرار گرفته است.

۳ (۲)

۴ (۱)

۱۶۳- کدام گزاره‌ها با عبارت زیر، هم‌مفهوم است؟

«موقعیت یک شهر یا روستا در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن، نقش مهمی دارد.»

(الف) شهرهای بوشهر و انزلی به دلیل قرارگیری در کنار دریا و قابلیت پهلوگیری کشتی و تخلیه و بارگیری، شرایط مساعدی برای تجارت دریایی دارند.

(ب) شهر باستانی بیضاپور که در زمان ساسانیان از اهمیت زیادی برخوردار بود، در قرن هفتم هجری از میان رفت.

(ج) به وجود آمدن نواحی صنعتی در پیرامون شهر تهران، تهران را به مهم‌ترین قطب صنایع مصرفی کشور تبدیل کرده است.

(د) هسته اولیه روستای هولوکو در مجارستان، قلعه‌ای است که در اواسط قرن ۱۳ میلادی، پس از گسترش امپراتوری مغول به منظور دفاع از حملات احتمالی ساخته شد.

۴ (ب - ج)

۳ (الف - د)

۲ (ب - د)

۱ (الف - ج)

۱۶۴- با توجه به ملاک‌های تفاوت شهر و روستا، کدام گزینه به ترتیب به «مهم‌ترین ملاک» و «متداول‌ترین ملاک» اشاره دارد؟

(۱) در اغلب سکونتگاه‌های روستایی، درصد زیادی از جمعیت فعال در بخش کشاورزی فعالیت می‌کنند - در شهرها امکانات آموزشی و خدمات و تسهیلات نسبت به روستاها متنوع‌تر است.

(۲) میزان جمعیت و تراکم جمعیت در شهرها بیشتر از روستاها است - در شهرها، فعالیت‌های متنوع در فضاهای محدودتری متراکم شده‌اند.

(۳) در شهرها بیشتر مردم در بخش‌های صنعتی و خدماتی مشغول به کارند - در ایران روستاهایی که جمعیت آن‌ها به ۱۰ هزار نفر رسیده باشد، با موافقت وزارت کشور، شهر اعلام می‌شوند.

(۴) در روستاها، فضاهای باز و چشم‌اندازهای طبیعی بیشتر و گسترده‌تر از شهرهاست - تنوع فعالیت‌های اقتصادی در شهرها نسبت به روستاها بیشتر است.

۱۶۵- کدام گزینه عبارت زیر را به نادرستی کامل نمی‌کند؟

«سلسله‌مراتب سکونتگاه، یعنی رتبه‌بندی آن‌ها برحسب ..... که برای این منظور، آن‌ها را براساس ..... و ..... طبقه‌بندی می‌کنند.»

(۲) اهمیت - میزان جمعیت - عملکرد

(۱) میزان جمعیت - عملکرد - وسعت

(۴) اهمیت - وسعت - میزان جمعیت

(۳) میزان جمعیت - وسعت - اهمیت

۱۶۶- با توجه به سلسله‌مراتب سکونتگاه‌ها در اروپا و طرح‌واره زیر، به ترتیب (از راست به چپ) کدام سکونتگاه‌ها در محدوده الف قرار می‌گیرند؟

(الف)
۲۵۰۰ نفر > ..... > ۵۰۰،۰۰۰ نفر

(۲) هاملت - شهر کوچک - شهر منطقه‌ای

(۱) هاملت - روستا - شهر کوچک

(۴) شهر منطقه‌ای - شهر متوسط - پایتخت

(۳) شهر کوچک - شهر متوسط - شهر منطقه‌ای

۱۶۷- منظور از «آستانه جمعیتی نفوذ» چیست؟

(۱) حداقل خدماتی که یک سکونتگاه می‌تواند به مردم یک منطقه ارائه کند.

(۲) محدوده جغرافیایی که از یک سکونتگاه، کالا و انواع خدمات دریافت می‌کند.

(۳) حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.

(۴) بیشترین مسافتی که مردم منطقه، برای دریافت کالا یا خدمات از یک سکونتگاه طی می‌کنند.

۱۶۸- چه تعداد از مفاهیم زیر، از طرح‌واره مقابل، قابل برداشت است؟

(الف) دامنه نفوذ شهر C نسبت به شهر B بیشتر است.

(ب) آستانه جمعیتی نفوذ شهر B از شهر A بیشتر است.

(ج) شهر A نسبت به شهر B دامنه نفوذ کم‌وسعت‌تری دارد.

(د) شهر A نسبت به شهرهای B و C دامنه نفوذ کم‌تری دارد.

۳ (۲)

۴ (۱)

۱ (۴)

۲ (۳)

۱۶۹- درستی (ص) یا نادرستی (غ) عبارت‌های زیر، در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(الف) در انتخاب مکان برای استقرار و سکونت جمعیت، عوامل طبیعی بیشترین نقش را داشته‌اند.

(ب) در سلسله‌مراتب سکونتگاه‌های اروپا، با حرکت به سوی بالای هرم، جمعیت سکونتگاه‌ها بیشتر می‌شود و خدماتی هم که ارائه می‌دهند، بیشتر و متنوع‌تر است.

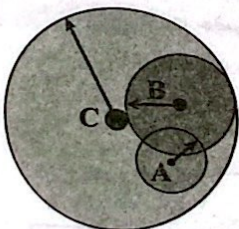
(ج) منظور از اصطلاح «شهرنشینی»، افزایش نسبت جمعیت شهرهای یک کشور یا ناحیه به روستاهای آن است.

۴ (غ - ص - غ)

۳ (غ - غ - ص)

۲ (ص - غ - ص)

۱ (ص - ص - ص)

۱۷۰- سرعت گسترش شهرنشینی در کشورهای ..... به دلایلی هم چون ..... بیشتر از سایر نواحی جهان است.

- (۱) آفریقای و آسیای - پیشرفت‌ها و توسعه اقتصادی
- (۲) آمریکای شمالی و اروپایی - صنعتی شدن و توسعه کارخانه‌ها
- (۳) آسیای و آفریقای - رشد بخش خدمات و ورود این کشورها به تجارت جهانی
- (۴) اروپایی و آمریکای شمالی - مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها

توجه: داوطلب گرامی، لطفاً از بین سؤالات زوج درس ۱ (جغرافیای ایران، شماره ۱۷۱ تا ۱۸۰) و زوج درس ۲ (جغرافیا) (۲)، شماره ۱۸۱ تا ۱۹۰، فقط یک سری را به انتخاب خود پاسخ دهید.

زوج درس ۱

جغرافیای ایران (سؤالات ۱۷۱ تا ۱۸۰)

- ۱۷۱- در تعریفی که اراتوستن (دانشمند یونانی) از «جغرافیا» ارائه کرده، این علم، «زمین» را در رابطه با کدام عامل مطالعه می‌کند؟
 (۱) ویژگی‌های طبیعی (۲) محیط جغرافیایی (۳) شرایط آب و هوایی (۴) انسان
- ۱۷۲- در متن زیر، به ترتیب مطالعه و بررسی موارد الف و ب در حوزه علم ..... و ..... قرار دارد که دومی با شاخه ..... از علم جغرافیا در ارتباط است.
 «در نواحی شمالی کشورمان، به دلیل بالا بودن سطح بارش‌ها، سقف خانه‌ها را به صورت شیب‌دار می‌سازند. هم‌چنین ساکنان این نواحی،

(الف)

به واسطه همین بارندگی‌ها و شرایط مساعد خاک برای کشاورزی، غالباً به کشت برنج مشغول‌اند.»

(ب)

- (۱) هواشناسی - اقتصاد - جغرافیای طبیعی (۲) هواشناسی - جغرافیای اقتصادی - جغرافیای انسانی
 (۳) آب و هواشناسی - جغرافیای اقتصادی - جغرافیای انسانی (۴) آب و هواشناسی - اقتصاد - جغرافیای طبیعی
- ۱۷۳- چه تعداد از گزاره‌های داده‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟
 «جغرافیا، روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه و بررسی می‌کند. از این عبارت می‌توان نتیجه گرفت که .....»
 الف) جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

- ب) جغرافیا به انسان کمک می‌کند تا با روابط بین ویژگی‌های طبیعی و انسانی در محیط آشنا شود.
 ج) بین جغرافیا و سایر رشته‌ها ارتباط وجود دارد و جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سؤالات خود پاسخ می‌دهد.
 د) شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست.

(۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) ۱

۱۷۴- روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها به صورت ..... در مکان ادامه دارد و موجب ..... می‌شود.

- (۱) پیوسته - تغییر شکل مکان‌ها (۲) مداوم - حفظ تعادل محیط طبیعی
 (۳) مقطعی - پیدایش محیط انسانی (۴) متقابل - تغییر عملکرد انسان در محیط

۱۷۵- با توجه به انواع عملکردهای انسانی در محیط طبیعی، چه تعداد از مثال‌های زیر از نظر نوع، مرتبط با تصویر زیر است؟

«استفاده از صفحه‌های خورشیدی برای تولید برق - حفر قنات - دفع فاضلاب‌های صنعتی در آب دریاها
 - تقویت سفره‌های آب زیرزمینی برای جلوگیری از فرسایش خاک - توسعه مناطق مسکونی در دامنه
 کوهستان‌ها - گسترش خطوط حمل و نقل برای دسترسی گردشگران به نواحی جنگلی»

(۱) ۳ (۲) ۴ (۳) ۲ (۴) ۵

* با توجه به متن زیر، به سؤال‌های ۱۷۶ و ۱۷۷ پاسخ دهید.

«گرمایش زمین و علت‌های آن، یکی از موضوعات بسیار مهم در جهان است. عامل اصلی گرمایش امروزی زمین، استفاده از سوخت‌های فسیلی است. این عامل موجب افزایش هیدروکربن‌ها در جو زمین می‌شود. این هیدروکربن‌ها از راه اثر گلخانه‌ای که بر اثر برهم‌کنش بین جو زمین و تشعشعات دریافتی از خورشید ایجاد می‌شود، سیاره ما را گرم می‌کنند. جنگل‌زدایی نیز یکی دیگر از عوامل بزرگ و تأثیرگذار در افزایش هیدروکربن‌ها در جو زمین است.»

۱۷۶- با توجه به متن بالا، کدام گزینه در پاسخ به سؤال «چه چیز؟» قابل طرح است؟

- (۱) اثر گلخانه‌ای (۲) جنگل‌زدایی (۳) گرمایش زمین (۴) استفاده از سوخت‌های فسیلی

۱۷۷- عبارت «بر اثر برهم‌کنش بین جو زمین و تشعشعات دریافتی از خورشید» در متن داده‌شده، .....
 (۱) به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد. (۲) روابط متقابل انسان و محیط را مورد توجه قرار می‌دهد.

(۳) بر ماهیت پدیده دلالت دارد. (۴) به علت وقوع پدیده می‌پردازد.

۱۷۸- چه تعداد از عبارات‌های زیر، به عنوان «مسئله پژوهش» در گام اول از یک پژوهش جغرافیایی قابل استفاده است؟

(الف) علت گرم شدن کره زمین چیست؟

(ب) افزایش قابل توجه میزان جمعیت جهان ناشی از چیست؟

(ج) عوامل طبیعی مؤثر در گسترش سیلاب‌ها در جنوب شرق ایران کدام است؟

(د) نقش فعالیت‌های انسانی در خشک شدن دریاچه ارومیه به چه میزان است؟

(ه) به نظر می‌رسد ارتباط مستقیمی میان آلودگی هوا و وارونگی دما در فصل زمستان وجود دارد.

۱ (۴)

۴ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

۱۷۹- در انجام یک پژوهش جغرافیایی، مرحله ..... به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود، جهت می‌دهد. عملکرد پژوهشگر در این مرحله ارتباط مستقیمی با ..... دارد.

(۱) طرح سؤال - بررسی نتایج حاصل از پژوهش دیگران

(۲) تدوین فرضیه - میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او

(۳) تدوین فرضیه - توانایی او در تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده

(۴) طرح سؤال - منابع و روش‌های جمع‌آوری اطلاعات توسط او

۱۸۰- با توجه به انواع روش‌های جمع‌آوری اطلاعات، چه تعداد از نمونه‌های داده‌شده، مرتبط با روشی است که در تمامی پژوهش‌های علمی مورد بررسی قرار می‌گیرد؟

(الف) پژوهشگر با مراجعه به سالنامه‌های آماری دهه ۹۰ تغییرات جمعیتی شهر کرج را مورد مطالعه قرار می‌دهد.

(ب) جغرافی‌دان با استفاده از نقشه شهر تهران، امکان گسترش فیزیکی شهر را بررسی می‌کند.

(ج) پژوهشگر ضمن بررسی و مقایسه تصاویر ماهواره‌ای، میزان تغییرات پوشش گیاهی نواحی مرکزی ایران را در سال‌های اخیر مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

(د) جغرافی‌دان با سفر به استان آذربایجان غربی، وضعیت سرچشمه آب‌های ورودی به دریاچه ارومیه را از نزدیک مشاهده می‌کند.

۳ (۴)

۴ (۳)

۱ (۲)

۲ (۱)

جغرافیا (۲) (سؤالات ۱۸۱ تا ۱۹۰)

زوج درس ۲

۱۸۱- کدام گزینه درباره «ناحیه» نادرست است؟

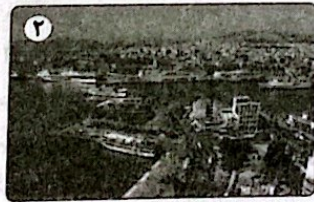
(۱) به مکان‌هایی گفته می‌شود که ویژگی‌های مشابه دارند.

(۲) میان اجزا و پدیده‌های آن، نوعی پیوستگی و هماهنگی وجود دارد.

(۳) به درجه‌ای از همگونی رسیده که از بخش‌های پیرامون خود قابل تمایز نیست.

(۴) از نظر ویژگی‌های جغرافیایی، دارای وحدت و همگونی است.

۱۸۲- چنانچه دو تصویر زیر را براساس معیارهای مربوط به عوامل طبیعی مورد بررسی قرار دهیم، چه تعداد از عبارات‌های زیر صحیح است؟

(الف) در تصویر (۱) به سبب بارندگی زیاد و رطوبت کافی، چمنزارهای وسیعی به وجود آمده است.

(ب) در تصویر (۱) نوع فعالیت اقتصادی ساکنان با شرایط آب و هوایی مرتبط است.

(ج) در تصویر (۲) امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری با نقش بندری در کنار دریا شده است.

(د) در تصویر (۲) جذب جمعیت زیاد و رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت موجب پدید آمدن ساختمان‌های بلندمرتبه شده است.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

۱۸۳- کدام گزینه درباره «اهداف جغرافی‌دانان از ناحیه‌بندی مکان‌ها» نادرست است؟

(۱) شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف

(۲) علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره مکان‌ها

(۳) تقسیم محیط‌های جغرافیایی به واحدهای کوچک‌تر

(۴) فراهم کردن امکان برنامه‌ریزی صحیح برای مکان‌ها

۱۸۴- درستی (ص) یا نادرستی (غ) عبارات‌های زیر، در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

(الف) وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور هماهنگ باشد، در واقع ناحیه‌بندی کرده‌ایم.

(ب) جغرافی‌دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار گرفته و با توجه به آن‌ها، حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی زمین رسم می‌کنند.

(ج) جغرافی‌دان‌ها از گذشته، سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی که در آن‌ها پدیده‌ها با هم وحدت دارند، تقسیم کرده و مورد مطالعه قرار داده‌اند.

۴ (۴) ص - ص - ص - ص

۳ (۳) غ - غ - ص

۲ (۲) غ - ص - ص

۱ (۱) ص - غ - غ

۱۸۵- چه تعداد از گزاره‌های داده‌شده، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«در مقایسه «زیست‌بوم‌ها» و «نواحی» می‌توان گفت.....»

(الف) نواحی بخشی از زیست‌بوم‌ها هستند که به لحاظ وسعت کوچک‌ترند.

(ب) زیست‌بوم‌ها را براساس معیارهای طبیعی و نواحی را بر مبنای معیارهای طبیعی و انسانی مرزبندی می‌کنند.

(ج) عوامل وحدت و تجانس در زیست‌بوم‌ها نسبت به نواحی متنوع‌تر است.

(د) زیست‌بوم‌ها در تمام سطح کره زمین گسترده شده‌اند، اما نواحی در مناطق خاصی دیده می‌شوند.

۴ (۱)

۳ (۲)

۲ (۳)

۱ (۴)

۱۸۶- کدام گزینه، عبارت زیر را به درستی کامل می‌کند؟

«انسان‌ها برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی، از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند و در نتیجه .....! مانند .....»

(۱) نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند - انتقال اجباری ساکنان یک ناحیه به ناحیه دیگر

(۲) نواحی مختلفی را پدید می‌آورند - احداث شهرک‌های صنعتی پیرامون شهر تهران

(۳) نواحی طبیعی را به وجود می‌آورند - ساخت جزایر مصنوعی در آب‌های خلیج فارس

(۴) نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند - توسعه کشاورزی در یک ناحیه

۱۸۷- با توجه به «انواع روابط متقابل انسان با نواحی و مثال‌های مرتبط با آن‌ها» چه تعداد از عبارات‌های زیر، صحیح است؟

(الف) نواحی به فعالیت‌های انسان‌ها شکل می‌دهند ← استفاده از روش کشت دیم در نواحی پرباران

(ب) نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند ← افزایش قیمت جهانی غله در پی بروز جنگ میان روسیه و اوکراین

(ج) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند ← ممنوعیت ساخت و ساز در نواحی جنگلی

(د) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند ← احداث کارخانه‌های کشت و صنعت در کنار مزارع بزرگ کشاورزی

۴ (۱)

۳ (۲)

۲ (۳)

۱ (۴)

۱۸۸- هر چه از مرزهای یک ناحیه صنعتی به کانون آن نزدیک‌تر می‌شویم،.....

(۱) به تدریج ویژگی‌های خاص آن ناحیه ملموس‌تر می‌شود.

(۲) از میزان تمایز ویژگی‌های ناحیه با نواحی مجاور کاسته می‌شود.

(۳) از تمرکز و تعداد کارگاه‌ها و کارخانه‌ها کاسته می‌شود.

(۴) شباهت ناحیه با ناحیه مجاور بیشتر می‌شود.

۱۸۹- تصویر زیر، پراکندگی نواحی قومیت‌ها در کشور افغانستان را نشان می‌دهد. چه تعداد از عبارات‌های داده‌شده با آن، مرتبط است؟

(الف) تعیین مرزهای دقیق نواحی دشوار است.

(ب) قلمرو و وسعت نواحی متفاوت است.

(ج) مرزهای نواحی قابل تغییرند.

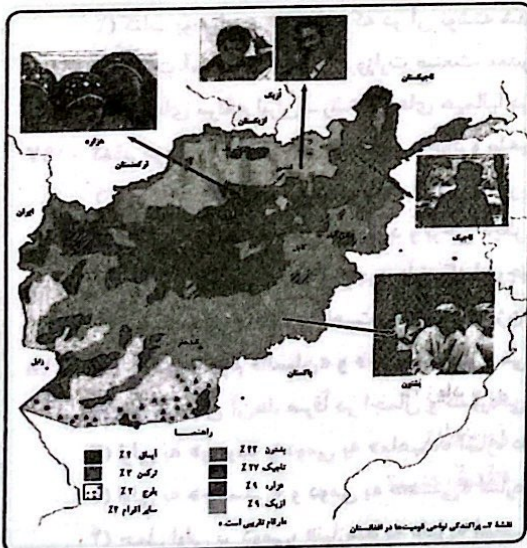
(د) مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی انسانی منطبق نیستند.

۴ (۱)

۳ (۲)

۲ (۳)

۱ (۴)

۱۹۰- با توجه به طرح‌واره زیر، کدام عبارت‌ها صحیح است؟

(الف) نواحی (B) برخلاف نواحی (A) در سراسر جهان گسترده شده‌اند.

(ب) نواحی (B) تحت مدیریت نواحی (A) قرار دارند.

(ج) تعیین مرز در نواحی (B) دشوارتر از نواحی (A) است.

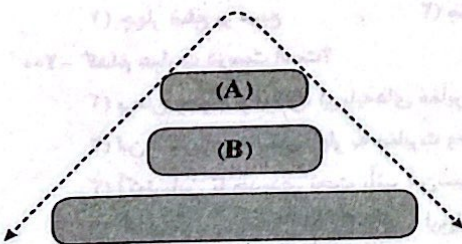
(د) نواحی (A) برای ادامه حیات خود به نواحی (B) وابسته‌اند.

۲ - ج - د

۱ - الف - ب

۴ - ب - ج

۳ - الف - د

فلسفه و منطق

فلسفه (۲)

۱۹۱- کدام گزینه درباره هستی و چیستی درست است؟

(۱) نمی توان آن‌ها را بدون وجود دیگری، تصور کرد.

(۲) این دو مفهوم، همواره در کنار یکدیگر به کار می‌روند.

(۳) از کهن‌ترین مباحث در فلسفه محسوب می‌شوند.

(۴) مغایرت میان آن‌ها، بدیهی نبوده و نیازمند به دلیل است.

۱۹۲- درباره قدم نخست برای تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت، می‌توان گفت .....

(۱) می‌تواند از مشاهدات حسی آغاز بشود.

(۲) اصل واقعیت مستقل از ذهن را اثبات می‌کند.

(۳) خودشناسی و دیگرشناسی را مستلزم اثبات عقلی می‌داند.

(۴) پذیرش محتوای این قدم، به معنای ورود به سوفسطائی‌گری است.

۱۹۳- کدام گزینه از ویژگی‌های «وجود خارجی» است؟

(۱) از ماهیت جدا نمی‌شود.

(۲) وجه افتراق مفاهیم است.

(۳) حتماً آثار خارجی دارد.

(۴) چیستی مفاهیم است.

۱۹۴- وقتی کودکی می‌گوید: «این چیست؟» یعنی .....

(۱) از ویژگی اختصاصی آن مفهوم آگاه است.

(۲) وجود آن را در جهان خارج از ذهن پذیرفته است.

(۳) به دنبال فهم هستی یک موجود است.

(۴) مغایرت خارجی وجود و ماهیت را پذیرفته است.

۱۹۵- کدام گزینه درباره «مغایرت وجود و ماهیت» درست است؟

(۱) زیادت وجود بر ماهیت، مربوط به عالم خارج از ذهن است.

(۲) در عالم مفاهیم، عینیت و پیوستگی کامل دارند.

(۳) مصداق خارجی وجود و ماهیت، کاملاً یکسان است.

(۴) انفکاک عینی آن‌ها، پذیرفته شده است.

۱۹۶- براساس گام سوم از مغایرت میان وجود و ماهیت، نسبت میان «هستی» و «چیستی»، مانند نسبت بیان شده در کدام گزینه است؟

(۱) سؤالات فلسفه و منطق - سؤالات علوم و فنون ادبی

(۲) کتاب بوستان - شعرهایی که در آن نوشته شده است

(۳) وزارت آموزش و پرورش - وزارت صنعت، معدن و تجارت

(۴) قله‌های مرتفع ایران - رشته‌کوه‌های هیمالیا در نپال

۱۹۷- کدام گزینه از دلایل مغایرت میان وجود و ماهیت نیست؟

(۱) حمل «ماهیت بر ماهیت» با حمل «وجود بر ماهیت» متفاوت است.

(۲) برخی حمل‌ها به دلیل نیاز دارد و برخی دیگر بی‌نیاز از دلیل است.

(۳) برخی ماهیت‌ها در ذهن وجود دارند که از وجود آن‌ها اطلاعی نداریم.

(۴) مغایرت میان وجود و ماهیت، مانند «اکسیژن» و «هیدروژن» نیست.

۱۹۸- درباره دو مفهوم «انسان» و «حیوان ناطق» می‌توان گفت .....

(۱) تفاوت میان آن‌ها، صرفاً در اجمال و گستردگی‌شان است.

(۲) اولی به «وجود» و دومی به «ماهیت» اشاره دارد.

(۳) اولی به «چیستی» و دومی به «هستی» اشاره دارد.

(۴) حمل اولی بر دومی، «نیازمند به دلیل» است.

۱۹۹- حمل «۳۶۰ درجه بر زوایای داخلی مربع» با کدام حمل، مناسبت بیشتری دارد؟

(۱) چهار ضلع بر مربع

(۲) متفکر بر انسان

(۳) اسب بر حیوان

(۴) شکل بر دایره

۲۰۰- کدام عبارت درست است؟

(۱) برهان وجوب و امکان، از پایه‌های مغایرت وجود و ماهیت است.

(۲) ابن‌سینا برای نخستین بار به مغایرت وجود و ماهیت توجه کرد.

(۳) آکوئیناس تا حدودی تحت تأثیر ابن‌سینا و بیشتر ابن‌رشد بود.

(۴) آکوئیناس، زمینه‌ساز ارتباط مجدد اروپا با فلسفه ارسطو شد.

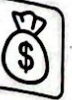
منطق

- ۲۰۱- علم منطق در اصل، علمی ..... است که .....
 (۱) نظری و انتزاعی - قوانین حاکم بر ذهن را به وجود می‌آورد.
 (۲) کاربردی و مهارتی - تسلط و اعمال آن به تلاش نیاز دارد.
 (۳) نظری و مفهومی - آشنایی با آن مانع همه خطای ذهن می‌شود.
 (۴) کاربردی و عملی - قوانین حاکم بر باورهای انسان را بیان می‌کند.
- ۲۰۲- کدام گزینه در مورد نیاز به خواندن منطق، مطلب درستی را بیان می‌کند؟
 (۱) با به کارگیری قواعد علم منطق می‌توانیم سریع‌تر مغالطه را تشخیص دهیم.
 (۲) ذهن انسان برای عملی کردن قواعد طبیعی تفکر به علم منطق نیازمند است.
 (۳) فقط با خواندن علم منطق، می‌توانیم از خطای ذهن مصون و محفوظ بمانیم.
 (۴) یادگیری دستورالعمل‌های منطق، مورد نیاز نیست؛ بلکه ممارست در آن راهگشا است.
- ۲۰۳- با توجه به جمله «مغالطات هم‌چون بیماری‌هایی هستند که باید از دچار شدن به آن‌ها بر حذر بود» منطق بر کدام گزینه بیشتر تأکید می‌کند؟
 (۱) هشدار دادن در برابر خطاهای ذهن
 (۲) آموزش شیوه درست تعریف کردن
 (۳) تمرین و ممارست در قواعد منطقی
 (۴) آموزش شیوه درست اندیشه کردن
- ۲۰۴- در مورد حیطه کاربرد منطق، عبارت‌های کدام گزینه مطلب درستی را بیان می‌کند؟
 (الف) استفاده اصلی علم منطق برای ارزیابی اندیشه‌های فلسفی است.
 (ب) یکی از موارد کاربرد علم منطق، بررسی محتوای علوم مختلف است.
 (ج) کاربرد منطق موجب کاهش اطلاعات غلط در رسانه‌ها نمی‌شود.
 (د) استفاده از منطق به جهت نیاز به تفکر و تصمیم‌گیری درست است.
- (۱) الف - ج (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) ب - د
- ۲۰۵- اگر در امتحان نهایی منطق ۱۴۰۴، هیچ‌یک از دانش‌آموزان نتوانند شکل اول قیاس را تشخیص دهند، اشکال کار در چه زمینه‌ای بوده است؟
 (۱) تصور (۲) تعریف (۳) تصدیق (۴) استدلال
- ۲۰۶- دانش حصولی بشر به دو حیطه کلی ..... و ..... تقسیم می‌شود که تفاوت اساسی اولی با دومی در این است که .....
 (۱) تصور - تصدیق - اولی دارای نسبت است اما دومی دارای نسبت نیست.
 (۲) تعریف - استدلال - اولی دارای حکم نیست اما دومی دارای حکم است.
 (۳) تعریف - استدلال - اولی دارای قضاوت نیست اما دومی دارای قضاوت است.
 (۴) تصور - تصدیق - اولی دارای نسبت نیست اما دومی دارای نسبت است.
- ۲۰۷- کدام گزینه تعریف محسوب می‌شود؟
 (۱) اغلب دانش‌آموزان پایه دوازدهم، در امتحان نهایی زبان عمومی نمره پایینی کسب کرده بودند.
 (۲) فلسفه علمی عقلی است و ریشه آن را هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی تشکیل می‌دهد.
 (۳) انتزاع دو مفهوم هستی و چیستی از یک واقعیت، بیانگر مغایرت وجود و ماهیت است.
 (۴) با توجه به بارندگی‌های بهار امسال، میزان گرد و خاک غرب کشور کاملاً کاهش یافته بود.
- ۲۰۸- کدام گزینه از نتایج استفاده از دانش منطق نیست؟
 (۱) کشف عوامل بهبود و تسریع تفکر
 (۲) کشف عوامل نارسایی تفکر
 (۳) ارتقای شیوه تعریف و استدلال
 (۴) کشف عوامل نارسایی تفکر
- ۲۰۹- در کدام‌یک از گزینه‌های زیر، نیازمند تصدیقات معلومی هستیم تا یک تصدیق مجهول را کشف کنیم؟
 (۱) شرح و توضیح «آرایه‌های علوم و فنون دبیرستان» برای دانش‌آموزان علوم انسانی
 (۲) توضیح نیازمندی جهان ممکنات و مخلوقات به واجب‌الوجود بالذات و آغازگر
 (۳) توصیف نحوه آشنایی مجدد فیلسوفان غرب با فلسفه ارسطو از طریق آثار فیلسوفان مسلمان
 (۴) روشنگری و معنا کردن مفاهیم واجب‌الوجود بالذات، واجب‌الوجود بالغیر و ممکن‌الوجود بالذات
- ۲۱۰- کدام گزینه قابلیت استفاده در تعریف را ندارد؟
 (۱) ای منور به تو نجوم جمال / ای مقرر به تو رسوم کمال
 (۲) چرا مطرب نمی‌خواند سرودی / چرا ساقی نمی‌گوید درودی
 (۳) دانه باشی مرغکانت برچنند / غنچه باشی کودکانت برکنند
 (۴) خوشا چون سروها استاندنی سبز / خوشا چون برگ‌ها افتادنی سبز

فلسفه (۱)

- ۲۱۱- کدام گزینه، بیانگر شباهت یا تفاوت سؤال «آغاز و انجام جهان چگونه است؟» و سؤال «جهان از چه موادی تشکیل شده است؟» می‌باشد؟
 (۱) هر دو سؤال، فلسفی و مربوط به حوزه دوم تفکر است.
 (۲) سؤال اول، فلسفی و بنیادی‌تر از سؤال دوم است.
 (۳) هر دو سؤال، غیرفلسفی و مربوط به حوزه اول تفکر است.
 (۴) سؤال دوم، فلسفی و بنیادی‌تر از سؤال اول است.
- ۲۱۲- کدام یک از گزینه‌های زیر، در بحث مغایرت اقسام تفکر صحیح است؟
 (۱) تعداد و ترتیب مراحل تفکر فلسفی معمولاً بیشتر از تعداد و ترتیب مراحل تفکر غیرفلسفی است.
 (۲) تفکر فلسفی با سایر تفکرات تمایزی روشن دارد؛ زیرا خاص فلاسفه است و ضرورتی همگانی نیست.
 (۳) آنچه تفکر فلسفی را از تفکر غیرفلسفی متمایز می‌کند، ژرفای توجه انسان به مسائل بنیادی است.
 (۴) گزاره‌های تفکر فلسفی، ابطال‌ناپذیر هستند؛ در حالی‌که گزاره‌های تفکر غیرفلسفی ابطال‌پذیر هستند.
- ۲۱۳- کدام گزینه بیانگر گام سوم قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی است؟
 (۱) علی و اسما در مورد مرگ با هم اختلاف نظر دارند. علی می‌گوید که مرگ پایان همه چیز نیست، زیرا انسان علاوه بر بدن، روحی فناپذیر دارد.
 (۲) عرفان از امید درباره چستی و حقیقت مرگ سوالاتی می‌پرسد و امید به صراحت می‌گوید که در مورد چستی و حقیقت مرگ، هیچ چیز نمی‌داند.
 (۳) عارفی از پیروان خود درباره مفهوم حقیقی عشق و وصال می‌پرسد و پیروان برای آشنایی با مفهوم عشق و وصال به تحقیق و جست‌وجو می‌پردازند.
 (۴) مجری یک مناظره انتخاباتی در پاسخ به سؤالی درباره عدالت با شنیدن نظر نامزد (الف) و نظر نامزد (ب)، به دنبال معیار برای پذیرش سخن یکی از آن‌هاست.
- ۲۱۴- کدام گزینه با بیت «تو کز سرای طبیعت نمی‌روی بیرون / کجا به کوی طریقت گذر توانی کرد» سازگار نیست؟
 (۱) گذر از مسئله‌های عادی و ورود به تفکر فلسفی از نشانه‌های تکامل فکری بشر است.
 (۲) تنها با عبور از فطرت اول به فطرت ثانی است که هویت واقعی انسان شکل می‌گیرد.
 (۳) «سرای طبیعت» کنایه از فطرت دوم و «کوی طریقت» کنایه از فطرت اول است.
 (۴) هر انسانی که تفکر فلسفی را جدی نگیرد، به کوی طریقت و حقیقت نمی‌رسد.
- ۲۱۵- با توجه به دیدگاه ملاصدرا، نتیجه نهایی بقای انسان در فطرت اول، کدام است؟
 (۱) ناتوانی در سامان دادن امور روزانه خویش و عبور نکردن از برخی پرسش‌های معمولی
 (۲) تفکر نکردن و به دنبال دانستن چیزی نرفتن به هنگام خطور پرسش‌های مهم در ذهن
 (۳) عدم طرح هر نوع پرسشی درباره حوادث پیرامون خویش به دلیل فقدان کنجکاوی ذاتی
 (۴) عدم درک مباحث و موضوعات فلسفی به دلیل نرسیدن به مرحله برتر و عالی‌تر فطرت
- ۲۱۶- کدام یک از موارد زیر را می‌توان فقط به دانش فلسفه نسبت داد؟
 (۱) برای رسیدن به آن معمولاً از تجربه و استقرا و نیز قیاس استفاده می‌شود.
 (۲) در حوزه مسئله‌های فلسفی، به تدریج شکل گرفته و توسعه یافته است.
 (۳) برای پرسش‌های گوناگون بشری، پاسخی دقیق و قانع‌کننده ارائه می‌دهد.
 (۴) به بررسی جنبه‌های از جنبه‌های واقعیت می‌پردازد و جنبه‌های تحلیلی دارد.
- ۲۱۷- کدام گزینه پس از بررسی ادعاهای برخی سوفیست‌ها به درستی استنتاج می‌شود؟
 (۱) نگرانی‌هایی بابت بیان حقیقت داشتند و در دفاع از آن استدلال کردند.
 (۲) حقیقت ثابت هر چیز برای هر کس همان است که به ادراک او درمی‌آید.
 (۳) هیچ واقعیت مشترکی در جهان غیر از ادراک من به احساسات من وجود ندارد.
 (۴) در نشان دادن عجز انسان‌ها از فهم مشترک، گرفتار مغالطه شدند.
- ۲۱۸- کدام گزینه در توصیف موضوع «فلسفه»، درست است؟
 (۱) با موضوع بسیاری از علوم، مشترک است.
 (۲) موضوع آن، وجود و هستی مطلق است.
 (۳) از موضوع همه علوم عام‌تر و بنیادی‌تر است.
 (۴) موضوع آن شامل ماهیات متعین است.
- ۲۱۹- کدام گزینه در رابطه با روش علوم و فلسفه، نادرست است؟
 (۱) همه علوم انسانی و تجربی از جمله اقتصاد و فیزیک در روش عقلی با فلسفه شریک هستند.
 (۲) روش تجربی قلمرو خاص خود را دارد و در دانش فلسفه و مسائل ریاضیات کاربردی ندارد.
 (۳) روش اثبات مسائل فلسفه برخلاف اغلب علوم، روشی کاملاً عقلی، فکری و استدلالی است.
 (۴) نوع مسائل فلسفه و علوم طبیعی اقتضا می‌کند که برای حل آن‌ها از روش‌های متفاوت استفاده شود.

اقتصاد

۲۲۱- با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول زیر، عملکرد اقتصادی سالیانه چقدر است؟

۱	فروش سالیانه ۴۰۰ دستگاه	هر یک به ارزش ۱,۲۰۰,۰۰۰ ریال
۲	۱۰ نفر کارمند با حقوق سالیانه هر فرد	۴۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۳	اجاره سالیانه بنگاه تولیدی	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۴	هزینه سالانه خرید مواد اولیه مورد نیاز	۱۸۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
۵	هزینه سالانه تعمیر و نگهداری ماشین‌های تولیدی	۵٪ اجاره‌بهای سالیانه بنگاه

(۱) ۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان ضرر (۲) ۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان سود (۳) ۳۸۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان سود (۴) ۳۸۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان ضرر

۲۲۲- پاسخ درست و کامل پرسش‌های زیر در کدام گزینه مطرح شده است؟

(الف) مفهوم «سازمان تولید» در پاسخ به چه سؤالی مطرح می‌شود؟

(ب) کدام گزینه در مورد کسب و کار شخصی صحیح است؟

(۱) الف: سرمایه اولیه کسب و کار متعلق به چه کسی است؟ ب: دو یا چند نفر با هدف کسب سود، سرمایه‌هایشان را در هم آمیخته و پس از ثبت کسب و کار خود، کار را آغاز می‌کنند.

(۲) الف: مالک محصول نهایی کیست؟ ب: حتی در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری، اغلب کسب و کارها شخصی‌اند.

(۳) الف: مالک محصول نهایی کیست؟ ب: کوچک‌مقیاس‌اند و تنها در بخش خدمات فعالیت می‌کنند.

(۴) الف: سرمایه اولیه کسب و کار متعلق به چه کسی است؟ ب: با مشاغل خویش‌فرمایی مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی و صنعتگران خرد متفاوت است.

۲۲۳- ارزش هر برگ از سهام شرکت آتیه‌سازان راه خرد برابر با ۲۵۰ تومان است. شخصی مقداری سهام به ارزش ۸۰۰,۰۰۰ تومان خریداری کرده است.

(الف) این فرد صاحب چند سهم است؟

(ب) اگر کل سهام این شرکت ۱۸۰,۰۰۰ برگ باشد، این فرد حدوداً مالک چند درصد از سهام شرکت است؟

(۱) الف: ۳۲۰۰ ب: ۱/۸٪ (۲) الف: ۳۵۰۰ ب: ۱/۸٪ (۳) الف: ۳۵۰۰ ب: ۲/۹٪ (۴) الف: ۳۲۰۰ ب: ۲/۹٪

۲۲۴- کدام گزینه به ترتیب مبین پاسخ صحیح و کامل دو سؤال زیر است؟

- علت این‌که یک کارآفرین موفق باید هزینه‌ها و درآمدها را محاسبه کند، چیست؟

- موسسه غیرانتفاعی چگونه نهادی است و چه هدفی را دنبال می‌کند؟

(۱) دستیابی به سود بیشتر - نهادی اجتماعی است که برای انجام مأموریتی سودآور، یعنی با هدفی تجاری شکل گرفته است.

(۲) انتخاب صحیح و درست - نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.

(۳) دستیابی به سود بیشتر - نهادی اجتماعی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.

(۴) انتخاب صحیح و درست - نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی سودآور، یعنی با هدفی تجاری شکل گرفته است.

۲۲۵- کدام گزینه، پاسخ صحیح و کامل سؤالات زیر است؟

(الف) هدف از ایجاد تعاونی‌ها چیست؟

(ب) در کدام نوع کسب و کارها، به ترتیب منافع مالیاتی و تقسیم سود وجود دارد؟

(ج) چه زمانی، اقتصاد جامعه در سراسری سقوت قرار می‌گیرد؟

(۱) الف: بهبود معیشت و شرایط افراد جامعه و عرضه ارزان‌تر محصولات ب: شرکت - تعاونی ج: وجود تورم رکودی شدید در درازمدت در کشور

(۲) الف: بهبود معیشت و شرایط افراد جامعه و عرضه ارزان‌تر محصولات ب: شخصی - شرکت ج: مواجه شدن کشور با کمبود بودجه

(۳) الف: تأمین نیازمندی‌های اعضا و کمک به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها ب: شرکت - تعاونی ج: بیکاری عده زیادی از جامعه و غیرفعال بودن منابع تولید

(۴) الف: تأمین نیازمندی‌های اعضا و کمک به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها ب: شخصی - شرکت ج: روی آوردن افراد به کسب و کارهای حرام

۲۲۶- کدام گزینه به ترتیب، درست (ص) یا نادرست (غ) بودن عبارتهای زیر را به درستی نشان می‌دهد؟

(الف) هویت قانونی داشتن شرکت به این معنا است که قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد رفتار می‌کند.

(ب) در شرکت تعاونی، اعضا با اقدامات جمعی، منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

(ج) در کسب و کار شرکت به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و تولید با قیمت کم وجود دارد.

(د) نحوه اداره و نحوه توزیع سود، از ویژگی‌های مشترک یک شرکت سهامی و تعاونی است.

(ه) محدوده عمل کسب و کار تعاونی گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.

(۱) غ - غ - ص - ص - ص - ص - غ - غ (۲) غ - غ - ص - ص - ص - ص - غ - غ (۳) ص - ص - غ - غ - ص - ص - غ - غ (۴) ص - ص - ص - ص - ص - ص - غ - غ

۲۲۷- با فرض این که سه نفر با هم و به صورت اشتراکی شرکتی را راه اندازی کرده باشند و میزان سهام شرکتشان ۱۵۰,۰۰۰ سهم باشد، در صورتی که شخص A، B و C به ترتیب صاحب ۲۰، ۲۵ و ۵۵ درصد سهام باشند:

الف) سهم فرد B چند ورقه است؟

ب) در صورت اضافه شدن شخص D به سهامداران و خرید ۲۷ درصد سهام فرد C، شخص D دارای چه تعداد سهم خواهد شد؟

(۱) الف: ۳۷,۵۰۰ ب: ۲۲,۲۷۵

(۲) الف: ۳۵,۷۰۰ ب: ۲۲,۲۷۵

(۳) الف: ۳۷,۵۰۰ ب: ۲۲,۲۷۵

۲۲۸- کدام گزینه جاهای خالی جملات زیر را به درستی تکمیل می کند؟

الف) کارآفرین کسی است که .....

ب) به ترتیب مقیاس فعالیت تعاونی ها ..... و خیریه ها ..... است.

(۱) الف: ایده های خود را امیدوارانه به کسب و کارهای سودآور تبدیل می کنند. ب: متوسط - کوچک

(۲) الف: شجاعتی برای شروع یک سرمایه گذاری جدید دارد که دیگران فاقد آن هستند. ب: متوسط - کوچک تا بزرگ

(۳) الف: بینشی برای دیدن فرصت های کسب و کار دارند که دیگران از مشاهده آن ناتوان اند و یا به ذهنشان خطور نمی کند. ب: متوسط - کوچک

(۴) الف: با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی تولید و عرضه می کند یا راه های جدیدی برای تولید کشف می کند. ب: بزرگ - کوچک تا بزرگ

۲۲۹- جدول زیر اطلاعات یک شرکت سهامی است. این شرکت با ۱۷ نفر کارمند، سالیانه تعداد ۱۲,۲۸۰ کالا را هر یک به ارزش ۵۰۰,۰۰۰ تومان به فروش می رساند. با توجه به جدول:

الف) سود یا زیان این شرکت سهامی چقدر است؟

ب) چنان چه سهامداری ۱۸۰۰ سهم خریداری کرده باشد، در این صورت او مالک چند درصد از کل سهام شرکت خواهد بود؟

۱	اجاره سالیانه کارگاه	۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰
۲	حقوق متوسط ماهیانه هر کارمند	۲۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان
۳	هزینه سالیانه تعمیر و جایگزینی تجهیزات	۲۰ درصد هزینه خرید سالانه مواد اولیه
۴	خرید مواد اولیه مورد نیاز سالانه	۴,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان
۵	تعداد کل سهام شرکت	۱۲۰,۰۰۰ سهم

(۱) الف: ۳,۶۴۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان ضرر ب: ۱/۵ درصد

(۲) الف: ۳,۶۴۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان سود ب: ۲ درصد

(۳) الف: ۱,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان ضرر ب: ۲ درصد

(۴) الف: ۱,۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان سود ب: ۱/۵ درصد

۲۳۰- کدام گزینه پاسخ صحیح و کامل سؤالات زیر است؟

الف) عاملی که موجب زنده نگه داشتن انگیزه کارآفرینان برای شروع و ادامه کسب و کار است، چیست؟

ب) این که می گوئیم «روزانه هزاران کسب و کار جدید در دنیا متولد می شود و هزاران کسب و کار می میرد» بیانگر کدام مطلب است؟

(۱) الف: احتمال موفقیت و سودآوری ب: کسب و کارهایی که عملاً برای مردم نفعی هم نداشته باشد و مورد استقبال قرار نگیرد، به ناچار از بین خواهد رفت.

(۲) الف: انگیزه معنوی و خدمت به هم نوعان ب: کسب و کارهایی که عملاً برای مردم نفعی هم نداشته باشد و مورد استقبال قرار نگیرد، به ناچار از بین خواهد رفت.

(۳) الف: احتمال موفقیت و سودآوری ب: کارآفرینان با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می کنند که البته این کار چندان آسان نیست.

(۴) الف: انگیزه معنوی و خدمت به هم نوعان ب: کارآفرینان با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می کنند که البته این کار چندان آسان نیست.

تاریخ آزمون

جمعه ۱۴۰۳/۰۷/۲۰

پاسخنامه آزمون دفترچه شماره (۴) دوره دوم متوسطه پایه دوازدهم انسانی

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سوال: ۱۹۰	مدت پاسخگویی: ۲۰۰ دقیقه

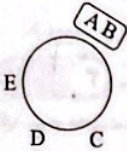
عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سوال	شماره سوال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	ریاضیات	۱۵	۱	۱۵	۳۵ دقیقه
			۱۶	۲۵	
			۲۶	۳۵	
۲	علوم و فنون ادبی	۱۵	۳۶	۵۰	۲۵ دقیقه
			۵۱	۶۰	
			۶۱	۷۰	
۳	جامعه‌شناسی	۱۰	۷۱	۸۰	۳۰ دقیقه
			۸۱	۹۰	
			۹۱	۱۰۰	
۴	روان‌شناسی	۱۰	۱۰۱	۱۱۰	۱۰ دقیقه
۵	زبان عربی (اختصاصی)	۲۰	۱۱۱	۱۳۰	۲۰ دقیقه
۶	تاریخ	۱۰	۱۳۱	۱۴۰	۲۰ دقیقه
			۱۴۱	۱۵۰	
			۱۵۱	۱۶۰	
۷	جغرافیا	۱۰	۱۶۱	۱۷۰	۲۰ دقیقه
			۱۷۱	۱۸۰	
			۱۸۱	۱۹۰	
۸	فلسفه و منطق	۱۰	۱۹۱	۲۰۰	۳۰ دقیقه
			۲۰۱	۲۱۰	
			۲۱۱	۲۲۰	
۹	اقتصاد	۱۰	۲۲۱	۲۳۰	۱۰ دقیقه

ب | والدین | ب | دد | ب

$2! \times 2! \times 2! \times 2! = 48$
 جابه جایی جابه جایی جابه جایی جابه جایی
 پسرها دخترها و والدین والدین دخترها

$(n-1)!$ ⇒ تعداد حالات n نفر دور میزگرد

$2! \times 2! = 12$
 جابه جایی جابه جایی
 دور میزگرد B, A

$NE \times IN \Rightarrow$ تعداد حالات $= \frac{4!}{2!} = \frac{4 \times 3 \times 2!}{2!} = 12$
 ثابت (جابه جایی ندارد) حرف N تکراری

$\frac{1}{2} \frac{4}{2} \frac{3}{4} \frac{2}{2} \frac{1}{4} \frac{2}{2} = 48$
 دو دو چهار $\Rightarrow 48 + 24 = 72$

$\frac{1}{4} \frac{4}{2} \frac{3}{2} \frac{2}{1} \frac{1}{1} = 24$
 چهار دو

د د
 د د
 د د
 د د

$4 \times 2! \times 5! = 960$
 تعداد حالات جابه جایی دبیرها دانش آموزان

$4 \quad 4-1 \quad 4-1 \quad 4-1 \quad 4-1$

اصل ضرب $\rightarrow$ تعداد حالات $= 4 \times 3 \times 2 \times 2 \times 2 = 224$

 A A A
 A A A
 $2 \times 1 \times 2! = 12$
 تعداد حالات جابه جایی حروف A جابه جایی N, D, B

A A
 A A
 A A
 $2 \times 1 \times 2! = 18$
 تعداد حالات جابه جایی A ها جابه جایی N, M, S

۴ ۸

۱ ۹

۳ ۱۰

۳ ۱۱

۱ ۱۲

۴ ۱۳

۲ ۱۴

۳ ۱۵

ریاضیات

۲ ۱

- ۱) $A \rightarrow B \rightarrow C: y \times 4 = 4y$
- ۲) $A \rightarrow D \rightarrow C: 1 \times 3 = 3$
- ۳) $A \rightarrow D \rightarrow E \rightarrow C: 1 \times 2 \times 2 = 4$
- ۴) $A \rightarrow E \rightarrow D \rightarrow C: x \times 2 \times 3 = 6x$
- ۵) $A \rightarrow E \rightarrow C: x \times 2 = 2x$

طبق اصل جمع داریم:

$4y + 3 + 4 + 6x + 2x = 27 \Rightarrow 8x + 4y = 20 \Rightarrow 4(2x + y) = 20$
 $\Rightarrow 2x + y = 5$

۲ ۲

تاس $\begin{cases} \text{زوج} \rightarrow \text{دو سکه} = 2 \times 4 = 12 \\ \text{یا} \\ \text{فرد} \rightarrow \text{یک تاس} = 3 \times 6 = 18 \end{cases} \Rightarrow 12 + 18 = 30$

۴ ۳

$A = \frac{2!(1+1+1 \times 12)}{4!(1 \times 12 - 11 - 1)} = \frac{144}{120} = \frac{6}{5}$

$(5A - 1)! = (5 \times \frac{6}{5} - 1)! = 5! = 120$

۴ ۴

$\frac{(x-2)!}{(x-1)!} = \frac{(x-2)!}{(x-1)(x-2)(x-3)!} = \frac{1}{72}$

$\Rightarrow (x-1)(x-2) = 72 = 9 \times 8$

$x > 0 \Rightarrow x - 1 = 9 \Rightarrow x = 10$

$(10 - m)! = 1 \Rightarrow \begin{cases} 10 - m = 0 \Rightarrow m = 10 \\ 10 - m = 1 \Rightarrow m = 9 \end{cases}$

$\Rightarrow m$ مجموع مقادیر $= 10 + 9 = 19$

تذکر: می دانیم $0! = 1$ و $1! = 1$

۳ ۵

$(n+1)! = 2 \times 8 \times 3 \times 7 \times 5! \Rightarrow (n+1)! = 5! \times 6 \times 7 \times 8 = 8!$

$\Rightarrow n+1 = 8 \Rightarrow n = 7$

۲ ۶

$\frac{8!}{2! \times 3! \times 2!} = \frac{8 \times 7 \times 6 \times 5 \times 4 \times 3 \times 2!}{2 \times 3 \times 2} = 1680$

ن الف س

۳ ۷ چون عدد باید بزرگتر از ۶۰,۰۰۰ باشد، پس رقم اول باید ۸ یا

۹ باشد، از طرفی عدد باید فرد باشد، پس رقم آخر، یکی از اعداد فرد قرار می گیرد.

$\frac{1}{8} \times \frac{2}{2} \times \frac{2}{2} \times \frac{1}{1} \times \frac{2}{1} = 18$

یا $\Rightarrow 12 + 18 = 30$

$\frac{1}{9} \times \frac{2}{2} \times \frac{2}{2} \times \frac{1}{1} \times \frac{2}{1} = 12$

$$1 + \frac{1}{2x+1} = \frac{2x+7}{x+1} \Rightarrow \frac{2x+2}{2x+1} = \frac{2x+7}{x+1}$$

$$\Rightarrow (2x+2)(x+1) = (2x+1)(2x+7)$$

$$\Rightarrow 2x^2 + 2x + 2x + 2 = 4x^2 + 14x + 7$$

$$\Rightarrow -2x^2 + 12x + 15 = 0 \xrightarrow{+(-2)} x^2 - 6x - 5 = 0$$

$$\Rightarrow (x-5)(x+1) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=5 \\ x=-1 \end{cases}$$

مجموع مربعات جواب‌ها $= (5)^2 + (-1)^2 = 25 + 1 = 26$

مدت زمان پر شدن استخر به کمک شیر B را برابر t در نظر می‌گیریم، پس مدت زمان پر شدن به کمک شیر A برابر 2t+4 است و داریم:

$$\frac{1}{t} + \frac{1}{2t+4} = \frac{1}{2} \Rightarrow \frac{2t+4}{t(2t+4)} + \frac{t}{t(2t+4)} = \frac{1}{2} \Rightarrow \frac{2t+4+t}{t(2t+4)} = \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow 9t+12 = 2t^2+4t \Rightarrow 2t^2-5t-12=0$$

$$\Rightarrow (2t+3)(t-4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} t=4 \\ t=-\frac{3}{2} \end{cases}$$

مدت زمان لازم برای شیر B برابر 4 ساعت است و مدت زمان لازم برای شیر A برابر 12 ساعت است.

وزن نقره = 5
وزن مس

اگر وزن مس را x در نظر بگیریم، پس وزن نقره 5x است و وزن کل گلدان قبل از ذوب برابر 6x+x=7x می‌باشد. پس از اضافه شدن 150 گرم مس داریم:

$$\frac{\text{وزن نقره}}{\text{وزن کل}} = \frac{5x}{6x+150} = \frac{5}{7} \Rightarrow 25x = 30x + 750$$

$$\Rightarrow 5x = 750 \Rightarrow x = 150 \Rightarrow 6x = 900$$

وزن گلدان قبل از ذوب: 900

- گزینه‌ها را بررسی می‌کنیم.
- ۱) $p \wedge (درست) \equiv p$ (دلخواه)
  - ۲) $درست \equiv (درست) \vee p$ (دلخواه)
  - ۳) $درست \equiv (غلط) \vee (درست)$
  - ۴) $غلط \equiv (غلط) \wedge (درست)$

$$(p \wedge q) \vee \sim [(p \vee \sim q) \wedge q]$$

$$\stackrel{\text{توزیع پذیری}}{=} (p \wedge q) \vee \sim [(p \wedge q) \vee (\sim q \wedge q)]$$

$$\stackrel{F}{=} (p \wedge q) \vee \sim [(p \wedge q) \vee T]$$

$$\stackrel{T}{=} (p \wedge q) \vee \sim (p \wedge q) \equiv T$$

ترکیب فصلی یک گزاره با نقیض همان گزاره همواره درست است.

$$\sim(q \vee \sim p) \equiv \sim q \wedge p$$

برای درست بودن $\sim q \wedge p$ ، باید p درست باشد و q نادرست باشد.

می‌دانیم $p \Rightarrow q$ هم‌ارز با $(\sim p \vee q)$ است. پس داریم:

$$p \Rightarrow [q \Rightarrow \sim(p \Rightarrow \sim q)] \equiv p \Rightarrow [q \Rightarrow \sim(\sim q \vee \sim p)]$$

$$\equiv p \Rightarrow [q \Rightarrow (q \wedge p)] \equiv p \Rightarrow [(q \wedge p) \vee \sim q]$$

$$\stackrel{T}{=} p \Rightarrow [(q \vee \sim q) \wedge (p \vee \sim q)] \equiv p \Rightarrow (p \vee \sim q)$$

$$\equiv \sim p \vee (p \vee \sim q) \equiv (\sim p \vee p) \vee \sim q \equiv T$$

۲ ۱۶

$$x \begin{matrix} 2x \\ \hline \end{matrix}$$

محیط = $(طول + عرض) \times 2 \Rightarrow (x + 2x) \times 2 = 24$

واحد $\Rightarrow 8x = 24 \Rightarrow x = 3$

واحد مربع = مساحت = $طول \times عرض = x(2x) = 2(9) = 18$

سن زهره را x در نظر می‌گیریم، پس سن زهرا برابر x+3 می‌شود.

$$x(x+3) = 180 \Rightarrow x^2 + 3x - 180 = 0$$

$$\Rightarrow (x-12)(x+15) = 0 \Rightarrow \begin{cases} x=12 \text{ ق ق} \\ x=-15 \text{ غ ق} \end{cases}$$

بنابراین سن زهرا برابر $x+3=15$ خواهد بود.

عدد مورد نظر را a در نظر می‌گیریم، بنابراین:

$$a+20 = a^2 \Rightarrow a^2 - a - 20 = 0 \Rightarrow (a+4)(a-5) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a=5 \\ a=-4 \end{cases}$$

که $a=5$ در گزینه‌ها آمده است.

$$2x^2 + 8x = 1 \Rightarrow x^2 + \frac{4}{x} = \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow x^2 + 2x \times \frac{2}{x} + \frac{16}{9} = \frac{1}{2} + \frac{16}{9} \Rightarrow (x + \frac{2}{3})^2 = \frac{19}{9}$$

$$2x^2 - 5x - 7 = 0 \Rightarrow x^2 - \frac{5}{2}x = \frac{7}{2}$$

$$\Rightarrow x^2 - \frac{5}{2}x + \frac{25}{16} = \frac{7}{2} + \frac{25}{16}$$

$$\Rightarrow (x - \frac{5}{4})^2 = \frac{81}{16}$$

$$x_1 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a}, x_2 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a}$$

$$x_1 x_2 = \left(\frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a}\right) \left(\frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a}\right) = \frac{b^2 - \Delta}{4a^2}$$

$$= \frac{b^2 - (b^2 - 4ac)}{4a^2} = \frac{4ac}{4a^2} = \frac{c}{a}$$

از آن جایی که ضرب ریشه‌ها برابر $\frac{c}{a}$ است، اگر یکی از آن‌ها 1 باشد دیگری $x = \frac{c}{a}$ خواهد بود.

نکته: در هر معادله درجه دم $ax^2 + bx + c = 0$ ، اگر مجموع ضرایب معادله برابر صفر باشد ($a+b+c=0$)، آن‌گاه یکی از ریشه‌ها 1 و دیگری $\frac{c}{a}$ است.

به جای x مقدار 2 را قرار می‌دهیم.

$$\frac{2+a}{4+a} + \frac{a}{2} = \frac{5(2+a)+6}{6+2a+2}$$

$$\Rightarrow \frac{2(2+a)+a(4+a)}{2(4+a)} = \frac{5a+16}{2a+8}$$

$$\Rightarrow 4+2a+4a+a^2 = 5a+16 \Rightarrow a^2 + a - 12 = 0$$

$$\Rightarrow (a-3)(a+4) = 0 \Rightarrow \begin{cases} a=3 \\ a=-4 \end{cases}$$

$a=-4$ قابل قبول نیست، زیرا ریشه مخرج است.

۳۹ ۱ «در دورهٔ بیداری، ادبیات - به ویژه شعر - برای آن‌که بتواند با تودهٔ مردم ارتباط برقرار کند، زبان محاوره را برگزید تا قابل فهم‌تر باشد و مفاهیم جدید را با زبانی ساده انتقال دهد، به این ترتیب نهضت ساده‌نویسی شکل گرفت. نویسندگان و شاعران مظاهر استبداد و استعمار را نقد می‌کردند و برای بیان دیدگاه خود زبان ادبی را برگزیدند. شعر از نظر آنان بیان هنرمندانهٔ واقعیات و وسیله‌ای برای بهبود زندگی بود که از طریق روزنامه و مطبوعات در اختیار مردم قرار گرفت.»

۴۰ ۲ مجلهٔ «بهار» که نشریه‌ای ادبی بود، در سال‌های مشروطه به وسیلهٔ «میرزا یوسف‌خان اعتصامی آشتیانی» (پدر پروین اعتصامی) منتشر شد.

۴۱ ۱ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) «جامعه‌شناسی» نادرست و «روزنامه‌نویسی» درست است.

(۳) «منثور» نادرست و «منظوم» درست است.

(۴) «ناصرخسرو» نادرست و «سعدی» درست است.

۴۲ ۴ «تاریخ بیداری ایرانیان» تألیف «ناظم‌الاسلام کرمانی» است.

۴۳ ۲ گزینهٔ (۲) مربوط به دورهٔ بازگشت است.

۴۴ ۲ نشاط اصفهانی از نظر «غزل‌سرایی» در بین هم‌روزگاران خود کم‌نظیر است.

۴۵ ۲ خطاهای این متن: ۱- در این دوره شاعران از سبک هندی روی برگرداندند. ۲- بازگشت به شیوه و الگوی پیشینیان در ادبیات، پررونق‌تر از گذشته بود. ۳- انجمن ادبی خاقان به ریاست فتحعلی‌شاه تشکیل شد. ۴- زبان، تخیل و اندیشه در این سبک (بازگشت)، تکرار شنیده‌ها است.

۴۶ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) بیت گزینهٔ (۱) از سید اشرف‌الدین گیلانی است.

(۲) «چرند و پرند» دهخدا در روزنامهٔ «صور اسرافیل» چاپ می‌شد.

(۳) «امثال و حکم» از آثار علامه علی‌اکبر دهخدا است.

۴۷ ۳ «توجه به ادبیات در دربار قاجاریه و رونق بازار شاعری و مدح شاهان» و «سفرهای شاهان قاجار به فرنگ» از موارد خواسته‌شده در صورت پرسش نیستند.

۴۸ ۴ مفهوم گزینهٔ (۴): وحدت وجود؛ زیبایی‌ها نشان‌دهندهٔ خداوند هستند.

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: ناتوانی در توصیف و شناخت خداوند

۴۹ ۴ مفهوم گزینهٔ (۴): دوری از شکوه و شکایت هجران و تلاش برای وصال

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: رضایت عاشق در گرو رضایت معشوق است.

۵۰ ۳ در بیت «ج» هیچ‌یک از مفاهیم نوظهور ادبیات بیداری دیده نمی‌شود.

بررسی سایر ابیات:

(الف) بیگانه‌ستیزی

(ب) آزادی

(د) مبارزه با استبداد

(ه) حقوق زنان

(و) قانون‌خواهی

۳۰ ۳ تعداد حالت‌های ارزشی برای n گزاره برابر 2^n است.

$2^6 =$ تعداد حالت‌ها برای ۶ گزاره

$2^3 =$ تعداد حالت‌ها برای ۳ گزاره

$$\Rightarrow \frac{2^6}{2^3} = 2^3 = 8$$

۳۱ ۱ p و q نادرست، پس $\sim p$ و $\sim q$ درست است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) درست ۸ درست ← درست

(۲) درست ۸ غلط ← غلط

(۳) غلط ۸ درست ← غلط

(۴) غلط ۸ غلط ← غلط

۳۲ ۲ چون $\Gamma \Rightarrow (p \wedge q)$ نادرست است، پس $p \wedge q$ درست و Γ نادرست است، پس p و q درست هستند. از طرفی ترکیب دو شرطی زمانی نادرست است که عبارت‌های دو طرف هم‌ارزش نباشند.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) (درست $\Leftrightarrow$ درست) ← درست

(۲) (درست $\Leftrightarrow$ نادرست) ← نادرست

(۳) (نادرست $\Leftrightarrow$ نادرست) ← درست

(۴) (درست $\Leftrightarrow$ درست) ← درست

۳۳ ۴ طبق تعریف، هر جمله خبری که بتوانیم دقیقاً یکی از دو ارزش درست یا نادرست را به آن نسبت دهیم، یک گزاره است، پس یک جمله خبری با شرایطی گزاره است. پس گزینهٔ (۴) صحیح است.

۳۴ ۴

$(p \wedge q) \Rightarrow \sim p \equiv \sim (\sim p) \Rightarrow \sim (p \wedge q) \stackrel{\text{دومرگان}}{=} p \Rightarrow (\sim p \vee \sim q)$

۳۵ ۲ $\sim q$ درست است، پس q نادرست است. طبق فرض $q \Rightarrow p$ درست است و q نادرست، پس p باید نادرست باشد. چون $p \vee \Gamma$ درست است و p نادرست، پس Γ درست است.

علوم و فنون ادبی

۳۶ ۴ بررسی عبارت‌ها:

(الف) او در رواج نثر ساده و عامیانه که بعدها در داستان‌های محمدعلی جمال‌زاده و صادق هدایت به کار رفت، نقش مؤثری داشت: علی‌اکبر دهخدا
(ب) او با تغییر سبک نگارش، تکلف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با کاربرد زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل‌های لطیف، به سبک گلستان سعدی نوشت: قائم‌مقام فراهانی

(ج) شاعر، روزنامه‌نگار، نماینده‌نویس و نظریه‌پرداز دورهٔ مشروطیت بود. او در روزنامه‌اش «قرن بیستم»، به افشاکاری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت: میرزادهٔ عشقی

(د) به «نسیم شمال» معروف بود. در بیداری مردم بسیار مؤثر بود. از نمونه‌های اشعار انتقادی او شعر «ای قلم» است: سید اشرف‌الدین گیلانی

۳۷ ۴ هدف انجمن ادبی خاقان رهایی بخشیدن شعر فارسی از تباهی

و انحطاط اواخر دورهٔ صفوی و دوره‌های بعد از آن بود.

۳۸ ۲ «صبای کاشانی» از شاعران دورهٔ بازگشت است.

۴ ۶۱ بررسی عبارت‌ها:

(الف) مردی دهقان پیشه بود که قدرت شاعری خود را در قطعات اخلاقی آشکار کرده است. ابن‌یمین

(ب) از موزخان مشهور ایران و نویسنده کتاب تاریخ گزیده است. حمدالله مستوفی

(ج) وی در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و قصایدی نیز در سبک عراقی دارد. سلمان ساوجی

(د) از شاعران قرن نهم و سرسلسله صوفیان نعمت‌اللهی به شمار می‌رود. شاه نعمت‌الله ولی

۳ ۶۲ خواجه کرمانی از غزل‌پردازان برجسته قرن هشتم است.

۳ ۶۳ بررسی خطاها:

(۱) سبک عراقی تا اوایل قرن دهم به مدت ۳۰۰ سال، سبک غالب بود.

(۲) ابیات از کمال‌الدین اسماعیل، مداح جلال‌الدین خوارزمشاه است.

(۳) با توجه به پایان خلافت عباسی، زبان عربی از رواج افتاد.

(۴) در قرن هفتم «قصیده» کم‌رنگ شد و غزل گسترش یافت.

۲ ۶۴ بررسی عبارت‌های نادرست:

(الف) «مکاتیب» مجموعه نامه‌های مولانا به خط خود اوست.

(ج) نثر کتاب تاریخ جهانگشا «مصنوع و دشوار» است.

۴ ۶۵ شرح این گزینه مربوط به قرن نهم است.

۱ ۶۶ کتاب «تاریخ و صاف» مربوط به جریان «پیچیده‌نویسی» است.

۳ ۶۷ نظم موسیقایی و آهنگ خوانش بیت سؤال و گزینه (۳) از تکرار چهار بار (-L-) به وجود آمده است.

۱ ۶۸ هر یک از ابیات (ب، د، ه) از هشت رکن به وجود آمده است.

ابیات (الف، ج، و) از شش رکن به وجود آمده است.

۴ ۶۹ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): ارزش‌بخشی فقر و درویشی است. در این دو بیت گفته شده که عارفان و درویشان فقر و درویشی را با سلطنت دنیا عوض نمی‌کنند.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) پادشاهی به انسان لایق داده می‌شود.

(۲) ترک مادیات در راه عشق

(۳) پادشاهی به مقدار ثروت نیست.

۴ ۷۰ مفهوم مشترک شعر سؤال و گزینه (۴): «بی‌نیازی از خلق»

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) محتاج بودن انسان به هم‌نوع

(۲) بی‌نیازی معشوق و نیاز عاشق

(۳) بی‌نیازی روی زیبا به آرایش مجازی

جامعه‌شناسی

۳ ۷۱ هر فرد، گروه، قوم، جامعه و امتی یک ذخیره دانشی دارد.

۲ ۷۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

(ب) با سخن گفتن، روند آگاه شدن انسان از جهان اطرافش، سرعتی شگرف می‌یابد.

(د) انسان وقتی زبان می‌گشاید، راه جدیدی برای ارتباط با جهان و فهم آن، پیش رویش باز می‌شود. از آن پس، به دریافت‌های حسی خویش بسنده نمی‌کند.

(ه) انسان از راه تفکر و تعقل، از دیده‌ها، شنیده‌ها و خواننده‌هایش فراتر رفته و معنای پدیده‌های اطراف خود را درک می‌کند.

۲ ۵۱ «بهره‌گیری از گذر عمر برای سعادت آن جهانی» مربوط به قلمرو فکری است.

۱ ۵۲ «هر چیزی که ذهن ما را به پویایی درآورد، متن است. از قرار گرفتن قافیه در پایان هر دو مصراع یک بیت، می‌فهمیم که قالب شعر مثنوی است. قدیم‌ترین طبقه‌بندی انواع ادبی در یونان باستان صورت گرفته است. شاعر برای انتقال عاطفه خود به دیگران از زبان کمک می‌گیرد.»

۲ ۵۳ صورت پرسش موارد مربوط به قلمرو زبانی را خواسته است.

در گزینه (۱) «به کار آید»، در گزینه (۳) «گازر» و در گزینه (۴) «حیله‌سازی» نکته‌های زبانی موجود در شعر عطار هستند که در این گزینه‌ها دیده می‌شوند.

۳ ۵۴ بررسی موارد نادرست:

۱- اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر، عاطفه است.

۲- وزن در شعر جنبه تزئینی ندارد.

۳- وسیله ادراک وزن، حواس ما است.

۱ ۵۵ حس و حال حاکم بر بیت گزینه (۱) نصیحت‌گونه همراه با هشدار و پند است. در سایر گزینه‌ها حس و حال عاشقانه و احساسی حاکم است.

۳ ۵۶ بررسی آرایه‌ها:

کنایه: «جبهه واکرده» کنایه از حسن خلق

تشخیص: خنده گل

مَثَل: خنده گل سبب جرأت گلچین باشد

مراعات‌نظیر: حسن، گل

۱ ۵۷ در شعر سؤال به موضوع «تلاش و تکاپو در زندگی و دوری از

بیکاری و تنبلی» اشاره شده است. این مفهوم در بیت گزینه (۱) نیز دیده می‌شود.

در این گزینه گفته شده که اگر انسان خوابیده باشد، پایمال حوادث می‌گردد.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۲) انسان غیرتمند فریب بازی‌های دنیا را نمی‌خورد، همانند شیر که فریب روایه را نمی‌خورد.

(۳) قناعت

(۴) قناعت

۲ ۵۸ ابیات گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) بار حماسی دارند و آهنگ

آن‌ها کوبنده و کوتاه است.

بیت گزینه (۲) بار غنایی دارد و آهنگ آن ملایم و احساسی است.

۴ ۵۹ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): «ترجیح معشوق بر دیگر لذت‌ها»

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) سختی هجران

(۲) حیرت و عدم آسودگی از دیدن یار

(۳) پرخوف و خطر بودن راه عشق

۳ ۶۰ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۳): «لزوم تربیت برای انسان»

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) ارزش‌بخشی عشق، تربیت عشق انسان را ارزشمند می‌کند.

(۲) بی‌تأثیری تربیت برای انسانی که تربیت‌پذیر نیست.

(۴) ارزش‌بخشی عشق، اثر تربیت عشق

- ۸۱) ۲ فعالیت‌های ضربان قلب و گردش خون، کنش محسوب نمی‌شوند، چون با اراده و خواست انسان انجام نمی‌شوند ولی فعالیت‌های درس دادن و قدم زدن چون با خواست و اراده انسان انجام می‌شوند، کنش هستند.
- ۸۲) ۴ «قرار گرفتن بر سر دوراهی» به ویژگی ارادی بودن کنش مربوط است، چون انسان باید تصمیم بگیرد که کدام راه را انتخاب کند.
- «پرسش چرا چنین کاری کردی؟» به هدفدار بودن کنش مربوط است، چون فعالیت انسان با قصد و نیت خاصی انجام می‌شود.

۸۳) ۴ بررسی گزینه‌ها:

- ۱) درست - نادرست (ویژگی پیامدهای ارادی کنش)
- ۲) نادرست (ویژگی پیامدهای غیرارادی یا طبیعی کنش) - نادرست (ویژگی پیامدهای ارادی کنش)
- ۳) درست - درست

۴) نادرست (ویژگی پیامدهای غیرارادی کنش) - درست

- ۸۴) ۳ تصمیم امیر برای شرکت در مسابقات اتومبیلرانی کشوری، به ارادی بودن کنش انسانی اشاره دارد.
- فردی که به زبانی آگاهی ندارد، نمی‌تواند با آن زبان سخن بگوید که این موضوع به آگاهانه بودن کنش انسانی اشاره دارد.
- تشکیل حلقه اتحاد توسط بازیکنان فوتبال، قبل از مسابقه به معنای همدلی است که به معنا دار بودن کنش اشاره دارد.

۸۵) ۴ کنش: قلیان کشیدن

پیامد ارادی وابسته به اراده کنشگر: ترک کردن قلیان کشیدن

پیامد ارادی وابسته به اراده دیگری: مورد نکوهش خانواده قرار گرفتن

پیامد غیرارادی: آسیب شدید ریه

۸۶) ۴ فکر کردن به شغل آینده ← درونی و فردی

ورزش کردن ← بیرونی و فردی

تدریس معلم ← بیرونی و اجتماعی

- ۸۷) ۴ الف) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند.

ب) ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از طریق کنش‌های اجتماعی تحقق می‌یابند.

ج) ارزش‌ها و هنجارها از طریق تعلیم و تربیت و تشویق و تنبیه به افراد منتقل می‌شوند.

۸۸) ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

- ۱) درست - نادرست (ایستادن راننده پشت چراغ قرمز، کنش اجتماعی محسوب می‌شود).

- ۲) نادرست (کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد). - درست
- ۴) درست - نادرست (اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد).

- ۸۹) ۲ پدیده‌های اجتماعی فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان ایجاد می‌کنند.

۹۰) ۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

- الف) ارزش‌ها از جنس هدف و مقصود هستند و هنجارها از جنس وسیله و روش رسیدن به ارزش‌ها.
- ج) تندرستی پیامد غیرارادی کنش ورزش کردن محسوب می‌شود.

- ۷۳) ۱ انسان با تفکر و تعقل، به آگاهی گسترده‌تر و عمیق‌تری از عالم و آدم می‌رسد.

کنش آدمی وابسته به آگاهی است و بدون آگاهی انجام نمی‌شود.

اگر آگاهی‌ها و دانش‌هایی که به سبب عادت، از نظر ما پنهان شده‌اند، وجود نداشته باشند، زندگی اجتماعی ما مختل می‌شود و جهان اجتماعی فرو می‌پاشد.

۷۴) ۴ بررسی گزینه‌ها:

۱) درست (دانش عمومی) - نادرست (دانش عمومی)

۲) درست (دانش عمومی) - نادرست (دانش عمومی)

۳) درست (دانش عمومی) - نادرست (دانش عمومی)

۴) نادرست (درباره دانش عمومی کم‌تر می‌اندیشیم و بیشتر از آن استفاده می‌کنیم) - درست (دانش علمی)

۷۵) ۲ بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) اگر به کنش‌های روزمره خود توجه کنیم، شاید در نگاه اول گمان کنیم که این کارها بدون آگاهی و دانش خاصی انجام می‌شوند یا تصور کنیم دانشی که برای انجام دادن این کارها داریم، اهمیت چندانی ندارد، اما این طور نیست.

د) از آن‌جا که ما انسان‌ها با هم زندگی می‌کنیم، مجبور نیستیم خودمان به تنهایی و جداگانه، دانش لازم برای تک‌تک کنش‌هایمان را تولید کنیم.

- ۷۶) ۴ جامعه و فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم، دانش لازم برای زندگی یا همان دانش عمومی را در اختیار ما قرار می‌دهد.

۷۷) ۱ تلاش‌های علمی به تدریج بر ذخیره دانش علمی جهان اجتماعی می‌افزاید و دانش عمومی را غنی‌تر می‌کند.

تعارض‌ها گاهی با رها کردن بخشی از ذخیره دانشی به نفع بخشی دیگر و گاهی با طرح ایده‌های جدید حل می‌شوند.

دانش علمی با تلاش برای حل مسائل و مشکلات زندگی، شکل می‌گیرد و پیشرفت می‌کند.

- ۷۸) ۳ جهان متجدد، براساس هویت دنیوی خود، فقط علم تجربی را دانش علمی می‌داند و علوم عقلانی و وحیانی را علم محسوب نمی‌کند.

وقتی رویکرد جهان متجدد به جوامعی که دانش علمی را به دانش تجربی منحصر و محدود نمی‌بینند، سرایت می‌کند، ارتباط دوسویه دانش عمومی و دانش علمی قطع می‌شود.

ما دانشی (دانش بومی (اسلامی - ایرانی)) می‌خواهیم که: هم‌سو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعه ما باشد، هم‌چنین دغدغه کشف واقعیت و تشخیص درست و غلط داشته باشد.

- ۷۹) ۴ نمودار داده‌شده مربوط به دیدگاه سوم است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) درست - نادرست (دیدگاه اول)

۲) نادرست - درست (دیدگاه سوم)

۳) نادرست - نادرست (دیدگاه دوم)

۴) درست - درست (دیدگاه سوم)

۸۰) ۳ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) تفاوت دانش علمی با دانش عمومی در روش آن‌ها است.

۲) دانش عمومی، دانش حاصل از زندگی افراد است که از راه جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری به دست می‌آید.

۴) دانش علمی، تنها از راه حس و تجربه و به صورت نظام‌مند به دست می‌آید.

۹۹ ۲ بررسی گزینه‌ها:

- (۱) درست (دیدگاه دوم) - نادرست (دیدگاه دوم)
 (۲) نادرست (دیدگاه اول) - درست (دیدگاه سوم)
 (۳) نادرست (دیدگاه اول) - نادرست (دیدگاه دوم)
 (۴) درست (دیدگاه دوم) - نادرست (دیدگاه اول)

۱۰۰ ۱ از نگاه قرآن، جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست.

روان‌شناسی

۱۰۱ ۴ عبارت اول توصیف است، زیرا ویژگی افراد بالاراده را بیان کرده است. (بیان چستی)

عبارت دوم تبیین است، زیرا علت پدیده را شرح داده است. (بیان چرایی)
 عبارت سوم پیش‌بینی است، زیرا آینده و عواقب فرد را پیش‌بینی نموده است.

۱۰۲ ۴ در صورت تأیید فرضیه، تبدیل به اصل یا قانون می‌شود. فرضیه یک بیان علمی (پاسخ اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسائل علمی) است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مسئله است، زیرا جمله‌ای پرسشی است.

(۲ و ۳) کلماتی مانند «ممکن» و «احتمال» در فرضیه به کار نمی‌روند.

۱۰۳ ۲ بررسی عبارت‌ها:

- تعریف عملیاتی است که افسردگی را قابل اندازه‌گیری می‌کند.

- دارای سه متغیر قابل اندازه‌گیری است؛ یعنی پیشرفت تحصیلی، نگرش مثبت تحصیلی و یادگیری مستقل.

- روان‌شناسی کم‌تر از سایر علوم دارای یافته‌های قابل تکرار است، زیرا جزء علوم انسانی است و با محدودیت روبه‌رو است.

۱۰۴ ۳ هر سه گزینه (۱)، (۲) و (۴) شناخت هستند زیرا قابل مشاهده مستقیم نیستند، اما گزینه (۳) رفتار است زیرا اشک ریختن قابل مشاهده است.

۱۰۵ ۱ جریان رسیدن به هدف ← فرآیند

در جست‌وجوی چیزی بودن باعث می‌شود تا روش علمی، هدفمند باشد. روشن‌سازی موقعیت نامعین (ابهام‌زدایی) همانند نور در شب تاریک است.

۱۰۶ ۴ خرید عروسک براساس سبزه و بزرگی آن ← پردازش ادراکی

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) محتوا ← مفهومی (۲) شکل ظاهری ← ادراکی

(۳) قدرت موتور (کیفیت) ← مفهومی

۱۰۷ ۳ شناخت پایه: توجه، ادراک، حافظه

شناخت عالی: استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری

۱۰۸ ۴ ارائه راهکار برای کاهش و کنترل اسکیزوفرنی، بیانگر

چهارمین هدف روان‌شناسی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) توصیف (۲) پیش‌بینی

(۳) تبیین

۱۰۹ ۳ به فرآیند تفسیر، تعبیر و معنا بخشی به محرک‌های انتخابی (در

این‌جا صدای بلند) ادراک گفته می‌شود، یعنی صدایی که از خیابان به گوش می‌رسد را بلند تعبیر کرده‌ایم.

۱۱۰ ۳ چنین تحقیقاتی از نظر اخلاقی، قابلیت تکرارپذیری ندارند و

از این نظر با محدودیت مواجه هستند.

۹۱ ۳ آیا جهان هستی به همین جهان مادی محدود می‌شود؟ ←

هستی‌شناسانه

آیا تنها راه شناخت، حس و تجربه است؟ ← معرفت‌شناسانه

آیا انسان موجودی مختار و فعال است یا مجبور و منفعل؟ ← انسان‌شناسانه

۹۲ ۲ بررسی عبارت‌ها: نادرست:

(ب) هر فرهنگی در عمیق‌ترین لایه‌های خود (نه سطحی‌ترین لایه‌ها)، به بنیادی‌ترین پرسش‌های بشر پاسخ می‌دهد.

(ج) پاسخ‌های متفاوت به پرسش‌های اساسی، جهان‌های فرهنگی متفاوتی را پدید می‌آورد.

(ه) هویت جهان اجتماعی از عقاید و ارزش‌ها بیشتر از نمادها و هنجارها تأثیر می‌گیرد.

۹۳ ۴ بررسی گزینه‌ها:

(۱) درست - نادرست (ابعاد اخلاقی و روانی انسان‌ها به بخش فردی این جهان تعلق دارد).

(۲) درست - نادرست (بخش اجتماعی این جهان، هویت فرهنگی دارد).

(۳) درست - نادرست (بعد ذهنی انسان‌ها به بخش فردی این جهان تعلق دارد).

(۴) درست - درست

۹۴ ۱ بخش اجتماعی جهان انسانی را جهان فرهنگی می‌نامند.

هنگامی که فردی اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند، به جهان فرهنگی وارد می‌شود.

بین دو بخش ذهنی و فرهنگی جهان انسانی، تناسب و هماهنگی وجود دارد.

۹۵ ۴ بررسی عبارت‌ها: نادرست:

(الف) وقتی فردی به دیگری مهر می‌ورزد، از جهان فردی به جهان فرهنگی وارد می‌شود.

(د) وقتی فردی درباره موضوعی خاص می‌اندیشد، در محدوده فردی و ذهنی خود قرار دارد.

۹۶ ۱ بررسی گزینه‌ها:

(۱) درست - درست

(۲) درست - نادرست (جهان طبیعت بخشی از جهان تکوینی است).

(۳) نادرست (طبیعت را در مقابل جهان انسانی قرار می‌دهند). - درست

(۴) نادرست (مستقل از خواست و اراده انسان است). - درست

۹۷ ۳ قرآن کریم، باورها و اعمالی را که نمی‌گذارند انسان حقیقت

خویش و جهان هستی را درک کند، «اغلال و سلاسل» می‌نامد.

اگر انسان از خود و جهان هستی، شناخت درستی نداشته باشد، از تعامل صحیح با جهان هستی باز می‌ماند و نمی‌تواند استعدادهايش را پروراند و شکوفا کند.

از منظر قرآن، هرگاه انسان، اخلاق الهی داشته باشد و جامعه نیز از فرهنگ توحیدی برخوردار باشد، جهان تکوینی درهای برکات خود را به روی آن‌ها می‌گشاید.

۹۸ ۴ نمودار داده‌شده مربوط به دیدگاه اول است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) نادرست - درست (دیدگاه اول)

(۲) درست - نادرست (دیدگاه دوم)

(۳) نادرست - نادرست (دیدگاه دوم)

(۴) درست - درست (دیدگاه اول)

۱۱۸ | ۱ بررسی سایر گزینه‌ها،

- (۲) إن ... أحدٌ (مَنْ)، عدوان (← العدوان)، خُسران (← الخُسران)
 (۳) عدوًّا (← مانند گزینه (۲))، خاسراً (← الخسران)
 (۴) إذا (مانند گزینه (۲))، خاسراً (مانند گزینه (۳)).

۱۱۹ | ۲ ترجمه عبارت سؤال: «سخن مانند داروست، اندکش سود

می‌رساند و زیادش کشنده است.»

گزینه‌های (۱) و (۳) هم به نوعی به مفهوم عبارت سؤال اشاره دارند، اما گزینه (۲) مناسب‌ترین مفهوم را بیان کرده است.

گزینه (۴) به این موضوع اشاره می‌کند که در میان حرف زدن در خصوص موضوعی ممکن است، حرف‌های دیگری پیش بیاید.

■ متن زیر را با دقت بخوان سپس متناسب با آن به سؤالات زیر پاسخ بده (۱۲۴ - ۱۲۰):

هر کس باید اقدام به تهیه لیستی از ویژگی‌هایی که دوست دارد کند و براساس آن‌ها دوستانی را برای خود برگزیند. چرا که دوست بیش از آن چه تصور می‌شود بر انسان تأثیر می‌گذارد و گفته می‌شود که انسان شبیه پنج نفری می‌شود که همیشه با آن‌ها هم‌نشینی می‌کند.
 پس بهتر است که دوستانی را انتخاب کنیم که در حالت بحرانی ما را رها نمی‌کنند و در مشکلات با آن‌ها مشورت می‌کنیم و با شادی ما خوشحال می‌شوند و اما امان از دوست بد؛ چرا که او در بهترین حالت می‌خواهد که به ما سود می‌رساند اما زیان می‌رساند و دور را به ما نزدیک می‌نمایاند و نزدیک را دور.

۱۲۰ | ۲ ترجمه عبارت سؤال: «انسان تأثیر می‌پذیرد از کسی که

.....؛» گزینه صحیح را مشخص کن:

ترجمه گزینه‌ها:

- (۱) ترجمه: می‌خواهد که به او سود برساند اما زیان می‌رساند. (×)
 (۲) ترجمه: با او مشورت و هم‌نشینی می‌کند. (✓)
 (۳) ترجمه: او را در سختی‌ها رها می‌کند. (×)
 (۴) ترجمه: دور را بر او نزدیک می‌نمایاند. (×)

۱۲۱ | ۴ ترجمه عبارت سؤال: «عاقل کسی است که .....

ترجمه گزینه‌ها:

(۱) ترجمه: برای فرار از تنهایی، یک دوست بد انتخاب می‌کند (×)
 (۲) ترجمه: بدون دوست می‌باشد چرا که انتخاب دوست مناسب بسیار دشوار است! (×)
 (۳) ترجمه: ویژگی‌های کسی را که می‌خواهد با او هم‌نشینی کند، نمی‌داند! (×)
 (۴) ترجمه: دوستی را برمی‌گزیند و به او دانش و اخلاق و ایمان بیفزاید! (✓)

۱۲۲ | ۴ ترجمه گزینه‌ها،

(۱) ترجمه: یک دشمن دانا بهتر از یک دوست نادان است. (×)
 (۲) ترجمه: انسان به وسیله دوستانش شناخته می‌شود. (×)
 (۳) ترجمه: دوست واقعی کسی است که با او گریه می‌کنیم و می‌خندیم. (×)
 (۴) ترجمه: هزار دوست بگیر او هزار تا هم کم است. (✓)

■ گزینه نادرست را در اعراب و تحلیل صرفی مشخص کن (۱۲۳ و ۱۲۴):

۱۲۳ | ۳ میني ← معرب

۱۲۴ | ۱ مفعول ← خبر «یصبحون»

زبان عربی (اختصاصی)

■ مناسب‌ترین گزینه را در جواب برای ترجمه یا تعریب یا مفهوم مشخص کن (۱۱۹ - ۱۱۱):

۱۱۱ | ۲ ترجمه کلمات مهم: لِمَ: چرا، برای چه / تَقُولُونَ: می‌گویید / لا

تَفْعَلُونَ: انجام نمی‌دهید

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) نگویید (← چرا می‌گویید؟ «تَقُولُونَ» مضارع است).
 (۲) نباید بگویید (← مانند گزینه (۱))
 (۴) انجام می‌دهید (← انجام نمی‌دهید؛ «لا تَفْعَلُونَ» مضارع منفي است).

۱۱۲ | ۴ ترجمه کلمات مهم: لِحَدِيقَتِنَا: باغ ما دارد / ذَات: دارای /

نَصْرَة: تر و تازه / أَنْعَم: نعمت‌ها «مفرد: نِعْمَة»

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) در باغ ما (← باغ ما دارد)، زیبا و تازه (← تر و تازه)، نعمت (← نعمت‌ها؛ «أنعم» جمع است).
 (۲) شاخه‌هایش ..... اند (دارای شاخه‌هایی ... است)، در حالی که (← وقتی که)
 (۳) شاخه‌های آن ..... است (← مانند گزینه (۲))، زیبا و تازه (← مانند گزینه (۱))، شکرگزار هستم (← شکرگزاری می‌کنم)، نعمت (← مانند گزینه (۱)).

۱۱۳ | ۱ ترجمه کلمات مهم: قَلِيلٌ: باید بداند / أَمَّا: فقط، تنها / مِن: از

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۲) بداند (← باید بداند)، قطعاً (← فقط، تنها)
 (۳) «أَمَّا» ترجمه نشده، یک پدر و مادر دارند (← از یک مادر و پدرند)
 (۴) افتخار کرد (← افتخار می‌کند)، باید می‌دانست (← باید بداند)

۱۱۴ | ۲ ترجمه کلمات مهم: فَوْزُوا بِـ: به دست بیاورید/ بَدَلًا:

جایگزینی / المَوْتَى: مردگان / هُمُ الْأَحْيَاءُ: همان زندگان‌اند

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) با ... رستگار گردید (← به دست بیاورید)، «هُم» ترجمه نشده است.
 (۲) به وسیله ... رستگار شوید (← مانند گزینه (۱))، به دنبال ... نباشید (← نخواهید)، «هُم» (← مانند گزینه (۱))، زنده (← زندگان)
 (۴) بجوید (← به دست آورید)، جایگزین آن را (← جایگزینی برای آن)، مرده (← مردگان)

۱۱۵ | ۱ ترجمه کلمات مهم: مَن ذَا الَّذِي: این چه کسی است که /

خَلَقَ: آفرید، آفریده است

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) خالق ... می‌باشد (← خلق کرده است)، «أَن» اضافی است.
 (۲) او کسی است که (← این چه کسی است که)، آن‌ها (← آسمان‌ها)
 (۴) اوست کسی که (← مانند گزینه (۳))، آن‌ها (← مانند گزینه (۲))

۱۱۶ | ۳ آگاه نیست ← نمی‌بیند

۱۱۷ | ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) خشکسالی ← غبار آلودگی‌اش
 (۲) یک ربع به پنج ← پنج و ربع
 (۳) این دو دختر ← این‌ها دخترانی (دو دختر) هستند که، یکی از همسایگان‌شان ← همسایه‌شان

Telegram: @konkur_in

۱۳۲ ۱ دقت کنید که دوران فتحعلی شاه قاجار به دوران شروع جنگ‌های ایران و روسیه و آغاز تحولات درونی با تکیه بر دستاوردهای اروپایی معروف است. اتفاقاً در نتیجه این جنگ‌ها، نخبگان ایرانی در جست‌وجوی درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعه ایران برآمدند. در نتیجه چنین کنجکاوی‌هایی بود که ذیل برنامه‌های اصلاحی عباس‌میرزا (ولیعهد فتحعلی شاه) ترجمه آثار اروپایی به تدریج آغاز شد و سپس در زمان ناصرالدین شاه با تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی گسترش یافت.

بررسی عبارتهای نادرست:

ب و د) مربوط به دوره ناصرالدین شاه است. در زمان ناصرالدین شاه، ترجمه آثار اروپایی با تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعه دولتی و دارالترجمه همایونی گسترش یافت. محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه از مورخان مشهور عصر قاجار، یکی از چهره‌های برجسته فرهنگی این دوره بود که به ریاست دارالترجمه همایونی برگزیده شد.

۱۳۳ ۲ با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان، کتیبه‌های بیستون و طاق بستان رمزگشایی شد و اطلاعات جدیدی درباره تاریخ ایران به دست آمد. گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران، منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری فراهم آورد.

بررسی عبارتهای نادرست:

ب) جنگ‌های ایران و روسیه سبب جلب توجه زمامداران و نخبگان ایرانی به بررسی عقب‌ماندگی‌های ایران در برخی زمینه‌ها گردید.

ج) دقت کنید که انتشار روزنامه وقایع اتفاقیه و دولت‌علیه ایران، با هدف رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعه فکری و فرهنگی جامعه توسط امیرکبیر انجام شد.

۱۳۴ ۴ بهتر است کامل به اصل ماجرا بپردازیم تا دستتان بیاید که ماجرا از چه قرار بوده است:

در عصر قاجار برخی از تاریخ‌نگاران سنتی، در عین پایبندی به ساختار کلی تاریخ‌نویسی سنتی، بعضی از ویژگی‌های این نوع از تاریخ‌نگاری را نقد کردند. یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی، خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان فتحعلی شاه و نویسنده تاریخ ذوالقرنین است. او به حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد؛ چنان‌که در این‌باره نوشته است: «تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند ... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند ... البته او خود همه جا پایبند به این نظر نبوده است». میرزا محمدجعفر خورموجی، از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب حقایق‌الایخبار ناصری که از منتقدان تملق‌گویی بوده، نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است. محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه نیز اگرچه تاریخ‌نویسی درباری بود، گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد. او در یکی از آثارش به نام صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند.

پس می‌بینید که وجه اشتراک هر سه، انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی است.

۱۳۵ ۳ میرزا فتحعلی آخوندزاده یکی از متفکران دوره قاجار، با این‌که مورخ نبود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد. وی در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.

توجه: صدرالتواریخ اثر اعتمادالسلطنه است که در آن امیرکبیر ستایش شده است.

گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۱۳۰ - ۱۲۵):

۱۲۵ ۳ «مَوْضِع» (اسم مفعول) و «التَّعَاوُف» (مصدر باب «تَفَاعُل») صحیح‌اند.

۱۲۶ ۱ «تَسْمَعُ» می‌شود» مربوط به «هُوَ» است ← «أَنْتَ تَسْمَعُ» تو می‌شنوی (← مفرد مذکر مخاطب)

۱۲۷ ۲ ترجمه عبارت سؤال: «..... به چیزی که گفته است و نگاه نکن به کسی که گفته است»، «لَا تَنْظُرُ» فعل نهی از صیغه مفرد مذکر مخاطب است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) «أَنْظُرُ» نگاه می‌کنم، فعل مضارع از صیغه متکلم وحده است و از نظر صیغه با عبارت جور در نمی‌آید.

۲) «أَنْظُرُ» نگاه کن»، فعل امر از صیغه مفرد مذکر مخاطب است و از نظر معنا و صیغه مناسب جای خالی می‌باشد.

۳) «لَا تَنْظُرُ» نگاه نمی‌کنی، فعل مضارع منفی از صیغه مفرد مذکر مخاطب است، اما با معنای عبارت جور در نمی‌آید.

۴) «أَنْظُرِي» نگاه کن»، فعل مضارع از صیغه مفرد مؤنث مخاطب است و از نظر صیغه مناسب جای خالی نیست.

۱۲۸ ۲ «السَّيَانُ» فراموشی» مفرد و «التَّمَارِينُ» جمع مکتسر است. در سایر گزینه‌ها به ترتیب «الأَخْتَانُ» دو خواهر، «الْقَلَّاحَانُ» دو کشاورز، «السَّائِحِينَ» دو جهانگرد» مثنی هستند.

۱۲۹ ۴ «هَوَاءٌ» اسم اشاره جمع برای مذکر و مؤنث است.

بررسی گزینه‌ها:

۱) «مجاهدون» چون صفت شده و «نساء: زنان» جمع مؤنث است، پس «نساء مجاهدات» صحیح می‌باشد.

۲) «رِجَالُ مجاهدات» مطابقت از نظر جنس ندارد.

۳) «صُورُ» تصاویر» جمع غیر انسان است. برای جمع غیر انسان از اسم اشیا به مفرد مؤنث (هذه / تلك) استفاده می‌کنیم.

۴) «نساءُ المجاهدین» زنان رزمندگان» ترکیب اضافی و کاملاً صحیح است.

۱۳۰ ۴ «مُعَامَلَةٌ» بر وزن «مُعَامَلَةٌ» و حروف اصلی‌اش «ع م ل» است. (ترتیب صحیح حروف اصلی)

تاریخ

۱۳۱ ۲ منظور از قرن سیزدهم همان دوران رنسانسی است که تا قرن هفدهم میلادی تداوم یافت و باعث شد تا اصلاحاتی و تحولاتی در تاریخ‌نگاری به وجود آید. از طرف دیگر حواستان باشد که درباره تاریخ‌نگاری سنتی هم در درس اول پایه دوازدهم مطلب آمده و هم در درس اول پایه دهم. در همین دوره، تاریخ‌نگاران بیشتر به ثبت وقایع شاهان و امور آنها همت داشتند و آثار خود را غالباً با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند و در این میان گاه با زبان تملق و مدح شاهان سخن گفته‌اند و بیش از آن‌که مورخ حقیقت باشند، کاتب دربار بودند. سبک نگارش نیز در بسیاری موارد، سخت است و تحلیل و تفسیر، کم‌تر در این آثار به چشم می‌خورد. بعضی از مورخان درباری به اسناد و مدارک دولتی دسترسی داشتند و می‌توانستند از آنها برای ثبت و نگارش رویدادها استفاده کنند.

۱۳۶ ۴

در دوره معاصر به تدریج شرایط و بستر مناسبی برای ظهور تاریخ‌نگاری جدید در ایران فراهم آمد. در تاریخ‌نگاری جدید، روش و شیوه کار تاریخ‌نویسان و پژوهشگران بر اصول زیر استوار است:

- ۱- ارزیابی رویدادهای تاریخی با استفاده از روش تحقیق علمی
- ۲- بهره‌برداری از منابع و اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آن‌ها
- ۳- استفاده از زبان ساده و به دور از تکلف برای بیان یافته‌های علمی
- ۴- استفاده از نتایج تحقیقات علوم چون باستان‌شناسی، زبان‌شناسی و ...

حالا اگر بی‌بهره، امروزه می‌خواهست کتابش را بنویسد، قطعاً از روش‌های بالا بهره می‌برد. دقت کنید «الف» و «ج» مربوط به تاریخ‌نویسی سنتی و اتفاقاً از ویژگی‌های کتاب تاریخ بی‌بهری است.

۱۳۷ ۱

انقلاب مشروطه تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و به ویژه نقش مردم جلب کرد. این بینش در کتاب «تاریخ بیداری ایرانیان» نوشته میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی پدیدار شده است. نویسنده این کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است.

۱۳۸ ۱

در دوره معاصر و به ویژه عصر قاجار، مورخان ایرانی با دو رویکرد سنتی و جدید، کتاب‌های متعددی در موضوع تاریخ نوشته‌اند. علاوه بر این، در دوره قاجار، چند تن از اروپاییان که اغلب مدتی را در ایران به سر برده بودند، کتاب‌هایی درباره تاریخ ایران نوشتند که جزء منابع آن دوره به شمار می‌روند. در نظر داشته باشید که تاریخ‌های عمومی از قرن سوم آغاز و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافتند.

۱۳۹ ۲

عمده‌ترین منابع مهم پژوهش دوره معاصر تاریخ ایران: انواع کتاب‌ها (تاریخی، ادبی، خاطرات، سفرنامه‌ها، زندگی‌نامه‌ها ((تراجم)) و ... - نشریات (روزنامه‌ها و مجلات) - اسناد و منابع آرشیوی - بناها، وسایل و ابزارها.

۱۴۰ ۲

سفرنامه‌ها اطلاعات مفیدی از زندگانی اجتماعی مردم ایران ارائه می‌کنند که در دیگر منابع کم‌تر دیده می‌شوند. بسیاری از جهان‌گردان گنجینه‌ای از اطلاعات ارزشمند درباره تاریخ اجتماعی و فرهنگی و جغرافیای تاریخی سرزمین‌هایی را که دیده‌اند از جمله ایران به صورت سفرنامه ارائه داده‌اند. برای همین است که می‌گوییم می‌توان این آثار را هم نقد راوی و هم نقد روایت کرد، چون در این آثار مؤلف هر آن‌چه را که دیده، نوشته و به برخی از رویدادها فاصله زمانی و مکانی کمی دارد. از طرف دیگر این نکته نیز حائز اهمیت است که سفرنامه‌نویسی در دوره قاجار به دلیل توجه رجال سیاسی و ... به آن و نوشتنش، رواج و رونق بسیاری یافت.

۱۴۱ ۳

بررسی عبارت‌ها:

- الف) برخی پژوهشگران معتقدند که رواج و رونق ادبیات و فلسفه، تأثیر مهمی بر شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است.
- ب) پس از اختراع خط در حدود ۵ هزار سال پیش (علت)، به تدریج توجه انسان به ثبت و نگارش رویدادهای عصر خویش جلب شد (معلول).
- ج) تاریخ‌نگاری در مفهوم کامل آن، از قرن پنجم پیش از میلاد در یونان باستان و با ظهور هرودت آغاز شد.
- د) در دوران اسلامی، تاریخ‌نگاری در میان مسلمانان رواج و گسترش چشمگیر یافت و کتاب‌های تاریخی ارزشمندی توسط مورخان مسلمان نوشته شد. شمار زیادی از این مورخان، ایرانی بودند.

۱۴۲ ۲

بررسی گرایش سیاسی، دینی و اجتماعی نویسنده منابع تاریخی مربوط به مرحله (۳) (شناسایی منابع) پژوهش تاریخی و پیگیری شواهد و مدارکی که به کمک آن‌ها بتوان گذشته را به گونه‌ای تفسیر و بازسازی کرد، مربوط به مرحله (۵) (تحلیل و تفسیر اطلاعات) است. در حد فاصل این دو گام، در مرحله (۴) (گردآوری و تنظیم اطلاعات)، اطلاعات مربوط به موضوع تحقیق را از منابع و اسناد تاریخی استخراج و سپس تنظیم و دسته‌بندی می‌کنند.

۱۴۳ ۴

برخی از فایده‌ها و کارکردهای علم تاریخ:

- ۱- منبع شناخت و تفکر: مطالعه سرگذشت انسان‌ها و جوامع گذشته، منبع و گنجینه ارزشمندی برای پرورش قوه شناخت و تفکر است. جست‌وجوی شواهد و مدارک تاریخی و تحلیل و تفسیر علت‌ها، آثار و نتایج رویدادها، قوه درک و مهارت اندیشه‌ورزی را افزایش می‌دهد. بسیاری از آیات قرآن، انسان را به مطالعه سرگذشت اقوام گذشته دعوت کرده، تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند. به گفته شهید استاد مطهری «از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس [قوانین] صورت می‌گیرد و عزت‌ها، ذلت‌ها، موفقیت‌ها و شکست‌ها، خوشبختی‌ها و بدبختی‌های تاریخی، حساب‌هایی دقیق و منظم دارد و با شناختن آن حساب‌ها و قانون‌ها می‌توان تاریخ حاضر را تحت فرمان درآورد و به سود سعادت خود و مردم از آن بهره‌گیری کرد.» (مجموعه آثار، جلد ۲، ص ۷۰)
- «فَأَقْصُصْ الْقِصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ»: «قصه گذشتگان با ایشان بگوی! باشد که تفکر کنند.»

۲- بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده: دامنه شناخت و آگاهی تاریخی فقط به گذشته محدود نمی‌شود، بلکه به درک زمان حال و ترسیم مسیر آینده نیز کمک می‌کند؛ زیرا رویدادهای تاریخی اگرچه در زمان معینی در گذشته به وقوع پیوسته‌اند، اما آثار و پیامدهای این رویدادها، گذشته، حال و آینده را به یک‌دیگر پیوند می‌دهد؛ برای مثال، نتایج و تأثیرات برخی حوادث عظیم تاریخی مانند تأسیس سلسله بزرگ هخامنشیان، جنگ‌های صلیبی، نهضت رنسانس، کشفیات جغرافیایی و انقلاب‌های بزرگ معاصر، فقط به زمان وقوع این حوادث محدود نبوده، بلکه دوران پس از آن حوادث را نیز به طرز چشمگیری متأثر کرده است. همین تحولی که پیامبران الهی یا شخصیت‌های مهم تاریخی هم‌چون افلاطون، ارسطو، کورش، ابن‌سینا، شاه اسماعیل صفوی، ناپلئون، امیرکبیر و امام خمینی (ره) ایجاد کردند، نه تنها جوامع عصر خویش، بلکه نسل‌های بعدی بشر را نیز تا به امروز تحت تأثیر قرار می‌دهد و بر آیندگان نیز تأثیرگذار خواهد بود. مطالعه تاریخ به ما کمک می‌کند تا بفهمیم که فرهنگ‌ها و جوامع بشری چگونه و تحت تأثیر چه عوامل و شرایطی به وجود آمده، پیشرفت کرده و به وضعیت امروزی رسیده‌اند. بدین‌گونه، علم تاریخ می‌تواند ما را در ارزیابی و شناخت درست اوضاع و شرایط کنونی جامعه خویش و سایر جوامع و نیز ترسیم افق آینده کمک کند.

۳- تقویت حس میهن‌دوستی و هویت ملی: مردمانی که برای نسل‌های متوالی، سرگذشت مشترکی داشته و سالیان طولانی در شادی‌ها و تلخکامی‌ها و موفقیت‌ها و شکست‌های هم شریک بوده‌اند، به طور طبیعی به سرزمین و گذشته خود، علاقه و دلبستگی دارند. از این‌رو، آگاهی افراد جامعه از گذشته مشترکشان، باعث خودآگاهی و یگانگی بیشتر آنان می‌شود.

۱۴۴ ۱

الف) مردمان بین‌النهرین (میان‌رودان) و مصریان باستان، در تنظیم و تدوین گاه‌شماری پیشگام بودند. در بین‌النهرین و به خصوص در میان بابلی‌ها، گاه‌شماری «خورشیدی - قمری» رایج بود. در این گاه‌شماری، سال به ۱۲ ماه قمری ۳۰ یا ۲۹ روزه تقسیم می‌شد. از آن‌جا که سال قمری ۳۵۴ شبانه‌روز و سال خورشیدی ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز است، برای رفع این اختلاف، هر سه سال، یک ماه به سال می‌افزودند.

۳- استخراج و تنظیم اطلاعات: در این مرحله، باستان‌شناسان آثار یا بناهای باستانی کشف‌شده را به لحاظ قدمت، مواد و مصالح به کار رفته در آن‌ها و نیز کاربردهایشان، بررسی می‌کنند، علاوه بر این، باستان‌شناسان با مقایسه آثار و بناهای باستانی در زمان‌های مختلف، می‌کوشند سیر پیشرفت‌های فنی، هنری و فرهنگی گذشتگان را درک کنند. آنان هم‌چنین از طریق مقایسه آثار و بناهای باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون، روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یک‌دیگر را توضیح می‌دهند.

۱۴۸ ۲ باستان‌شناسی و علم تاریخ، ارتباط تنگاتنگی دارند. از یک

سو، باستان‌شناسان از نوشته‌های مورخان برای شناسایی، کشف و مطالعه آثار و مکان‌های باستانی بهره می‌برند و از سوی دیگر، نتایج کاوش‌های باستان‌شناسان، منبع ارزشمندی برای تحقیقات مورخان به شمار می‌رود. مطالعه و شناخت دوران بسیار طولانی پیش از تاریخ، عمدتاً متکی به کاوش‌های باستان‌شناسی است. از این‌رو، بیشتر اطلاعاتی که تاکنون درباره زندگی انسان و جوامع دوران پیش از تاریخ به دست آمده، حاصل تحقیقات علمی باستان‌شناسان است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) روش «پتاسیم - آرگون» از روش‌های علمی پیشرفته‌ای است که برای تاریخ‌گذاری و تعیین سن آثار باستانی به کار گرفته می‌شود.

۳) به طور کلی، باستان‌شناسی علاوه بر آن‌که بخش عمده‌ای از میراث فرهنگی بشر را کشف و معرفی کرده است، نقش مهم‌تری در مرمت و نگهداری این میراث گرانبها دارد.

۴) بسیاری از آثار باستانی گرانبهای ایران، زینت‌بخش موزه‌های متعددی در کشورهای مختلف جهان به خصوص موزه‌های لوور در پاریس، بریتانیا در لندن، آرمتاژ در سن پترزبورگ روسیه و متروپولیتن در نیویورک هستند.

۱۴۹ ۱ مکان، رکن مهم دیگر در مطالعه تاریخ است. به طور کلی همه

وقایع و تحولات تاریخی در بستر مکان و محیط رخ می‌دهند. عوامل جغرافیایی مانند آب و خاک، پستی‌ها و بلندی‌ها، آب و هوا، موقعیت سرزمینی و ارتباطی و دسترسی به دریاها و آب‌های آزاد، تأثیر مهمی بر زندگی مردمان نواحی مختلف دارند.

نقش و تأثیر پدیده‌های طبیعی و اقلیمی (آب و هوا) در شکل دادن به رویدادها و تحولات تاریخی، از دیرباز مورد توجه مورخان بوده است. برای مثال هرودت مورخ مشهور یونانی، به منظور نگارش کتاب تاریخ خود، به مصر، فینیقیه و جاهای دیگر سفر، و شرایط طبیعی و اقلیمی آن سرزمین‌ها را بررسی کرده است.

۱۵۰ ۲ منبع شناخت و تفکر: مطالعه سرگذشت انسان‌ها و جوامع

گذشته، منبع و گنجینه ارزشمندی برای پرورش قوه شناخت و تفکر است. جست‌وجوی شواهد و مدارک تاریخی و تحلیل و تفسیر علت‌ها، آثار و

نتایج رویدادها، قوه درک و مهارت اندیشه‌ورزی را افزایش می‌دهد.

بسیاری از آیات قرآن، انسان را به مطالعه سرگذشت اقوام گذشته دعوت کرده، تاریخ را منبع معتبر کسب شناخت و تفکر معرفی می‌کند.

به گفته شهید استاد مطهری «از نظر قرآن، تاریخ بشر و تحولات آن، بر طبق یک سلسله سنن و نوامیس [قوانین] صورت می‌گیرد و عزت‌ها، ذلت‌ها، موفقیت‌ها و شکست‌ها، خوشبختی‌ها و بدبختی‌های تاریخی، حساب‌هایی

دقیق و منظم دارد و با شناختن آن حساب‌ها و قانون‌ها می‌توان تاریخ حاضر را تحت فرمان درآورد و به سود سعادت خود و مردم از آن بهره‌گیری کرد».

(مجموعه آثار، جلد ۲، ص ۷۰)

«فَأَقْصَى الْقَصَصِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ» (اعراف ۱۷۶). «قصه گذشتگان با ایشان بگوی! باشد که تفکر کنند».

ب) مبدأ گاه‌شماری اوستایی، به تخت نشستن هر پادشاه بود. ج) گاه‌شماری هجری قمری که تقویم رایج بیشتر کشورهای اسلامی به شمار می‌رود، بر پایه گردش ماه به دور زمین تنظیم شده است و مبدأ آن، اول محرم سالی است که پیامبر اسلام (ص) از مکه به مدینه هجرت کرد.

د) مصریان نیز گاه‌شماری خورشیدی دقیق و منظمی داشتند. آنان سال را ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز محاسبه می‌کردند. در گاه‌شماری مصری، سال به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌شد و پنج روز اضافی، به آخر ماه دوازدهم افزوده می‌شد. هم‌چنین برای محاسبه یک‌چهارم شبانه‌روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند و به قولی «کیسه» می‌گرفتند.

۱۴۵ ۳ محتوای سنگ‌نوشته‌های بیستون و تخت جمشید نشان

می‌دهند که گاه‌شماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است، اما ماه‌ها براساس فرهنگ و آیین ایرانی نام‌گذاری شده بودند. در دوره اشکانیان، گاه‌شماری‌های بابلی، سلوکی و اوستایی متداول بود.

در دوره ساسانیان، گاه‌شماری اوستایی، که گاه‌شماری دینی زرتشتیان (زردشتیان) محسوب می‌شد، در ایران رایج شد. در این گاه‌شماری، سال به ۱۲ ماه خورشیدی ۳۰ روزه تقسیم می‌شد. سپس پنج روز اضافی را به نام «اندرگاه» (پنجه) به آخر ماه دوازدهم می‌افزودند. مبدأ گاه‌شماری اوستایی به تخت نشستن هر پادشاه بود. از آن‌جا که در این گاه‌شماری، سال را ۳۶۵ شبانه‌روز می‌گرفتند، در هر ۴ سال یک شبانه‌روز و در هر ۱۲۰ سال ۳۰ شبانه‌روز از سال حقیقی عقب می‌افتاد. برای رفع این مشکل، بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می‌کردند. در گاه‌شماری اوستایی ماه‌ها و روزهای هر ماه با اسامی ایزدان و فرشتگان نام‌گذاری شده بود.

۱۴۶ ۲ رومیان در آغاز، گاه‌شماری دقیقی نداشتند؛ به همین دلیل در

سال ۴۶۶ ق.م. امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه‌شماری رومی براساس گاه‌شماری مصری اصلاح شود. حدود دو قرن پس از آن‌که امپراتوری روم دین مسیحیت را رسمیت بخشید، در سال ۵۲۵ م. تولد حضرت مسیح (ع) به عنوان مبدأ گاه‌شماری رومیان (مسیحیان) تعیین شد. حدود ۱۰۰۰ سال بعد، پاپ گرگور سیزدهم، به کمک منجمان، بار دیگر گاه‌شماری مسیحیان را اصلاح کرد. گاه‌شماری مسیحی، امروزه به نام گاه‌شماری میلادی شناخته می‌شود.

۱۴۷ ۴ مراحل کار باستان‌شناسان:

به طور کلی مراحل کار باستان‌شناسان عبارت است از: شناسایی و کشف، حفاری و استخراج و تنظیم اطلاعات.

۱- شناسایی و کشف: نخستین گام باستان‌شناسان، شناسایی و کشف مکان‌ها و محوطه‌های باستانی و تاریخی است. البته برخی از آثار و بناهای تاریخی، مانند تخت جمشید و طاق بستان، بر سطح زمین قرار دارند و به آسانی قابل شناسایی هستند، اما بخش زیادی از آثار باستانی زیر خاک و یا در اعماق دریاها و رودخانه‌ها قرار گرفته‌اند. باستان‌شناسان برای کشف آثار باستانی و تاریخی، علاوه بر رجوع به کتاب‌های تاریخی، سفرنامه‌ها و ... از ابزارها و فناوری‌های جدید و پیشرفته‌ای مانند پهپادها، رادارها، عکس‌های هوایی، تصاویر ماهواره‌ای، روش‌های الکترومغناطیسی و سامانه اطلاعات جغرافیایی، که قابلیت زیادی در نقشه‌برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه‌ها و آثار باستانی دارند، استفاده می‌کنند.

۲- حفاری: گام دوم فعالیت باستان‌شناسی، حفاری برای بیرون آوردن و نمایان کردن آثاری است که در دل خاک قرار گرفته‌اند. حفاری، یکی از مراحل حساس کار باستان‌شناسان و نیازمند دانش، تجربه و دقت فراوان است، چرا که ممکن است با کوچک‌ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی در حال کاوش وارد شود. باستان‌شناسان اگر در حفاری و خاک‌برداری، به بنای تاریخی برخورد کنند، نخست نقشه آن بنا را مشخص می‌کنند. آنان هم‌چنین اگر به شیئی برخورد کنند، نخست در همان وضعیت از آن عکس‌برداری و تمامی مشخصاتش را به طور دقیق ثبت می‌کنند. سپس آن را از خاک بیرون آورده و مراحل بعدی تحقیقات، در کارگاه‌ها و آزمایشگاه‌های مجهز ادامه می‌یابد.

۱۵۱ ۳

تاریخ‌های محلی یکی از مهم‌ترین گونه‌های تاریخ‌نگاری و یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است. انگیزه اصلی نویسندگان این دسته از کتاب‌های تاریخی، ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی‌نامه مفاخر و مشاهیر محلی بوده است. از معروف‌ترین آثار تاریخی محلی می‌توان به تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناخته، در موضوع تاریخ سیستان از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ق اشاره کرد.

۱۵۲ ۴

تاریخ‌های عمومی: تاریخ‌نگاری عمومی یکی از شاخه‌های تاریخ‌نگاری در ایران است که قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافته مؤلفان این دسته از آثار، نگارش تاریخ جهان را از آفرینش عالم آغاز می‌کردند و سپس به شرح زندگی حضرت آدم و دیگر پیامبران می‌پرداختند پس از آن، تاریخ اساطیری ایران را از کیومرث آغاز و به پایان دوره ساسانیان ختم می‌کردند. در ادامه، رویدادهای تاریخ اسلام و سلسله‌های ایرانی را تا زمان حیات خود ثبت و ضبط می‌کردند. از مهم‌ترین و مشهورترین تاریخ‌های عمومی می‌توان به تاریخ طبری تألیف محمدبن جریر طبری (۲۲۴ - ۳۱۰ق) اشاره کرد.

تاریخ‌های محلی: تاریخ‌های محلی یکی از مهم‌ترین گونه‌های تاریخ‌نگاری و یکی از گنجینه‌های مهم اطلاعات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی و نیز جغرافیایی شهرها و مناطق ایران است. انگیزه اصلی نویسندگان این دسته از کتاب‌های تاریخی، ثبت و ضبط رویدادهای تاریخی، بیان ویژگی‌های جغرافیایی و اقتصادی و نگارش زندگی‌نامه مفاخر و مشاهیر محلی بوده است. از معروف‌ترین آثار تاریخی محلی می‌توان به تاریخ سیستان از مؤلفی ناشناخته، در موضوع تاریخ سیستان از ایام قدیم تا سال ۷۲۵ق اشاره کرد.

تاریخ‌های سلسله‌ای: یکی دیگر از گونه‌های تاریخ‌نگاری که در دوره اسلامی در ایران رواج یافت، تاریخ‌های سلسله‌ای بود. فرمانروایان بزرگ و کوچک، به منظور ثبت و ضبط رویدادهای دوران خود، معمولاً ادیبان و دانشمندان را تشویق و مأمور به تدوین این رویدادها می‌کردند. بعدها با گسترش تاریخ‌نویسی سلسله‌ای در میان سلسله‌های محلی، این نوع تاریخ‌نویسی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت. کتاب تاریخ بیهقی اثر ابوالفضل بیهقی در تاریخ‌نویسان از مشهورترین تاریخ‌های سلسله‌ای است.

تک‌نگاری: این نوع تاریخ‌نگاری از دوره تیموریان به بعد مرسوم شد. در این نوع تاریخ‌نگاری مؤلفان عموماً به اشاره فرمانروا، تاریخ زندگی او را به صورت متمرکز و ویژه، توصیف و ثبت و ضبط می‌کردند. از مشهورترین تک‌نگاری‌ها می‌توان به عجائب‌المقدور فی نوابب تیمور (زندگی شگفت‌آور تیمور) تألیف ابن‌عربشاه درباره تیمور اشاره کرد.

۱۵۳ ۲

برای پاسخ به این سؤال، خیلی باید حواستان را جمع و به تیرهای کتاب درسی‌تان توجه کنید. کتاب المسالک و الممالک از نوشته‌های جغرافیایی است.

۱۵۴ ۲

مورخ در تاریخ‌نگاری روایی، روایت‌های مختلف و متعدد درباره موضوع واحد را با آوردن اسناد، ذکر می‌کند. مهم‌ترین ویژگی این نوع تاریخ‌نگاری در این بود که تاریخ‌نگاران، بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کردند. تاریخ‌نگاری روایی در آغاز برای ثبت و ضبط سخنان و سیره پیامبر و صحابه ایشان به کار گرفته می‌شد، ولی بعد از آن برای ثبت وقایع دوران‌های بعدی نیز استفاده شد. از مشهورترین چهره‌های تاریخ‌نگاری روایی، مورخ و مفسر مشهور، محمدبن جریر طبری است. او برای تألیف کتاب خود، اخبار فراوانی را جمع‌آوری کرد و در این راه رنج فراوانی برد. او سعی داشت تعیین درستی یا نادرستی مطالب را به خواننده واگذار کند. شاید یکی از معایب این سبک تاریخ‌نگاری، این باشد که نویسندگان، هیچ نقد و نظری درباره درستی و نادرستی خبر ارائه نمی‌دهند. اما برخی آن را امتیازی بزرگ می‌دانند؛ زیرا مورخان بعدی با مجموعه‌ای از اخبار گوناگون درباره یک موضوع روبه‌رو می‌شوند و با به دست آوردن مدارک و اسناد کافی، درباره اصل خبر قضاوت می‌کنند.

۱۵۵ ۳

مورخان وقتی با گزارش تاریخی روبه‌رو می‌شوند، آن را اعتبارسنجی می‌کنند و به اصطلاح به نقد آن می‌پردازند. نقد یک خبر تاریخی که در حقیقت همان اعتبارسنجی و بررسی اصالت خبر است، در دو مرحله انجام می‌شود:

الف) سنجش اعتبار و نقد راوی: در این مرحله، پژوهشگران و مورخان، موضوعاتی نظیر ویژگی‌های هویتی روایت‌کننده خبر، محل تولد و زندگی، گرایش فکری، مذهبی و سیاسی و جایگاه علمی او را بررسی می‌کنند. همچنین پژوهشگران سعی می‌کنند که علائق و انگیزه‌های راوی را در بیان خبر، بررسی و اندیشه و مقصود او را فهم و کشف کنند.

یکی از کارهای مورخان در نقد روایت‌کننده، تعیین فاصله زمانی و مکانی بین راوی و خبر است تا معلوم شود روایت‌کننده خود مستقیماً شاهد وقوع رویدادی بوده و یا خبر آن را از دیگران نقل کرده است. ارزش و اعتبار خبری که راوی آن، خود، به طور مستقیم شاهد رویداد بوده، به مراتب از خبری که روایت‌کننده، آن را از دیگران نقل کرده، بیشتر است. در گذشته، مورخان مانند مسعودی، برای بررسی درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند و مکان رویدادها را از نزدیک بررسی می‌کردند.

ب) سنجش اعتبار و نقد و بررسی گزارش‌ها و منابع تاریخی:

مطابقت با عقل: یکی از مهم‌ترین و مؤثرترین معیارهای سنجش درستی یا نادرستی یک گزارش تاریخی، بررسی مطابقت و یا عدم مطابقت آن با عقل است. در گذشته نیز بسیاری از مورخان به این اصل اعتقاد داشتند و برای سنجش اخبار از معیار عقل بهره می‌بردند. برای مثال، یعقوبی، مقدسی، ابن‌مسکویه، بیهقی و ابن‌اسفندیار، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند.

۱۵۶ ۲

الف) نتایج تحقیقات باستان‌شناسی، معیاری مناسب برای سنجش اعتبار اخبار تاریخی محسوب می‌شود.

ب) زمان و مکان دو رکن مهم یک رویداد تاریخی‌اند.

ج) ابن‌مسکویه، عدم مطابقت یک روایت تاریخی با عقل را، دلیلی بر بطلان و نادرستی آن می‌دانستند.

۱۵۷ ۴

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) نظام اجتماعی و سیاسی

ب) دین و اعتقادات

۱۵۸ ۳

در کنار بت‌پرستان، معدودی از عرب‌ها بودند که به پیروی از حضرت ابراهیم (ع)، از پرستش بت‌ها امتناع می‌کردند و از گوشت قربانی آن‌ها نمی‌خوردند. اینان به خنفاء معروف شدند.

۱۵۹ ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) در جریان مراسم حج، تعدادی از مردم یثرب دعوت پیامبر (ص) را پذیرفتند و زمینه‌ساز هجرت تاریخی ایشان شدند.

۳) مدتی پس از پایان یافتن تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان در سال دهم بعثت، حضرت خدیجه (س) و حضرت ابوطالب، دو حامی بزرگ حضرت محمد (ص)، به فاصله کوتاهی از دنیا رفتند و اندوه سنگینی بر دل پیامبر (ص) و یارانش نشست. با رحلت ابوطالب، جسارت و آزار سران قریش نسبت به رسول خدا (ص) بیشتر شد. آن حضرت، خود اشاره کرده است که «قریشیان مرا آزار نتوانستند کرد تا ابوطالب بمرد». با تشدید آزار مشرکان، گسترش دعوت اسلامی در مکه با موانع اساسی روبه‌رو شد. در چنین شرایطی بود که اندیشه هجرت از مکه به ذهن پیامبر (ص) و مسلمانان راه یافت.

۴) بنی‌هاشم برای کاهش آثار مخرب معاهده سران قریش، حدود سه سال در شعب ابی‌طالب ساکن شدند.

۱۶۸ ۲ بررسی عبارت نادرست:

ب) آستانه جمعیتی نفوذ، یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند. در طرحواره داده شده، اطلاعاتی در مورد میزان جمعیت ارائه نشده است.

۱۶۹ ۱ همه عبارت‌های داده شده، صحیح است.

۱۷۰ ۳ سرعت گسترش شهرنشینی در آسیا و آفریقا بیشتر از سایر نواحی جهان است.

در کشورهای این نواحی، بخش عمده‌ای از رشد شهرنشینی به علت صنعتی شدن و توسعه کارخانه‌ها و یا رشد بخش خدمات و ورود این کشورها به تجارت جهانی به دنبال آن مهاجرت فزاینده روستاییان به شهرها به منظور اشتغال و دستمزد بیشتر بوده است.

۱۷۱ ۴ اراتوستن، جغرافیا را علم مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان تعریف می‌کند.

۱۷۲ ۳ این‌که در نواحی شمالی کشورمان به دلیل نزدیکی به آب‌ها و ویژگی‌های کوه‌های البرز، میزان بارندگی‌ها زیاد است، یک اصل هواشناسی است، اما تأثیر این عامل (بارش) بر مکان زندگی انسان نظیر نوع مصالح ساختمانی، منابع آب، فعالیت اقتصادی و جاذبه‌های گردشگری در حوزه «آب و هواشناسی» است.

توجه: علم جغرافیای اقتصادی به عنوان یکی از علوم مرتبط با جغرافیای انسانی، به چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف در رابطه با محیط زندگی‌شان می‌پردازد.

۱۷۳ ۲ از آن‌جا که جغرافیا روابط متقابل انسان را با محیط، مطالعه می‌کند، بنابراین شناخت توان‌ها و ظرفیت‌های محیطی بدون دانش جغرافیا ممکن نیست، پس جغرافیا علمی برای زندگی بهتر است.

توجه: امروزه بسیاری از جغرافی دانان اعتقاد دارند که جغرافیا آن قسمت از دانش بشری است که به انسان کمک می‌کند با ویژگی‌های طبیعی و انسانی و روابط بین آن‌ها در محیط آشنا شود و از آن‌ها در جهت بهبود زندگی خویش استفاده کند.

۱۷۴ ۱ روند تأثیرگذاری و تأثیرپذیری پدیده‌ها به صورت جریان پیوسته در مکان ادامه دارد و سبب تغییر شکل مکان‌ها می‌شود.

۱۷۵ ۱ فعالیت‌های کشاورزی - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

بررسی عبارت‌ها:

- استفاده از صفحه‌های خورشیدی برای تولید برق، حفر قنات و تقویت سفره‌های آب زیرزمینی برای جلوگیری از فرسایش خاک - درک توان‌ها و استفاده از منابع برای رفع نیازها

- دفع فاضلاب‌های صنعتی در آب دریاها، توسعه مناطق مسکونی در دامنه کوهستان‌ها و گسترش خطوط حمل و نقل برای دسترسی گردشگران به نواحی جنگلی - نگاه سودجویانه برای رسیدن به خواسته‌ها

۱۷۶ ۳ سؤال «چه چیز» بر ماهیت هر پدیده یا مسئله دلالت دارد؛ چه چیزی رخ داده است؟ گرمایش زمین.

۱۷۷ ۱ اثر گلخانه‌ای، سیاره ما را گرم می‌کند و زمینه به وجودآورنده این پدیده، بر اثر برهم‌کنش بین جو زمین و تشعشعات دریافتی از خورشید ایجاد می‌شود.

توجه: سؤال «چطور؟» به بررسی سیر تکوین و تحول پدیده می‌پردازد.

۱۶۰ ۳ پیامبر اکرم (ص) سه سال پس از بعثت، به فرمان خداوند،

دعوت خود را آشکار و عمومی کرد. سران قریش دعوت حضرت محمد (ص) را نپذیرفتند. مشکران، ابوطالب را در تنگنا قرار دادند که برادرزاده خود را وادار به دست کشیدن از عقایدش کند. پس از آن‌که سران قریش در جلب رضایت ابوطالب برای دست برداشتن از حمایت رسول خدا (ص) ناکام ماندند، تصمیم گرفتند بنی‌هاشم را تحت محاصره اجتماعی و اقتصادی قرار دهند. مدتی پس از پایان تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان در سال دهم بعثت، حضرت خدیجه (س) از دنیا رفت.

جغرافیا

۱۶۱ ۲ پایتخت سیاسی و اداری ایران - موقعیت

در محدوده ۵۱ درجه طول شرقی و ۳۵ درجه عرض شمالی - مقر (مکان، جایگاه) در میان دو وادی کوه و کویر و در دامنه‌های جنوبی رشته‌کوه البرز - موقعیت

۱۶۲ ۳ منظور از هسته اولیه سکونتگاه، محلی است که مردم برحسب نیاز، آن را برای زندگی انتخاب کرده و به اشتغال درآورده‌اند، و بعدها روستا یا شهر از آن محل گسترش یافته است.

۱۶۳ ۱ موقعیت یک شهر یا روستا، در ادامه حیات یا گسترش آن سکونتگاه و یا حتی نابودی و زوال آن نقش مهمی ایفا می‌کند.

برای مثال، دسترسی یک شهر به دریا یا شبکه ارتباطی خط آهن در یک منطقه، موقعیت مناسبی برای رونق تجارت و مشاغل مربوط در آن شهر به وجود می‌آورد یا نزدیک بودن شهر به روستاهای پرجمعیت مجاور و یا منابع معدنی در جذب نیروی کار و توسعه صنایع آن شهر تأثیر زیادی دارد و می‌تواند موجب گسترش و آبادانی آن شود.

۱۶۴ ۳ مهم‌ترین ملاک تفاوت شهر و روستا، فعالیت‌های اقتصادی است و متداول‌ترین ملاک، ملاک جمعیتی است.

بررسی گزینه‌ها:

(۱) فعالیت اقتصادی - دسترسی به خدمات و تسهیلات

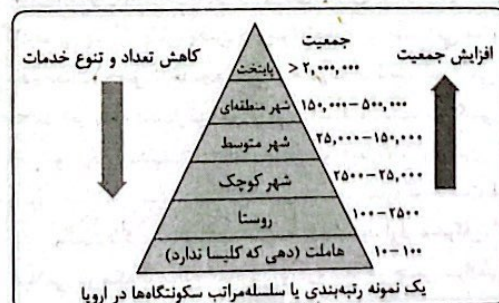
(۲) میزان جمعیت - وسعت و فضای سکونت و فعالیت

(۳) فعالیت اقتصادی - میزان جمعیت

(۴) وسعت و فضای سکونت و فعالیت - فعالیت اقتصادی

۱۶۵ ۲ سلسله مراتب سکونتگاه‌ها یعنی رتبه‌بندی آن‌ها برحسب اهمیت. برای این منظور، سکونتگاه‌ها را براساس میزان جمعیت و عملکرد طبقه‌بندی می‌کنند.

۱۶۶ ۳

۱۶۷ ۳ آستانه جمعیتی نفوذ، یعنی حداقل جمعیت یک منطقه که تقاضای کالا، خدمات یا عملکردی از یک سکونتگاه دارند.

۱۸۶ ۲ انسان‌ها در محیط‌های طبیعی تغییراتی را به وجود می‌آورند. آن‌ها برای زندگی و بهره‌برداری از محیط طبیعی، از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کنند و در نتیجه، نواحی مختلفی را پدید می‌آورند یا نواحی طبیعی را تغییر می‌دهند مانند احداث بازارهای شناور در بانکوک و احداث شهرک‌های صنعتی در اطراف شهر تهران.

۱۸۷ ۱ همه عبارت‌های داده شده صحیح است.

۱۸۸ ۱ هر ناحیه جغرافیایی دارای کانون یا مرکزی است که بیشترین عوامل وحدت و همگونی در آن وجود دارد و ویژگی‌های خاص آن ناحیه در آن ملموس‌تر و مشهودتر است.

۱۸۹ ۱ همه عبارت‌های داده شده با توجه به تصویر صورت سؤال، صحیح است.

بررسی عبارت‌ها:

الف) تعیین مرزهای دقیق نواحی انسانی (نواحی قومی و زبانی) دشوار است.

ب) گاه یک ناحیه بخشی از یک روستا، یک شهر یا استان و یا یک کشور را دربر می‌گیرد.

ج) در اثر فعالیت‌های انسانی، مهاجرت و یا سایر عوامل ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و یا وسعت آن کم و زیاد شود.

د) مرزهای سیاسی و اداری بر مبنای انتخاب و تصمیم‌گیری انسان‌ها تعیین می‌شود. در این مرزبندی، ممکن است یک ناحیه زبانی و یا قومی بین چند استان و یا حتی چند کشور قرار بگیرد.

۱۹۰ ۴ A ← نواحی سیاسی / B ← نواحی انسانی

امروزه همه نواحی طبیعی و انسانی جهان تحت مدیریت نهادهای سیاسی یا اداری قرار دارند.

تعیین مرز در نواحی انسانی دشوارتر از نواحی طبیعی و سیاسی است.

بررسی عبارت‌ها: نادرست:

الف) نواحی طبیعی در سراسر جهان گسترده شده‌اند.

د) نواحی انسانی برای ادامه حیات خود به نواحی طبیعی وابسته‌اند.

فلسفه و منطق

۱۹۱ ۴ مغایرت میان هستی و چیستی، بدیهی نیست و برای اثبات آن، چهار قدم برداشته می‌شود که در درس اول فلسفه دوازدهم به آن اشاره شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) می‌توان ماهیت‌هایی را تصور کرد که وجود ندارند؛ مثل: «دیو، انسان شش‌سر و ...».

۲) هستی و چیستی، از مباحث اولیه فلسفه است؛ یعنی نسبت به سایر مباحث فلسفی، دارای اولویت و تقدم رتبی است. در درس سوم می‌خوانید که مسئله «علت و معلول» از کهن‌ترین مسائل فلسفی است و نسبت به سایر مسائل فلسفی، دارای تقدم زمانی است.

نکته: «اول بودن» دارای دو معنا است. معنای اول، «تقدم زمانی» و معنای دوم، «تقدم رتبی» است.

۳) هستی و چیستی، معمولاً در کنار یکدیگر به کار می‌روند؛ نه همواره.

۱۹۲ ۱ قدم نخست برای تشخیص مغایرت میان وجود و ماهیت، می‌تواند از طریق مشاهده جهان اطراف آغاز بشود. برای مثال، اطراف را ببینیم و متوجه شویم که چیزهایی وجود دارند و جهان واقعی است.

۱۷۸ ۱ پژوهشگر برای دستیابی به شناخت و آگاهی از مسئله‌ای که در ذهنش پدید آمده است، ابتدا باید مسئله خود را به صورت واضح و روشن بیان کند. بهتر است صورت مسئله را به شکل سؤالی نوشته و از عبارات خبری یا جملات کلی و نامعلوم جلوگیری شود.

بررسی عبارت‌ها: نادرست:

الف) خیلی کلی است.

ب) خیلی کلی است.

ه) این عبارت فرضیه است.

۱۷۹ ۲ فرضیه‌سازی یکی از مراحل حساس پژوهش است؛ زیرا فرضیه‌ها در هر پژوهش، نقش راهنما را دارد و به فعالیت‌هایی که قرار است انجام شود، جهت می‌دهد.

فرضیه‌های پژوهشگر به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس او بستگی دارد.

۱۸۰ ۴ روش‌های جمع‌آوری اطلاعات:

۱- روش کتابخانه‌ای ← در این روش از سالنامه‌های آماری، تصاویر ماهواره‌ای، نقشه‌ها و عکس‌های هوایی استفاده می‌شود.

۲- روش میدانی ← پرسش‌نامه، مصاحبه و مشاهده، از جمله ابزارهای گردآوری اطلاعات میدانی هستند.

توجه: از روش کتابخانه‌ای در تمامی پژوهش‌های علمی استفاده می‌شود.

۱۸۱ ۳ هر ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.

۱۸۲ ۱ توجه: ناهمواری‌ها، آب و هوا، پوشش گیاهی، خاک و نظایر آن، از معیارهای طبیعی ناحیه‌بندی است.

بررسی عبارت‌ها:

الف) آب و هوا و پوشش گیاهی ← معیار طبیعی

ب) نوع فعالیت اقتصادی ← معیار انسانی

ج) نوع فعالیت اقتصادی و بهره‌برداری از محیط ← معیار انسانی

د) جمعیت و نوع فعالیت اقتصادی ← معیار انسانی

۱۸۳ ۳ جغرافی دانان از گذشته، سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی تقسیم کرده و سپس مورد مطالعه قرار داده‌اند. این تقسیم‌بندی‌ها، برای شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات درباره این مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد.

بررسی عبارت‌ها: نادرست:

الف) وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور متفاوت باشد، در واقع ناحیه‌بندی کرده‌ایم.

ب) جغرافی دان‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، یک یا چند معیار را به کار گرفته و با توجه به آن‌ها حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند.

۱۸۵ ۴ فقط مورد «ب» صحیح است.

مکان‌ها را براساس ملاک‌ها و معیارهای طبیعی (ناهمواری‌ها، آب و هوا، پوشش گیاهی، خاک و ...) و انسانی (قومیت، دین، زبان، فرهنگ، نوع فعالیت اقتصادی و ...) ناحیه‌بندی می‌کنند.

توجه: زیست‌بوم‌ها جزء نواحی طبیعی هستند که هر یک به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارند، از بقیه متمایز می‌شوند.

۱۹۸ ۱ انسان و حیوان ناطق، هر دو به یک مفهوم اشاره دارند و تفاوت آن‌ها در این است که «انسان»، بیانی اجمالی از «حیوان ناطق» است و «حیوان ناطق»، تعریف گسترده از «انسان» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲ و ۳ «انسان» و «حیوان ناطق» هر دو ماهیت هستند.
۴ حمل «انسان» بر «حیوان ناطق»، بی‌نیاز از دلیل است.

۱۹۹ ۳ حمل «۳۶۰ درجه بر زوایای داخلی مربع»، نیازمند به دلیل است. می‌توانید بپرسید که چرا زوایای داخلی مربع، ۳۶۰ درجه است؟ و پاسخ بدهید که زیرا دارای چهار ضلع است.

حمل «اسب» بر «حیوان»، نیازمند به دلیل است؛ زیرا می‌توانید «حیوان‌های دیگری» به‌جز «اسب» تصور کنید.

نکته: اگر به جای «اسب بر حیوان» می‌گفت «حیوان بر اسب»، حمل مذکور، بی‌نیاز از دلیل بود؛ زیرا حیوان بودن، ذاتی اسب است و نمی‌توان اسبی را پیدا کرد که حیوان نباشد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) از آن‌جا که «چهارضلعی بودن» ذاتی مربع است؛ پس حمل آن بر مربع، بی‌نیاز از دلیل می‌باشد.

۲) از آن‌جا که «متفکر بودن» ذاتی انسان است؛ پس حمل آن بر انسان، بی‌نیاز از دلیل می‌باشد.

۴) از آن‌جا که «شکل بودن» ذاتی دایره است؛ پس حمل آن بر دایره، بی‌نیاز از دلیل می‌باشد.

توجه: سؤال مذکور، مشابه تست ۱۲۸ کنکور تیر ماه ۱۴۰۳ طرح شده است.

۲۰۰ ۴ توماس آکوئیناس که در قرن ۱۳ میلادی زندگی می‌کرد، فلسفه‌ای را در اروپا پایه‌گذاری نمود و همین امر فرصتی را فراهم کرد تا فلاسفه غرب با اندیشه‌های فلسفی و عقلی ابن‌سینا و ابن‌رشد آشنا شوند و از این طریق، مجدداً با فلسفه ارسطویی ارتباط برقرار کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) این عبارت، برعکس بیان شده است. در واقع مغایرت وجود و ماهیت، از پایه‌های برهان وجوب و امکان است.

۲) ابن‌سینا صرفاً به این موضوع، توجه ویژه نشان داد؛ نه این‌که برای نخستین بار به آن توجه کرده باشد.

۳) فلسفه توماس آکوئیناس، بیشتر متکی به دیدگاه‌های ابن‌سینا و تا حدودی ابن‌رشد بود.

۲۰۱ ۲ منطق از نظر موضوع، علمی نظری است اما از نظر نحوه یادگیری و تبحر، علمی کاربردی و مهارتی است؛ پس قسمت اول همه گزینه‌ها درست است. هم‌چنین تسلط و اعمال علم منطق به تلاش نیاز دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) منطق‌دانان، قوانین حاکم بر ذهن را کشف کرده‌اند؛ نه این‌که به وجود آورده باشند.

۳) آشنایی با آن مانع همه خطاهای ذهن اعم از عمدی و غیرعمدی نمی‌شود.

۴) منطق قوانین حاکم بر ذهن نه بر باورهای انسان را بیان می‌کند.

۲۰۲ ۱ با به‌کارگیری قواعد علم منطق می‌توانیم سریع‌تر مغالطه را تشخیص دهیم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد. برای عملی کردن قواعد منطق، تمرین لازم است.

۳) فقط با خواندن علم منطق از خطای ذهن مصون نمی‌مانیم. تبحر در آن به تمرین و ممارست نیاز دارد.

۴) برای مصون ماندن از خطای ذهن هم باید منطق خواند و هم در به‌کارگیری آن تمرین و ممارست کرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۲) اصل واقعیت مستقل از ذهن، بدیهی است و نیازی به اثبات ندارد.

۳) این‌که ما می‌توانیم خودمان را دیگران را بشناسیم، بدیهی است و نمی‌توان گفت که مستلزم اثبات عقلی است.

۴) انکار محتوای این قدم (یعنی انکار اصل واقعیت مستقل از ذهن) سبب ورود به سوفسطائی‌گری است؛ نه پذیرش آن.

توجه: سوفیست‌ها، «اصل حقیقت و واقعیت» را انکار می‌کردند؛ پس قدم نخست در اثبات مغایرت میان هستی و چیستی را نیز نمی‌پذیرند.

۱۹۳ ۲ وجود خارجی، همان‌طور که از نامش مشخص است؛ در عرصه هستی قرار دارد و خیالی نیست. پس حتماً آثار خارجی دارد و نمی‌توان مدعی شد که درون ذهن می‌باشد و آثار خارجی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) وجود، قابل جدا شدن از ماهیت است. مثلاً می‌توانید ماهیت‌های خیالی را تصور کنید که وجود ندارند.

۳) وجود، وجه اشتراک میان مفاهیم است؛ نه وجه افتراق آن‌ها.

۴) چیستی مفاهیم، ماهیت است؛ نه وجود.

۱۹۴ ۳ کودکی که به چیزی اشاره می‌کند و می‌گوید: «این چیست؟»؛ یعنی پذیرفته است که آن چیز در جهان خارج وجود دارد و صرفاً به دنبال فهم چیستی آن است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) کودک مذکور به دنبال فهم ماهیت آن مفهوم است؛ پس اطلاعاتی از ویژگی اختصاصی آن ندارد.

۲) کودک، به دنبال فهم چیستی (ماهیت) آن مفهوم است؛ نه هستی آن.

۴) وجود و ماهیت در جهان خارج، مغایرت ندارند؛ بلکه صرفاً در ذهن مغایر یک‌دیگر هستند.

۱۹۵ ۲ وجود و ماهیت در عالم خارج از ذهن (عالم مصادیق) یکسان هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) «زیادت وجود بر ماهیت»، نام دیگر «مغایرت وجود و ماهیت» است که مربوط به عالم ذهن است؛ نه عالم خارج از ذهن.

۳) عالم مفاهیم، همان عالم ذهن است که وجود و ماهیت در آن، مغایرت و جدایی دارند.

۴) انفکاک یعنی مغایرت و جدایی. در واقع در عالم ذهنی میان وجود و ماهیت انفکاک رخ می‌دهد؛ نه در عالم عینی و خارجی.

۱۹۶ ۲ «کتاب بوستان» و «شعرهایی که در آن نوشته شده است»، صرفاً در عالم ذهن مغایرت دارند و در عالم خارج از ذهن، یک چیز هستند. همان‌طور که وجود و ماهیت، در عالم خارج از ذهن، یک چیز بوده و در ذهن، مغایرت دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱، ۳ و ۴) مغایرت میان مفاهیم موجود در این گزینه‌ها، هم در عالم ذهن و هم در عالم خارج از ذهن است.

توجه: سؤال مذکور، مشابه تست ۱۲۶ کنکور اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ طرح شده است.

۱۹۷ ۴ عبارت بیان‌شده در گزینه (۴) مربوط به قدم سوم است و صرفاً به این موضوع اشاره دارد که وجود و ماهیت در عالم ذهن مغایرت دارند؛ نه در عالم خارج از ذهن.

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ و ۲) این دو گزینه مربوط به قدم چهارم از مغایرت میان وجود و ماهیت بوده و برای اثبات این مغایرت بیان شده است.

۳) این‌که برخی ماهیت‌ها مانند «دیو شش‌سر» را می‌توانیم تصور کنیم که وجود ندارند؛ یعنی وجود و ماهیت با یک‌دیگر مغایرت دارند.

۳) سؤال «آغاز و انجام جهان چگونه است؟» یک سؤال فلسفی است و در مسائل فلسفی که به اصل و اساس جهان و انسان مربوط هستند، نمی‌توان از حواس یا آزمایش بهره برد و یا از ابزاری مانند میکروسکوپ و تلسکوپ کمک گرفت. در این موارد فقط باید به توانایی عقل و استدلال‌های عقلی تکیه کرد و با تفکر و تعقل و تجزیه و تحلیل دانسته‌ها به حل مسئله و کشف مجهول نزدیک شد.

۲۱۲) ۳) تفکر یک نوع فعالیت عقلانی و لازمه زندگی هر انسانی است؛

زیرا انسان می‌تواند به واسطه تفکر از مجهولات به معلومات و از پرسش‌ها به پاسخ‌ها برسد، به طوری که می‌توان گفت بدون تفکر کاری از انسان ساخته نیست. تفکر هم گاهی فلسفی است و گاهی غیرفلسفی. تا زمانی که انسان با سؤال‌های معمولی و روزانه روبه‌روست و به دنبال پاسخ آن‌ها است، در مرحله اول تفکر قرار دارد که می‌توان آن را «تفکر غیرفلسفی» نامید. اما اگر انسانی از این مرحله تفکر عبور کرد و با جدیت و پیوسته به سؤال‌های اساسی و بنیادین پرداخت، وارد مرتبه دوم تفکر شده که می‌توان آن را «تفکر فلسفی» نامید.

بررسی سایر گزینه‌ها؛

۱) مراحل چهارگانه اندیشه‌ورزی و تفکر در انسان عبارتند از:
۱- روبه‌رو شدن با مسئله ۲- طرح سؤال ۳- تفکر در اندوخته‌ها ۴- رسیدن به پاسخ. هم‌چنین مراحل چهارگانه تفکر فلسفی در انسان به ترتیب عبارتند از:
۱- روبه‌رو شدن با مجهول‌ها و مسئله‌های فلسفی ۲- طرح پرسش‌های فلسفی ۳- رجوع به معلومات و تفکر در اندوخته‌ها و انتخاب معلومات مناسب با سؤال ۴- رسیدن به دریافت فلسفی و تحقق شناخت و معرفت. پس تعداد و ترتیب مراحل تفکر فلسفی و تفکر غیرفلسفی یکسان است.

۲) تفکر فلسفی، خاص فیلسوفان نیست؛ بلکه هر انسانی می‌تواند پرسش‌های اساسی و بنیادی را جدی بگیرد و به دنبال یافتن پاسخ آن‌ها برآید.
۴) ابطال‌ناپذیر بودن یا ابطال‌پذیر بودن ویژگی متمایزکننده تفکر فلسفی از تفکر غیرفلسفی نیست.

۲۱۳) ۱) برای درست فکر کردن و قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی

نیاز به برداشتن گام‌هایی است. این گام‌ها به ترتیب عبارتند از: ۱- آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ۲- جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ۳- ارائه استدلال صحیح ۴- داشتن معیار برای پذیرش پاسخ.

بررسی سایر گزینه‌ها؛

۲) اولین گام قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی، آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود است. در این‌جا امید می‌داند که نسبت به حقیقت مرگ چیزی نمی‌داند.

۳) دومین گام قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی، جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات است. پیروان برای یافتن سؤالات مطرح‌شده توسط عارف تلاش می‌کنند.
۴) چهارمین و آخرین گام قرار گرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی، داشتن معیار برای پذیرش پاسخ است. هر دو نامزد (الف) و (ب) درباره این‌که «عدالت چیست؟» نظریاتی ارائه می‌دهند و مجری مناظره برای این‌که بداند کدام‌یک از این دو نظریه، معتبر و درست است، نیازمند معیار است.

۲۱۴) ۳) در بیت «تو کز سرای طبیعت نمی‌روی بیرون / کجا به کوی

طریقت گذر توانی کرد» مقصود از «سرای طبیعت» همان فطرت اول یا در حقیقت سرگرم زندگی روزمره بودن و حل مسئله‌های آن است. اما «کوی طریقت» را می‌توان مترادف فطرت دوم یا همان تفکر فلسفی دانست که در این مرتبه، انسان با دقت و تأمل بیشتر در پی پاسخ‌های درست برای پرسش‌های اساسی و بنیادی برمی‌آید.

۲۰۳) ۴) مغالطات هم‌چون بیماری‌هایی هستند که باید از دچار شدن

به آن‌ها بر حذر بود. اما تأکید منطق بر «آموزش شیوه درست اندیشیدن» است تا از این طریق قادر به تشخیص خطاهای ذهن که بی‌شمارند، باشیم. لازم به ذکر است که اندیشیدن شامل آموزش شیوه درست استدلال کردن و درست تعریف کردن هم هست.

۲۰۴) ۳) بررسی عبارت‌هاک نادرست؛

الف) اگرچه دانستن منطق برای فهم فلسفه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ اما دانستن منطق در کل زندگی مورد نیاز است، زیرا می‌خواهیم درست فکر کنیم و درست تصمیم‌گیری کنیم.

ب) محتوای علوم همان آجرها و مواد لازم برای بنای فکری بشر هستند که از خود علوم تهیه می‌شوند و منطق تنها ابزار دقت و صحت ساخت این بنا است. نکته: لازم به ذکر است که کاربرد منطق اطلاعات غلط در رسانه‌ها را کاهش نمی‌دهد؛ بلکه کمک می‌کند تا در مقابل اطلاعات غلط دچار مغالطه نشویم.

۲۰۵) ۲) عدم تشخیص شکل قیاس، ناشی از مجهول ماندن یک تصور

است که باید توسط تصورات معلوم دیگر معلوم شود و این کار را تعریف کردن یک مفهوم می‌گویند.

۲۰۶) ۴) می‌توانیم دانش بشری را به دو حیطه کلی تقسیم کنیم: تصور

و تصدیق. در تصدیقات، حکم و قضاوت وجود دارد و در آن‌ها اوصافی را به چیزی نسبت می‌دهیم یا از آن سلب می‌کنیم، اما در تصور حکم و قضاوت وجود ندارد.

۲۰۷) ۲) گزینه (۲) تعریف محسوب می‌شود اما سایر گزینه‌ها استدلال

محسوب می‌شوند چون بیانگر نوعی جرایبی هستند.

۲۰۸) ۴) آشنایی با قواعد ذهن انسان از نتایج استفاده از دانش منطق

نیست.

۲۰۹) ۲) برای اثبات تصدیق مجهول از استدلال استفاده می‌کنیم.

بررسی سایر گزینه‌ها؛

۱، ۳ و ۴) تصورات و مفاهیم مجهول آرایه‌های علوم و فنون، آشنایی مجدد غرب با فلسفه ارسطو و مفاهیم واجب‌الوجود بالذات، واجب‌الوجود بالغير و ممکن‌الوجود بالذات، را با استفاده از تصورات معلوم، تعریف می‌کنیم و یا شرح و توضیح می‌دهیم.

۲۱۰) ۳) گزینه (۱) منادا است، گزینه (۲) سؤالی است و گزینه (۴) امید

و آرزویی را بیان می‌کند در نتیجه همگی تصور محسوب می‌شوند و قابلیت استفاده در تعریف را دارند اما گزینه (۳) تصدیق محسوب می‌شود و قابلیت استفاده در استدلال را دارد.

۲۱۱) ۲) در میان انبوه افکار و اندیشه‌های روزانه، گاه و بی‌گاه سؤال‌های

خاصی خودنمایی می‌کنند که می‌توانند ساعاتی طولانی ما را به خود مشغول سازند و به تفکر وادار نمایند، از قبیل این‌که: «مقصود ما از آزادی چیست؟ سرانجام ما انسان‌ها چه می‌شود؟ آغاز و انجام جهان چگونه است؟» چنین سؤال‌هایی که معمولاً در دو حوزه انسان و جهان مطرح می‌شوند، نسبت به سؤالات دیگر از قبیل این سؤال که «جهان از چه موادی تشکیل شده است؟»، بنیادی‌تر و اساسی‌تر هستند و سؤال‌هایی فلسفی به شمار می‌روند.

بررسی سایر گزینه‌ها؛

۱ و ۴) این سؤال که «جهان از چه موادی تشکیل شده است؟» یک سؤال علمی است و از طریق علوم تجربی و روش تجربی می‌توان به آن پاسخ داد. بنابراین نمی‌توان آن را بنیادی‌تر از سؤال «آغاز و انجام جهان چگونه است؟» دانست.

۲۱۷ ۴

عقیده برخی از سوفیست‌ها این بود که هر کس هر چه خودش می‌فهمد، همان حقیقت و واقعیت است. معنای این سخن آنان، این است که حقیقت امری شخصی و فردی و تابعی از خواست و اراده افراد است و بنابراین انسان‌ها نمی‌توانند به یک حقیقت ثابت و مشترک دست یابند. پس، از ادعاهای آنان به درستی می‌توان چنین استنتاج کرد که آنان در نشان دادن عجز انسان‌ها از فهم مشترک، گرفتار مغالطه شدند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) دغدغه برخی از سوفیست‌ها که بیشتر به تعلیم سخنوری و وکالت اشتغال داشتند، بیان واقع و دفاع از حقیقت نبود؛ این گروه پیروزی بر رقیب را مهم‌ترین هدف می‌دانستند و از این‌رو در استدلال‌های خود بیشتر از مغالطه کمک می‌گرفتند که به ظاهر درست به نظر می‌رسید، اما در واقع غلط بود.
(۲ و ۳) از نظر آن‌ها، انسان‌ها نمی‌توانند به حقیقت و واقعیت ثابت و مشترکی دست پیدا کنند.

۲۱۸ ۲

موضوع فلسفه، بنیادی‌ترین موضوعات است. یعنی فلسفه درباره یک موجود خاص بحث نمی‌کند، بلکه به بررسی اصل وجود و حقیقت جهان، طبیعت و انسان می‌پردازد. این در حالی است که هر علمی درباره موضوع خاصی بحث می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱ و ۴) موضوع سایر علوم، انواع ماهیات (مانند حیات در زیست‌شناسی، حرکت در فیزیک، کمیت در ریاضی، خواص مختلف مواد در شیمی) است. در حالی که موضوع فلسفه، مطلق وجود و هستی است.

(۳) موضوع فلسفه، مطلق وجود و هستی است، نه وجود مطلق و مفید.

۲۱۹ ۱

برای کسب دانش در علوم می‌مانند فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، اقتصاد و جامعه‌شناسی، از روش‌های تجربی استفاده می‌کنیم. اما در مسائل فلسفی که به اصل و اساس جهان و انسان مربوط هستند، نمی‌توان از حواس یا آزمایش بهره برد و یا از ابزارهای مانند میکروسکوپ و تلسکوپ کمک گرفت. (نوع مسائل فلسفه و علوم طبیعی اقتضا می‌کند که برای حل آن‌ها از روش‌های متفاوت استفاده شود.) در این موارد فقط باید به توانایی عقل و استدلال‌های عقلی تکیه کرد و با تفکر و تعقل و تجزیه و تحلیل دانسته‌ها به حل مسئله و کشف مجهول نزدیک شد. مسائل فلسفی، از جهت روش، مانند مسائل ریاضی هستند که استفاده از حواس و ابزار به حل آن‌ها کمک نمی‌کند و فقط با عملیات فکری و استدلالی باید به جواب مسئله‌ها دست یافت. (روش تجربی قلمرو خاص خود را دارد و در دانش فلسفه و مسائل ریاضیات کاربردی ندارد و بنابراین روش اثبات مسائل فلسفه برخلاف علوم دیگر، روشی کاملاً عقلی، فکری و استدلالی است.)

۲۲۰ ۳

لفظ فلسفه ریشه یونانی دارد. این لفظ عربی شده کلمه «فیلسوفیا» به معنی «دوستداری دانایی» است. بنابراین، واژه فلسفه در آن زمان‌ها اختصاص به دانش خاص نداشت و همه دانش‌ها را شامل می‌شد. کسی که این واژه را بر سر زبان‌ها انداخت و عمومی کرد، سقراط بود. رفته‌رفته کلمه فیلسوف به مفهوم دانشمند ارتقا پیدا کرد و کلمه فلسفه نیز مترادف با دانش شد. با گذشت زمان و پیشرفت دانش‌های مختلف، بر هر یک از شاخه‌های دانش، نام ویژه‌ای گذاشته شد و به تدریج کلمه فلسفه فقط برای همین دانش خاص به کار رفت.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱، ۲، ۴) بیت مذکور به ضرورت عبور انسان از مرتبه تفکر غیرفلسفی یا همان فطرت اول و ورود به مرتبه تفکر فلسفی یا فطرت دوم اشاره می‌کند و بنابراین می‌توان از این بیت چنین استنتاج کرد که الف) ورود به تفکر فلسفی یکی از نشانه‌های تکامل فکری انسان است. ب) با عبور از فطرت اول به فطرت ثانی است که هویت واقعی انسان شکل می‌گیرد. ج) هر کس تفکر فلسفی را جدی نگیرد، به کوی طریقت و حقیقت - که می‌تواند مترادف فطرت ثانی باشد - نمی‌رسد.

۲۱۵ ۴

ملاصدرا، فیلسوف بزرگ اسلامی مشغول بودن به امور عادی زندگی و تفکر در آن‌ها را «فطرت اول» و ورود به آن پرسش‌های اساسی و تفکر در آن‌ها را «فطرت ثانی»، یعنی فطرت دوم می‌نامد. وی مانند در فطرت اول را شایسته انسان نمی‌داند و از انسان‌ها می‌خواهد که بکوشند از فطرت اول عبور کنند و به فطرت ثانی که مرحله‌ای برتر و عالی‌تر است، برسند. پس طبق دیدگاه ملاصدرا می‌توان چنین برداشت کرد که هر کس در فطرت اول باقی بماند، پرسش‌های اساسی را جدی نمی‌گیرد و به دنبال پاسخ آن‌ها بر نمی‌آید. به عبارتی با پرسش‌های فلسفی مواجه نمی‌شود و مباحث و موضوعات فلسفی به سراغش نمی‌آیند. به همین دلیل درکی از موضوعات فلسفی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) فطرت اول مترادف تفکر غیرفلسفی است و انسانی که در مرحله فطرت اول یا تفکر غیرفلسفی قرار دارد، می‌تواند امور روزانه خود را سامان دهد.
(۲) کسانی که در فطرت اول یا فطرت ثانی هستند، می‌توانند تفکر کنند. اصلاً تفکر کردن قدرتی است که خداوند در وجود ما قرار داده و بدون تفکر کاری از انسان ساخته نیست. ضمن این‌که فطرت ثانی ورود به پرسش‌های اساسی و بنیادین است، نه پرسش‌های مهم.

(۳) یکی از ویژگی‌های انسان پرسشگری است. حتی کودکان هم در همان سنین ابتدایی از حوادث پیرامون خود سؤال می‌کنند و کنجکاو خود را با گفتن کلمه «چرا» نشان می‌دهند. پس کنجکاو بودن در مورد مسئله‌های روزمره زندگی و حتی طرح پرسش‌های غیرفلسفی در فطرت اول ممکن است.

۲۱۶ ۲

بنیادی در دو حوزه انسان و جهان، موجب ظهور دانشی به نام «فلسفه» شده است. به عبارت دیگر: دانش فلسفه عهده‌دار بررسی قانونمند این قبیل سؤال‌هاست. از همان آغازین روزهای حیات فکری انسان، افرادی اهمیت این قبیل پرسش‌ها را دریافته و با دقت و تأمل فراوان، برای دستیابی به پاسخ صحیح تلاش کردند. بنابراین می‌توان گفت که فلسفه دانشی است که با تمرکز و مطالعه جدی اندیشمندان در حوزه مسئله‌های فلسفی، به تدریج شکل گرفته و توسعه یافته است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) برای رسیدن به علم معمولاً از روش‌هایی چون تجربه و استقرا و نیز قیاس استفاده می‌شود. روش فلسفه، صرفاً استدلال عقلی است.

(۳) با دقت در سؤال‌های اساسی و بنیادی درمی‌یابیم که این قبیل سؤال‌ها مربوط به موضوعات اساسی و بنیادی است که بدون در دست داشتن پاسخ درست و قانع‌کننده برای آن‌ها، تصمیم‌گیری‌های انسان به نتیجه و سرانجام روشنی نخواهد انجامید. پس فلسفه به هر نوع پرسشی پاسخ نمی‌دهد و پاسخ‌های فلسفی هم لزوماً دقیق و قانع‌کننده نیست.

(۴) هر علمی درباره موضوع خاصی بحث می‌کند (یعنی جنبه‌ای از جنبه‌های واقعیت) اما فلسفه درباره یک موجود خاص بحث نمی‌کند، بلکه به بررسی اصل وجود و حقیقت جهان، طبیعت و انسان می‌پردازد.

فلسفه به معنای دانش خاص

فلسفه به معنای مطلق دانش

فلسفه به معنای دوستداری دانایی

اقتصاد

۲۲۱ | ۱

برای محاسبه سود یا زیان بنگاه ابتدا درآمد را حساب می‌کنیم:

قیمت هر واحد $\times$ کل محصول به فروش رسیده = درآمد

$$\text{تومان} = 480,000,000 = 400 \times 1,200,000 = \text{درآمد}$$

پس هزینه‌های تولید را تک به تک محاسبه می‌کنیم و بعد با هم جمع می‌زنیم:

حقوق سالیانه هر فرد $\times$ تعداد کارمندان = حقوق سالیانه کارمندان

$$450,000,000 = 10 \times 45,000,000 = \text{حقوق سالیانه کارمندان}$$

اجاره‌بهای سالیانه بنگاه تولیدی = هزینه سالانه تعمیر و نگهداری ماشین‌آلات

$$\text{تومان} = 10,000,000 = 200,000,000 \times \frac{5}{100} \Rightarrow$$

+ حقوق سالیانه کارمندان = جمع هزینه‌های سالانه

+ هزینه سالانه خرید مواد اولیه + اجاره‌بهای سالیانه بنگاه تولیدی

هزینه سالانه تعمیر و نگهداری ماشین‌های تولیدی

$$450,000,000 + 200,000,000 + 180,000,000 = \text{جمع هزینه‌ها}$$

$$840,000,000 = \text{تومان}$$

حالا هزینه‌های تولید را از درآمد کم می‌کنیم:

هزینه‌ها - درآمد = سود (زیان)

$$-360,000,000 = 480,000,000 - 840,000,000 = \text{سود (زیان)}$$

= (زیان) تومان

حاصل تفریق منفی شد، پس بنگاه اقتصادی ضرر کرده است.

۲۲۲ | ۲

(الف) مفهوم «سازمان تولید» در ارتباط با این پرسش است که

مالک محصول نهایی (کالای نهایی) که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟

یک نفر یا چند نفر هستند و چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود؟ سازمان

تولید به این کار ندارد که محصول نهایی چیست (ردگزینه (۱)) و سرمایه اولیه

برای چه کسی بوده است. (ردگزینه (۴))

(ب) حتی در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان پزشکی، وکالت و

حسابداری، اغلب کسب و کارها شخصی‌اند.

۲۲۳ | ۱

فرمول‌های مهم مسائل سهام:

ارزش هر برگه سهم $\times$ تعداد کل سهام شرکت = ارزش کل سرمایه شرکت

$$\text{قیمت کل سهام خریداری‌شده} = \frac{\text{ارزش هر سهم}}{\text{تعداد سهام خریداری‌شده}}$$

$$100 \times \frac{\text{تعداد سهام سهامدار}}{\text{تعداد کل سهام}} = \text{درصد مالکیت سهامدار}$$

(الف) اگر ارزش کل سهام‌های خریداری‌شده را بر قیمت هر سهم تقسیم کنیم،

تعداد سهام خریداری‌شده به دست می‌آید:

$$\frac{800,000}{250} = 3200 \text{ برگه سهم}$$

(ب) برای محاسبه درصد مالکیت سهامدار، باید تعداد کل سهام سهامدار را بر

تعداد کل سهام‌ها تقسیم کرده و در عدد صد ضرب کنیم:

$$100 \times \frac{\text{تعداد سهام سهامدار}}{\text{تعداد کل سهام}} = \text{درصد مالکیت سهامدار}$$

$$\Rightarrow \frac{3200}{180,000} \times 100 = 1.78\%$$

۲۲۴ | ۲

یک کارآفرین موفق برای انتخاب صحیح و درست، باید هزینه‌ها و درآمدهایش را محاسبه کند.

یکی از انواع شرکت‌ها، مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه هستند. یک مؤسسه غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است. این مأموریت‌ها اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت و سلامت و ... محدوده عمل آن‌ها گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.

۲۲۵ | ۴

(الف) تعاونی کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی، منفعت خود را بیشینه می‌کنند.

(ب) در کسب و کارهای شخصی، صاحب کار تنها یک بار ملزم به پرداخت مالیات (مالیات بر درآمد) هستند و از معایب کسب و کار شرکتی، تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام است.

(ج) زمانی که افراد یک جامعه به کسب و کارهای حرام روی آورند، اقتصاد آن کشور در سراسری سقوط قرار خواهد گرفت.

۲۲۶ | ۴

بررسی عبارت‌های نادرست:

(د) در تعاونی‌ها نحوه اداره، براساس هر نفر یک رأی است اما در شرکت سهامی به نسبت سهام هر سهامدار است و در هر دو نوع شرکت توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است.

(ه) محدوده عمل مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.

۲۲۷ | ۱

(الف) سهم شخص B، ۲۵ درصد از کل سهام است، پس برای محاسبه میزان سهم سهامدار B باید درصد مالکیت سهم او، یعنی ۲۵ درصد را در کل سهام شرکت ضرب کنیم:

کل سهام شرکت $\times$ درصد مالکیت سهام = میزان سهم فرد

$$X = \frac{25}{100} \times 150,000 = 37,500$$

(ب) از آن جایی که شخص D، قرار است ۲۷ درصد سهم شخص C را بخرد، پس ابتدا باید میزان سهم شخص C را محاسبه و سپس ۲۷٪ از آن را به دست آوریم:

کل سهام شرکت $\times$ درصد مالکیت سهام = میزان سهم فرد C

$$\Rightarrow \frac{55}{100} \times 150,000 = 82,500$$

$$D \text{ مقدار سهم فرد} = \frac{27}{100} \times 82,500 = 22,275$$

۲۲۸ | ۴

(الف) کارآفرین کسی است که با نوآوری و خطرپذیری، محصولات جدیدی تولید و عرضه می‌کند یا راه‌های جدیدی برای تولید کشف می‌کند. کارآفرینان بینشی برای دیدن فرصت‌های کسب و کار دارند که دیگران از مشاهده آن ناتوان‌اند و یا به ذهنشان خطور نمی‌کند. آن‌ها شجاعتی برای شروع یک سرمایه‌گذاری جدید دارند که دیگران فاقد آن هستند. آن‌ها ایده‌های خود را امیدوارانه به کسب و کارهای سودآور تبدیل می‌کنند. (درست بودن هر چهار گزینه)

(ب) مقیاس فعالیت تعاونی‌ها: بزرگ - مقیاس فعالیت خیریه‌ها: کوچک تا بزرگ (محدوده عمل مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.)

۲۲۹ الف) قیمت $\times$ کل محصول = درآمد

$$۱۲,۲۸۰ \times ۵۰۰,۰۰۰ = ۶,۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

هزینه‌ها:

تومان اجاره: ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰

$$\text{تومان حقوق: } ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۲ \times ۱۷ = ۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{تومان تعمیر: } \frac{۲۰}{۱۰۰} \times ۴,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

مواد اولیه: ۴,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰

$$\text{جمع هزینه‌ها} = ۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۴,۰۸۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$\text{تومان} = ۴,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۹,۷۸۰,۰۰۰,۰۰۰$$

هزینه - درآمد = سود (زیان)

$$\text{تومان} = ۶,۱۴۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۹,۷۸۰,۰۰۰,۰۰۰ = -۳,۶۴۰,۰۰۰,۰۰۰$$

ب) برای محاسبه درصد مالکیت سهامدار باید تعداد سهام سهامدار را بر تعداد ورقه‌های سهم شرکت تقسیم کرده و در صد ضرب کنیم:

$$\frac{\text{تعداد سهم سرمایه‌گذار}}{\text{تعداد کل ورقه‌های سهم}} = \frac{۱۸۰۰}{۱۲۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱.۵\%$$

۲۳۰ الف) با این‌که احتمال از بین رفتن و شکست یک کسب و کار

وجود دارد، احتمال موفقیت و سودآوری آن هم کم نیست و این انگیزه لازم برای شروع فعالیت اقتصادی و پذیرش خطرات آن توسط کارآفرینان را همواره زنده نگه می‌دارد.

ب) روزانه هزاران کسب و کار جدید در دنیا متولد می‌شود و هزاران کسب و کار می‌میرد! در ایران سالانه بیش از صد هزار شرکت ثبت می‌شود. این شرکت‌ها کارآفرینان یا مؤسس‌هایی دارند که آن‌ها را تأسیس می‌کنند تا با تولید کالا و خدمات و رفع نیازها و خواسته‌های مردم سود ببرند. کارآفرینان با کار و تلاش خود از کسب و کارها مراقبت می‌کنند که البته این کار چندان آسان نیست، چرا که بسیاری از کسب و کارهای نوپا عمر کوتاهی دارند؛ به طوری که تنها نیمی از آن‌ها می‌توانند از شش سالگی عبور کنند و به کارشان ادامه بدهند.

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
	فارسی (۳)	
۱	<p>معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. الف) تخم خرمایی به تربیتش نخل باسِق گشته. بلند، بالیده (۰/۵) ب) دست <u>انابت</u> به امید اجابت به درگاه حق بردارد. ازگشت به سوی خدا، توبه، پشیمانی (۰/۵) (ذکر یک مورد کافی است)</p>	۱
۲	<p>املاي درست واژه‌ها را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) وجه خدا اگر شودت منظر (نذر / نظر) نظر (۰/۵) ب) (انصاف / انساف) و عدل داشت موافق بسی ولی انصاف (۰/۵)</p>	۱
۳	<p>به سؤالات زیر پاسخ دهید. الف) در بیت زیر کدامیک از اجزای جمله حذف شده است؟ نوع حذف را مشخص کنید. «فکری ای هم‌وطنان در ره آزادی خویش / بنمایید که هر کس نکند، مثل من است.» واژه «فکری» (قبل از نکند) (۰/۲۵) / قرینه لفظی (۰/۲۵) ب) کدامیک از ترکیب‌های مشخص شده، «مجاز» است؟ مفهوم آن را بنویسید. «ناله مرغ اسیر این همه بهر وطن است / مسلک مرغ گرفتار قفس، هم‌چو من است.» مرغ اسیر ← مجاز است (به معنای مفهوم غیرحقیقی) (۰/۲۵)؛ مجاز از نوع استعاره ← استعاره از «خود شاعر» (۰/۲۵) ج) تلمیح به کار رفته در بیت زیر را در یک سطر توضیح دهید. «با آن که جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت» اشاره دارد به زندگی و فرمانروایی جمشید که قدرت و سلطه فراوان داشت و دارای جامی بود که احوال جهان را در آن تماشا می‌کرد. (۱)</p>	۲
۴	<p>جاهای خالی را پر کنید. الف) کتاب گلستان، اثر ..... مترجم کتاب ..... ، نصرالله منشی است. سعدی (۰/۵) / کلیله و دمنه (۰/۵) ب) مناظره «مست و هشیار» از بهترین و زیباترین قطعات شاعر معاصر ..... است. پروین اعتصامی (۰/۵) ج) به غزل‌هایی که محتوای آن‌ها بیشتر مسائل سیاسی و اجتماعی است، ..... می‌گویند. غزل اجتماعی (۰/۵)</p>	۲
۵	<p>۵-۱) معنی ابیات و عبارتهای زیر را به نثر روان بنویسید. الف) با محتسبم عیب مگوئید که او نیز / پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است محتسب را سرزنش نکنید؛ چرا که او نیز همانند ما همواره به دنبال عیش و نوش و خوش‌گذرانی است. (۰/۵) ب) درختان را به خلعت نوروزی قبای سبز ورق در برگرفته و اطفال شاخ را به قدوم موسوم ربیع، کلاه شکوفه بر سر نهاده. بر تن درختان به عنوان لباس نوروزی، برگ سبز پوشانده و با آمدن بهار بر سر شاخه‌های نودمیده، کلاهی از شکوفه گذاشته است. (۰/۵) ج) باران رحمت بی حسابش همه را رسیده. رحمت فراوان الهی هم‌چون باران به همه رسیده است. (۰/۵) د) گفت: نزدیک است والی را سرای، آن‌جا شویم گفت: خانه حاکم نزدیک است، به آن‌جا برویم. (۰/۵)</p>	۲

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۵	<p>۵ - ۲) با توجه به بیت‌های زیر به سؤالات پاسخ دهید. در دفتر زمانه فتد نامش از قلم / هر ملّتی که مردم صاحب‌قلم نداشت جامه‌ای کاو نشود، غرق به خون بهر وطن / پدّر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است الف) مردم «صاحب قلم» در بیت اول چه کسانی هستند؟ شاعران و نویسندگان و متفکران (۵/۰) ب) منظور شاعر از «غرق به خون شدن جامه» در بیت دوم چیست؟ کشته‌شدن، جان فدا کردن (۵/۰) ۵ - ۳) مفهوم کلی ابیات زیر را بنویسید. الف) هرگز دلم برای کم و بیش غم نداشت / آری نداشت غم که غم بیش و کم نداشت وارسته بودن و عدم تعلق به دنیا و دل‌بستگی‌های آن (۵/۰) ب) خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد / ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌ال‌حزن است بیگانه‌ستیزی (۵/۰)</p>	۱
۶	<p style="text-align: center;">علوم و فنون ادبی (۲)</p> <p>درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید. الف) تضعیف جامعه بر اثر شکست ایران از روسیه تزاری یکی از عوامل نهضت بازگشت ادبی است. درست (۲۵/۰) ب) صدور فرمان مشروطیت با امضای مظفرالدین شاه شکل گرفت. درست (۲۵/۰) ج) پرچمدار بازگشت ادبی، فتحعلی‌خان صبای کاشانی است. درست (۲۵/۰) د) تاریخ مختصر احزاب سیاسی ایران، اثری است از ادیب الممالک فراهانی. نادرست (۲۵/۰)</p>	۱
۷	<p>در سؤالات زیر گزینه صحیح را انتخاب کنید. الف) همه بیت‌های زیر، به جز گزینه ..... در بردارنده مفاهیم شعر دوره بیداری است. (۱) جنگ ننگ است در شریعت من / جز پی پاس دین و حفظ وطن (۲) غلغلی انداختی در شعر تهران ای قلم / خوش حمایت می‌کنی از شرع قرآن ای قلم (۳) داد معشوقه به عاشق پیغام / که کند مادر تو با من جنگ (۴) آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی / دست خود ز جان شستم از برای آزادی گزینه (۳) (۲۵/۰) ب) کدام یک از عوامل زیر بر ادبیات عصر بیداری مؤثر نبود؟ (۱) رواج صنعت چاپ و روزنامه‌نویسی (۲) تأسیس مدرسه دارالفنون (۳) کوشش عباس میرزا در روی آوردن به دانش و فنون نوین (۴) عدم توجه روشنفکران به شعر و شاعری گزینه (۴) (۲۵/۰) ج) جایگاه خانوادگی و تفکرات شخصی کدام یک از شاعران زیر مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد؟ (۱) عارف قزوینی (۲) فرخی یزدی (۳) ایرج میرزا (۴) میرزاده عشقی گزینه (۳) (۲۵/۰) د) توضیح زیر کدام شخصیت را معرفی می‌کند؟ «در طنز و هجو و هزل چیره‌دست بود. در شعر وی اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد و قطعه قلب مادر از اوست.» (۱) عارف قزوینی (۲) فرخی یزدی (۳) ایرج میرزا (۴) محمدتقی بهار گزینه (۳) (۲۵/۰)</p>	۱

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۸	<p>الف) وزن عروضی کدام گزینه با بیت «خانه زندان است و تنهایی ضلال / هر که چون سعدی گلستانیش نیست» یکسان است؟ بنویسید.</p> <p>(۱) شب‌افروزی چو مهتاب جوانی / سیه‌چشمی چو آب زندگانی (۲) در نیابد حال پخته هیچ خام / پس سخن کوتاه باید والسلام</p> <p>گزینه (۲) (۰/۲۵)، وزن بیت صورت سؤال و گزینه (۲): «فاعلاتن فاعلاتن فاعلن» (۰/۲۵) است و وزن بیت (۱)، «مفاعیلن مفاعیلن فعولن» است.</p> <p>ب) کدام مصراع زیر «ناهمسان» است؟ وزن آن را بنویسید.</p> <p>(۱) کی شعر ترانگیزد خاطر که حزین باشد گزینه (۲) (۰/۲۵) مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن (۰/۲۵)</p> <p>(۲) آبی تر از آنیم که بی‌رنگ بمیریم</p>	۰/۵
۹	<p>به سؤالات زیر به صورت کوتاه پاسخ دهید.</p> <p>الف) نام نشانه‌های هجایی این رکن عروضی « -- ل -- » چیست؟ مستغفلن (۰/۲۵)</p> <p>ب) نویسنده کتاب «داستان باستان» کیست؟ میرزا حسن‌خان بدیع (۰/۲۵)</p> <p>ج) در بیت زیر از منظر قلمرو فکری، کدام‌یک از مفاهیم ادبیات بیداری وجود دارد؟ «جنگ ننگ است در شریعت من / جز پی پاس دین و حفظ وطن» دفاع از وطن و وطن‌دوستی (۰/۲۵)</p> <p>د) متن زیر در مورد چه کسی است؟ «او از پیشگامان نثر جدید فارسی است و با روزنامه صور اسرافیل همکاری داشت و مجموعه نوشته‌های طنزآمیز سیاسی اجتماعی او با عنوان چرند و پرند در آن روزنامه منتشر می‌شد.» علامه علی‌اکبر دهخدا (۰/۲۵)</p>	۱
۱۰	<p>به سؤال زیر به صورت کامل پاسخ دهید.</p> <p>الف) دو مورد از درون‌مایه‌های «نثر» دوره بیداری را بنویسید. آزادی، وطن، قانون‌خواهی و مبارزه با استبداد و استعمار (۳) دو مورد کافی است هر مورد (۰/۲۵)</p> <p>ب) دلیل رواج نمایشنامه‌نویسی به شکل غربی در ایران در دوره ادبیات بیداری چه بود؟ در دوره ناصرالدین شاه با رفت و آمد ایرانیان به اروپا، این نوع ادبی هم رواج یافت. (۰/۵)</p>	۱
۱۱	<p style="text-align: center;">تاریخ (۲)</p> <p>جمله‌های صحیح یا غلط را مشخص کنید.</p> <p>الف) اولین روزنامه ایران در عصر قاجار، «وقایع اتفاقیه» نام داشت که به همت امیرکبیر در تهران منتشر شد. غلط (۰/۲۵)</p> <p>ب) میرزا محمد جعفر خورموجی در یکی از آثارش امیرکبیر را ستایش می‌کند. غلط (۰/۲۵)</p> <p>ج) شهرهای شیراز و بندر بوشهر در دوره کریم‌خان زند به مراکز مهم تجارت داخلی و خارجی تبدیل شدند. صحیح (۰/۲۵)</p> <p>د) جان‌نشینان پترکبیر در نواحی غربی اروپا و حوزه دریاهای بالتیک، سیاه و مازندران اقدامات نظامی وسیعی انجام دادند. غلط (۰/۲۵)</p>	۱

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۲	مقایسه پدیده‌های تاریخی: الف) نظرات «ولتر» و «مونتسکیو» دو تن از مشهورترین روشنفکران فرانسه را در دوران انقلاب با هم مقایسه کنید. ولتر از اطاعت انسان از عقل مادی و مبارزه با خرافات سخن می‌گفت (۰/۲۵). مونتسکیو از تفکیک قوای سیاسی و حقوق بشر دفاع می‌کرد. (۰/۲۵) ب) هنر و معماری در دوره حکومت نادرشاه را با هنر و معماری دوره کریم‌خان زند مقایسه کنید. در دوره نادر و در پی فتوحات او، ورود هنرمندان و صنعتگران هندی موجب تلفیق هنر ایرانی و هندی شد (۰/۲۵). مدارا و احترام کریم‌خان نسبت به هنرمندان و علما نیز موجب رونق هنر و معماری در زمان او شد (۰/۲۵).	۱
۱۳	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) محل نگهداری اسناد و مدارک با ارزش هر کشور چه نام دارد؟ آرشیو ملی (۰/۲۵) ب) از کدام‌یک از شاهان قاجار سفرنامه‌های متعددی به‌جا مانده است؟ ناصرالدین شاه (۰/۲۵) و مظفرالدین شاه (۰/۲۵) ج) ترجمه آثار اروپایی به زبان فارسی از زمان چه کسی آغاز شد؟ از زمان عباس میرزا (ولیعهد فتحعلی‌شاه) (۰/۲۵)	۱
۱۴	درباره متن زیر فکر کنید و به سؤالات آن پاسخ دهید. «نادرشاه از ابتدای حکومت تلاش می‌کرد، اختلافات مذهبی میان دو کشور ایران و عثمانی را حل کند. آخرین و مهم‌ترین اقدام او، برپایی شورای نجف در ۱۱۵۵ ق / ۱۷۴۳ م با شرکت ۷۰ تن از علمای شیعی و سنی ایران و مناطق هم‌جوار بود. در این شورا پس از مباحث گسترده، سرانجام بیانیه‌ای تنظیم شد که مواد مهم آن چنین بوده است: «اولاً آن‌که اهل ایران از عقاید سالفه و سب و زُفّ نكول و مذهب جعفری را که از مذاهب حقه است، قبول نموده و قضات و علما و افندیان کرام روم اذعان کرده و آن را خامس مذاهب شمارند. دوم این‌که چون در کعبه معظمه ارکان اربعه مسجدالحرام به ائمه و مذاهب اربعه تعلق دارد. ائمه مذهب جعفری در رکن شافعی با ایشان شریک بوده، بعد از ایشان علی حده با امام خود به آیین جعفری نماز گزارند...» (میرزا مهدی استرآبادی، جهانگشای نادری، صفحه ۳۹۱) الف) هدف نادر از برپایی شورای نجف چه بود؟ رفع اختلافات مذهبی میان دو کشور ایران و عثمانی (۰/۵) ب) به نظر شما آیا این اقدام نادرشاه در آن زمان درست بوده است؟ تلاش نادر برای حل اختلافات مذهبی میان دو کشور قابل تحسین است هر چند که نتیجه اقدامات او ثمربخش نبود. (۰/۵)	۱
۱۵	کدام رویدادها تأثیر عمیقی در بینش مورخان ایرانی گذاشتند و توجه آنان را به دیدگاه‌ها و جنبه‌های گوناگون علل و نتایج این وقایع جلب کردند؟ (ذکر ۴ مورد کافی است). ۱- انقلاب مشروطه ۲- نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر، ۳- جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران ۴- جنبش ملی شدن نفت ۵- انقلاب اسلامی (ذکر ۴ مورد کافی است، هر مورد (۰/۲۵))	۱
	جمع نمرات	۲۰